

Gmina Kąty Wrocławskie

**AKTUALIZACJA
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE**

(PROJEKT)

Kąty Wrocławskie, 2010

Wykonywana na zlecenie:

Urzędu Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie

Nadzór merytoryczny:

Urząd Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie

Wykonawca:

Wameco s.c.

ul. Malinowa 7

55-002 Kamieniec Wrocławski

Autorzy opracowania:

mgr inż. Monika Żurańska-Skalny

mgr inż. Wojciech Górnkowski

dr inż. Ryszard Szpadt

SPIS TABEL	2
SPIS RYSUNKÓW	2
1 WSTĘP	3
2 KONCEPCJA STRUKTURY PROGRAMU	3
3 METODYKA TWORZENIA PROGRAMU	4
4 ZAŁOŻENIA WYJŚCIOWE PROGRAMU	5
4.1 UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	5
4.2 UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	7
4.3 MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE	12
4.4 ZMIANA UWARUNKOWAŃ PRAWNYCH	12
4.5 OCENA DOTYCHCZASOWEJ POLITYKI OCHRONY ŚRODOWISKA	12
5 CHARAKTERYSTYKA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE	13
5.1 POŁOŻENIE	13
5.2 DEMOGRAFIA	13
5.3 GEOMORFOLOGIA I UKSZTAŁTOWANIE TERENU	14
5.4 GEOLOGIA	15
5.5 KLIMAT	15
5.6 INFRASTRUKTURA TECHNICZNO- INŻYNIERYJNA	15
5.7 GOSPODARKA, W TYM ROLNICTWO	19
5.8 TRANSPORT I KOMUNIKACJA	22
5.9 INFRASTRUKTURA OŚWIATOWA, KULTURALNA, SPOŁECZNA I ZDROWOTNA	23
5.10 TURYSTYKA I REKREACJA	23
5.11 TERENY CHRONIONE I OBSZARY NATURA 2000	24
6 STRATEGIA OCHRONY ŚRODOWISKA DO 2017 ROKU	26
6.1 NADRZĘDNY CEL PROGRAMU I ZNACZENIE PROGRAMU DLA ROZWOJU GMINY	26
6.2 PRIORYTETY I CELE EKOLOGICZNE DLA GMINY	26
7 KIERUNKI DZIAŁAŃ SYSTEMOWYCH	28
7.1 ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKOWE	28
7.2 UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA W DZIAŁANIACH NA RZECZ OCHRONY ŚRODOWISKA	29
7.3 ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SZKODY W ŚRODOWISKU	30
7.4 ASPEKT EKOLOGICZNY W PLANOWANIU PRZESTRZENNYM	31
8 POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO	31
8.1 ŚRODOWISKO A ZDROWIE	31
8.2 OCHRONA WÓD	32
8.3 JAKOŚĆ POWIETRZA	34
8.4 GOSPODARKA ODPADAMI	39
8.5 ODDZIAŁYWANIE HAŁASU	39
8.6 ODDZIAŁYWANIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	45
8.7 POWAŻNE AWARIE	47
8.8 WYKORZYSTANIE ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII	49
9 OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH	51
9.1 OCHRONA PRZYRODY	51
9.2 OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW	53
9.3 KSZTAŁTOWANIE STOSUNKÓW WODNYCH I OCHRONA PRZED POWODZIĄ	54
9.4 OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI	57
9.5 GOSPODAROWANIE ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI, OCHRONA ZASOBÓW KOPALIN	58
10 HARMONOGRAM REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ NA LATA 2010-2012	60
11 SPOSÓB KONTROLI ORAZ DOKUMENTOWANIA REALIZACJI PROGRAMU	63
12 ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA	64
12.1 INSTRUMENTY POLITYKI OCHRONY ŚRODOWISKA	65
12.2 INSTRUMENTY PRAWNE	65
12.3 INSTRUMENTY FINANSOWE	66
12.4 INSTRUMENTY SPOŁECZNE	66
12.5 UPOWSZECHNIANIE INFORMACJI O ŚRODOWISKU	67
13 ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU	67
ŹRÓDŁA INFORMACJI	76

SPIS TABEL

Tabela 4-1	Katalog programów z celami strategicznymi operacyjnymi Gminy Kąty Wrocławskie do 2020 r.....	7
Tabela 4-2	Wydatki środków finansowych na cele ochrony środowiska w Gminie Kąty Wrocławskie w latach 2007-2009	12
Tabela 5-1	Dynamika zmian liczby ludności miejscowości na terenie Gminy Kąty Wrocławskie w latach 2001-2009	14
Tabela 5-2	Lokalizacja SUW w Gminie Kąty Wrocławskie oraz ilość pobranej wody w latach 2007-2009 r.....	16
Tabela 5-3	Wykaz wybudowanych sieci wodociągowych w gminie Kąty Wrocławskie w latach 2007-2009	16
Tabela 5-4	Liczba podmiotów gospodarczych w wybranych sekcjach w Gminie Kąty Wrocławskie w 2008 roku	19
Tabela 5-5	Wykaz pomników przyrody w Gminie Kąty.....	24
Tabela 8-1	Jakość wód powierzchniowych w 2008 r. wg badań WIOŚ	32
Tabela 8-2	Wyniki pomiarów wskaźnikowych dwutlenku siarki w obszarze średzko-wrocławskim w 2007 r.....	38
Tabela 8-3	Wyniki pomiarów wskaźnikowych dwutlenku azotu w obszarze średzko-wrocławskim w 2007 r.....	38
Tabela 8-4	Wyniki badań hałasu [Raport WIOŚ 2007 Wrocław]	43
Tabela 9-1	Wykaz pomników przyrody w Gminie Kąty.....	52
Tabela 9-2	Złoża głównych kopalin.....	59
Tabela 10-1	Wybrane inwestycje z Wieloletniego Planu Inwestycyjnego Gminy Kąty Wrocławskie na lata 2010-2012	61
Tabela 11-1	Wskaźniki efektywności realizacji celów Programu ochrony środowiska Gminy Kąty Wrocławskie.....	63
Tabela 13-1	Potencjale źródła finansowania Programu	68

SPIS RYSUNKÓW

Rys. 5-1	gmina Kąty Wrocławskie na tle powiatu wrocławskiego [www.Kątywrocławskie.pl]	13
Rys. 5-2	Dynamika zmian liczby ludności gminy Kąty Wrocławskie.....	14
Rys. 8-1	Lokalizacja punktów monitoringu powietrza na terenie powiatu wrocławskiego [Raport WIOŚ 2007 Wrocław].....	36
Rys. 8-2	lokalizacja pkt. monitoringu powietrza na terenie powiatu wrocławskiego, źródło Raport o stanie środowiska województwa dolnośląskiego w 2007 r. WIOŚ Wrocław	37
Rys. 8-3	Lokalizacja punktów kontrolno-pomiarowych monitoringu hałasu na terenie powiatu wrocławskiego [Raport WIOŚ 2007 Wrocław]	43

1 WSTĘP

Obowiązująca ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz.U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.) nakłada na wszystkie szczeble administracji samorządowej obowiązek opracowania programów ochrony środowiska, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa.

Pierwszy Program Ochrony Środowiska Gminy Kąty Wrocławskie został uchwalony przez Radę Miejską w dniu 26 października 2004 roku (uchwała Nr XXXI/227/04). Program obejmował cele i zadania krótkoterminowe przewidziane na okres 2004-2007 oraz cele i kierunki działania długoterminowe do 2015 r.

Niniejszy „Program Ochrony Środowiska Gminy Kąty Wrocławskie na lata 2010-2017”, zwany dalej Programem stanowi drugą edycję dokumentu programowego określającego zadania w zakresie ochrony środowiska na terenie gminy i jest aktualizacją dokumentu przyjętego w 2004 r.

Program przedstawia szeroko rozumianą problematykę ochrony środowiska na terenie Gminy, szczegółowo charakteryzuje wszystkie elementy środowiska oraz towarzyszące im zagrożenia. Przedstawia zagadnienia z zakresu ochrony powietrza, wód, powierzchni ziemi, środowiska akustycznego oraz zasobów przyrodniczych. Określa cele i priorytety ekologiczne w perspektywie do 2017 r. oraz prezentuje mechanizmy prawno-ekonomiczne niezbędne do osiągnięcia założonych celów.

Zagadnienia dotyczące gospodarki odpadami zostały zawarte w odrębnym opracowaniu pod nazwą Planu Gospodarki Odpadami Gminy Kąty Wrocławskie na lata 2010-2017.

Celem niniejszego opracowania jest konieczność ochrony środowiska lokalnego, w którym żyjemy i z którym związani jesteśmy kulturowo, społecznie i gospodarczo.

Ochrona środowiska przyrodniczego jest jedną z dróg prowadzących do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, czyli takiego rozwoju społeczno-gospodarczego, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych w celu zaspokajania potrzeb zarówno współczesnych i przyszłych pokoleń.

2 KONCEPCJA STRUKTURY PROGRAMU

Program ochrony środowiska jest opracowaniem kompleksowo przedstawiającym politykę ekologiczną gminy, będącym równocześnie aktualnym źródłem informacji o ekologicznych uwarunkowaniach gminy Kąty Wrocławskie, a także spisem konkretnych zadań i zaleceń dla organów gminy oraz wszystkich jednostek korzystających ze środowiska. Realizacja tych zadań przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy Kąty Wrocławskie.

Głównym celem Programu jest przedstawienie polityki ekologicznej gminy Kąty Wrocławskie wraz z wynikającymi z niej celami, kierunkami działań i zadaniami.

Program określa:

1. Ogólną charakterystykę i ocenę zasobów oraz walorów środowiska przyrodniczego gminy
2. Stan i tendencje przeobrażeń środowiska przyrodniczego
3. Podstawowe źródła przeobrażeń środowiska przyrodniczego
4. Ograniczenia i szanse rozwoju gminy wynikające ze stanu i przeobrażeń środowiska łącznie z rankingiem zagrożeń ekologicznych
5. Cele i kierunki działań w zakresie ochrony środowiska na następne lata w

- perspektywie średniookresowej
6. Zadania inwestycyjne i pozainwestycyjne gminy Kąty Wrocławskie w zakresie ochrony środowiska
 7. Zestawienie kosztów realizacji programu i dokonanie oceny źródeł finansowania programu
 8. Harmonogram realizacji programu
 9. Metody kontroli, monitorowania skutków realizacji programu i oceny realizacji zamierzonych celów
 10. Uwarunkowania realizacyjne Programu, jego wdrożenie i monitoring

Tak ujęty Program będzie wykorzystywany jako:

- ✓ podstawowy dokument zarządzania gminy w zakresie ochrony środowiska,
- ✓ wytyczna do tworzenia programów operacyjnych i zawierania kontraktów z innymi jednostkami administracyjnymi i podmiotami gospodarczymi w działaniach związanych ze środowiskiem,
- ✓ przesłanka do konstruowania budżetu gminy i wieloletnich planów inwestycyjnych,
- ✓ płaszczyzna koordynacji i układ odniesienia dla innych podmiotów działających w sektorze ochrony środowiska oraz podstawa do ubiegania się o fundusze celowe ze źródeł krajowych i Unii Europejskiej.

Program ochrony środowiska służyć będzie koordynacji działań związanych z ochroną środowiska w gminie. Jego funkcja polegała będzie na:

- ✓ działaniach edukacyjno - informacyjnych, przekazywaniu ogółowi społeczeństwa, zainteresowanym podmiotom gospodarczym i instytucjom informacji na temat zasobów środowiska przyrodniczego oraz stanu poszczególnych komponentów środowiska,
- ✓ wskazywaniu tzw. gorących punktów, czyli najważniejszych zagrożeń środowiska gminy i sposobów ich rozwiązywania, wytyczaniu priorytetów ekologicznych,
- ✓ promowaniu i wdrażaniu zasad zrównoważonego rozwoju,
- ✓ koordynacji działań związanych z ochroną środowiska pomiędzy: administracją publiczną wszystkich szczebli, instytucjami i pozarządowymi organizacjami ekologicznymi oraz społeczeństwem gminy na rzecz ochrony środowiska,
- ✓ ułatwieniu władzom gminy wydawania decyzji określających sposób i zakres korzystania ze środowiska.

Przedstawione cele i działania posłużą do kreowania takich zachowań ogółu społeczeństwa gminy, które służyć będą ogólnej poprawie stanu środowiska przyrodniczego, polepszenia warunków życia i samopoczucia mieszkańców oraz wzmocnieniu walorów rekreacyjnych gminy.

Sam program nie jest dokumentem stanowiącym, ingerującym w uprawnienia poszczególnych jednostek administracji rządowej i samorządowej oraz podmiotów użytkujących środowisko. Należy jednak oczekiwać, że poszczególne jego wytyczne i postanowienia będą respektowane i uwzględniane w planach szczegółowych i działaniach inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska.

3 METODYKA TWORZENIA PROGRAMU

Sposób opracowania Programu został podporządkowany metodologii właściwej dla planowania strategicznego, polegającej na:

- ✓ **określeniu diagnozy stanu środowiska przyrodniczego** gminy, zawierającej charakterystyki poszczególnych komponentów środowiska wraz z oceną stanu;
- ✓ **określeniu kreatywnej części Programu** poprzez konkretyzację (uszczegółowienie) celów głównych oraz ich operacjonalizację w postaci

- sformułowania listy działań;
- ✓ **scharakteryzowaniu uwarunkowań realizacyjnych Programu** w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych, źródeł finansowania, ocen oddziaływania na środowisko planowania przestrzennego;
- ✓ **określeniu zasad monitorowania.**

Jako punkt odniesienia dla Programu ochrony środowiska przyjęto stan środowiska oraz stan infrastruktury ochrony środowiska na terenie gminy Kąty Wrocławskie na dzień 31 grudnia 2009 r.

Źródłami informacji dla *Programu* były materiały Urzędu Gminy Kąty Wrocławskie, Starostwa Powiatowego we Wrocławiu, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego, a także skorzystano z dostępnej literatury.

Zgodnie z wymaganiami ustawy Prawo ochrony środowiska i Wytocznymi do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym duży nacisk położono na proces opracowania programu i na elastyczność jego treści.

4 ZAŁOŻENIA WYJŚCIOWE PROGRAMU

Założenia wyjściowe do opracowania programu ochrony środowiska opierają się na uwarunkowaniach, zarówno tych, które dotyczą wszystkich regionów i są uwarunkowaniami zewnętrznymi jak i tych, które wynikają z zamierzeń rozwojowych gminy, determinujących przyszły kształt rozwoju gospodarczego, społecznego a także środowiskowo-przestrzennego gminy Kąty Wrocławskie.

4.1 UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

4.1.1 Zasady polityki ekologicznej

Zasady polityki ekologicznej państwa są zasadami, na których oparta jest również strategia ochrony środowiska gminy Kąty Wrocławskie, a także dokumentów nadrzędnych do programu gminnego - program powiatowy oraz wojewódzki. Oprócz zasady zrównoważonego rozwoju jako nadrzędnej uwzględnione zostały zasady pomocnicze i konkretyzujące, m.in.:

Zasada prewencji, oznaczająca w szczególności: zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń poprzez stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT), recykling, czyli zamykanie obiegu materiałów i surowców, odzysk, energii, wody i surowców ze ścieków i odpadów oraz gospodarcze wykorzystanie odpadów zamiast ich składowania, zintegrowane podejście do ograniczania i likwidacji zanieczyszczeń i zagrożeń zgodnie z zaleceniami Dyrektywy Rady 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i kontroli (tzw. dyrektywa IPPC), wprowadzanie prośrodowiskowych systemów zarządzania procesami produkcji i usługami, zgodnie z ogólnymi i europejskimi wymogami w tym zakresie, wyrażonymi m.in. w standardach ISO 14000 i EMAS, programach czystszej produkcji i Odpowiedzialność i Troska itp.

Zasada zanieczyszczający płaci odnoszącą się do odpowiedzialności za skutki zanieczyszczenia i stwarzania innych zagrożeń. Odpowiedzialność tę ponosić powinny wszystkie jednostki użytkujące środowisko a więc także konsumenci, zwłaszcza, gdy mają możliwość wyboru mniej zagrażających środowisku dóbr konsumpcyjnych.

Zasada integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi, oznaczająca uwzględnienie w politykach sektorowych celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi.

Zasada regionalizacji, oznaczająca m.in. skoordynowanie polityki regionalnej z regionalnymi ekosystemami w Europie.

Zasada subsydiarności, wynikająca m.in. z Traktatu o Unii Europejskiej a oznaczająca przekazywanie części kompetencji i uprawnień decyzyjnych dotyczących ochrony środowiska na właściwy szczebel regionalny lub lokalny tak, aby był on rozwiązywany na najniższym szczeblu, na którym może zostać skutecznie i efektywnie rozwiązany.

Zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej odnosząca się do wyboru planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych ochrony środowiska a następnie do oceny osiągniętych wyników a oznaczająca potrzebę minimalizacji nakładów na jednostkę uzyskanego efektu.

4.1.2 Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (NSRO) – Narodowa Strategia Spójności

Jest to dokument opracowany w celu realizacji w latach 2007-2013 na terytorium Polski polityki spójności Unii Europejskiej. NSRO prezentuje strategię rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, w tym cele polityki spójności w Polsce w latach 2007-2013 oraz określa system wdrażania funduszy unijnych w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007–2013. Dokument został przygotowany w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego i zaakceptowany przez Komisję Europejską 9 maja 2007 r. Cel główny NSRO (Narodowej Strategii Spójności) to: tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Koszty realizacji NSRO wyniosą około 85,6 mld euro. NSRO wdrażane są poprzez programy operacyjne, m.in. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko.

4.1.3 Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, zgodnie z projektem Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013 (NSRO) - stanowi jeden z programów operacyjnych będących podstawowym narzędziem do osiągnięcia założonych w NSRO celów przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Projekt Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 29 listopada 2006 roku.

Głównym celem Programu jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej.

W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko realizowanych będzie 17 osi priorytetowych, m.in. w ramach osi II - Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi.

Instytucją Zarządzającą Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko jest minister właściwy ds. rozwoju regionalnego, który wykonuje swoje funkcje przy pomocy Departamentu Koordynacji Programów Infrastrukturalnych w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego. Instytucja Zarządzająca przekaże realizację części swoich zadań Instytucjom Pośredniczącym, tj. ministrom właściwym.

4.2 UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE

4.2.1 Uwarunkowania wewnętrzne wynikające ze Strategii rozwoju lokalnego gminy Kąty Wrocławskie

Dla Gminy Kąty Wrocławskie opracowano Strategię rozwoju lokalnego, w której określono katalog programów i cele strategiczne działań do 2020 r.

Tabela 4-1 Katalog programów z celami strategicznymi operacyjnymi Gminy Kąty Wrocławskie do 2020 r.

Lp	Program	Cel strategiczny	Cel operacyjny
1	Południowa strefa aktywności gospodarczej	1. Poszerzenie możliwości inwestowania w gminie. 2. Osiągnięcie zrównoważonego przestrzennie rozwoju gospodarczego gminy poprzez powstanie obszaru kreującego miejsca pracy w płd. części gminy (rejon Gniechowic) Głównym źródłem miejsc pracy małe i średnie przedsiębiorstwa o niskiej uciążliwości ekologicznej.	1. Zniesienie infrastrukturalnych barier rozwoju. 2. Dostosowanie poziomu wykształcenia mieszkańców gminy do wymogów rynku pracy. 3. Utrzymanie i akwizycja nowych innowacyjnych inwestycji zewnętrznych nie pogarszających stanu środowiska ekologicznego poprzez stałe podnoszenie atrakcyjności gminy – „korzyści zewnętrznych”. 4. Rozwój drobnej przedsiębiorczości szczególnie na obszarach wiejskich w oparciu o zasoby gminy. 5. Modernizacja rolnictwa w zakresie przetwórstwa. 6. Wspieranie działań inwestycyjnych w zakresie tworzenia miejsc pracy opartych o zaawansowane technologie.
2	Program promocji	1. Awans cywilizacyjny – podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności infrastruktury technicznej i społecznej. 2. Stworzenie zróżnicowanej i zrównoważonej terytorialnej bazy ekonomicznej gminy odpowiadającej wyzwaniom XXI wieku: · Głównym źródłem miejsc pracy małe i średnie przedsiębiorstwa o niskiej uciążliwości ekologicznej; · Efektywne rolnictwo wykorzystujące zasoby i atuty gminy. · Rozwinięta sieć nowoczesnych szerokopasmowych łączy internetowych pozwalająca na usprawnienie	1. Zniesienie infrastrukturalnych barier rozwoju. 2. Dostosowanie poziomu wykształcenia mieszkańców gminy do wymogów rynku pracy. 3. Rozwój infrastruktury kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej na terenie gminy. 4. Utrzymanie i akwizycja nowych inwestycji zewnętrznych nie pogarszających stanu środowiska ekologicznego poprzez stałe podnoszenie atrakcyjności gminy – „korzyści zewnętrznych”. 5. Rozwój drobnej przedsiębiorczości szczególnie na obszarach wiejskich w oparciu o zasoby gminy.

Lp	Program	Cel strategiczny	Cel operacyjny
		działania sfery gospodarczej (handlu i usług). 3. Wspieranie działań proekologicznych.	
3	Nowoczesne rolnictwo	1. Stworzenie zróżnicowanej i zrównoważonej terytorialnej bazy ekonomicznej gminy odpowiadającej wyzwaniom XXI wieku: · Głównym źródłem miejsc pracy małe i średnie przedsiębiorstwa o niskiej uciążliwości ekologicznej; · Efektywne rolnictwo wykorzystujące zasoby i atuty gminy. 2. Wspieranie działań proekologicznych.	1. Rozwój drobnej przedsiębiorczości szczególnie na obszarach wiejskich w oparciu o zasoby gminy. 2. Modernizacja rolnictwa w zakresie przetwórstwa.
4	Punkt informacyjno-doradczy	1. Awans cywilizacyjny – podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności infrastruktury technicznej i społecznej. 2. Stworzenie zróżnicowanej i zrównoważonej terytorialnej bazy ekonomicznej gminy odpowiadającej wyzwaniom XXI wieku: · Głównym źródłem miejsc pracy małe i średnie przedsiębiorstwa o niskiej uciążliwości ekologicznej; · Efektywne rolnictwo wykorzystujące zasoby i atuty gminy. 3. Wspieranie działań proekologicznych.	1. Zniesienie infrastrukturalnych barier rozwoju. 2. Rozwój infrastruktury kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej na terenie gminy. 3. Utrzymanie i akwizycja nowych inwestycji zewnętrznych nie pogarszających stanu środowiska ekologicznego poprzez stałe podnoszenie atrakcyjności gminy – „korzyści zewnętrznych”. 4. Rozwój drobnej przedsiębiorczości szczególnie na obszarach wiejskich w oparciu o zasoby gminy.
5	Turystyka	1. Awans cywilizacyjny - podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności infrastruktury technicznej i społecznej. 2. Stworzenie zróżnicowanej i zrównoważonej terytorialnej bazy ekonomicznej gminy odpowiadającej wyzwaniom XXI wieku. · Głównym źródłem miejsc pracy małe i średnie przedsiębiorstwa o niskiej uciążliwości ekologicznej; · Efektywne rolnictwo wykorzystujące zasoby i atuty gminy. 3. Wspieranie działań proekologicznych	1. Rozwój infrastruktury kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej na terenie gminy 2. Rozwój drobnej przedsiębiorczości szczególnie na obszarach wiejskich w oparciu o zasoby gminy
6	Zagospodarowanie odpadów stałych	Wspieranie działań proekologicznych	1. Popularyzacja działań proekologicznych w gminie 2. Realizacja polityki zrównoważonego ekorozwoju

Lp	Program	Cel strategiczny	Cel operacyjny
7	Gospodarka ściekami	1. Awans cywilizacyjny – podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności infrastruktury technicznej i społecznej. 2. Stworzenie zróżnicowanej i zrównoważonej terytorialnej bazy ekonomicznej gminy odpowiadającej wyzwaniom XXI wieku: · Głównym źródłem miejsc pracy małe i średnie przedsiębiorstwa o niskiej uciążliwości ekologicznej; · Efektywne rolnictwo wykorzystujące zasoby i atuty gminy.	1. Zniesienie infrastrukturalnych barier rozwoju. 2. Utrzymanie i akwizycja nowych inwestycji zewnętrznych nie pogarszających stanu środowiska ekologicznego poprzez stałe podnoszenie atrakcyjności gminy – „korzyści zewnętrznych”.
8	Czysta woda	1. Awans cywilizacyjny – podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności infrastruktury technicznej i społecznej. 2. Stworzenie zróżnicowanej i zrównoważonej terytorialnej bazy ekonomicznej gminy odpowiadającej wyzwaniom XXI wieku: · Głównym źródłem miejsc pracy małe i średnie przedsiębiorstwa o niskiej uciążliwości ekologicznej; · Efektywne rolnictwo wykorzystujące zasoby i atuty gminy.	1. Zniesienie infrastrukturalnych barier rozwoju. 2. Modernizacja rolnictwa w zakresie przetwórstwa
9	Dostępny gaz	1. Awans cywilizacyjny – podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności infrastruktury technicznej i społecznej. 2. Stworzenie zróżnicowanej i zrównoważonej terytorialnej bazy ekonomicznej gminy odpowiadającej wyzwaniom XXI wieku: · Głównym źródłem miejsc pracy małe i średnie przedsiębiorstwa o niskiej uciążliwości ekologicznej; · Efektywne rolnictwo wykorzystujące zasoby i atuty gminy.	1. Zniesienie infrastrukturalnych barier rozwoju. 2. Utrzymanie i akwizycja nowych inwestycji zewnętrznych nie pogarszających stanu środowiska ekologicznego poprzez stałe podnoszenie atrakcyjności gminy – „korzyści zewnętrznych”.
10	Wygodna i bezpieczna	1. Awans cywilizacyjny – podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności infrastruktury technicznej i społecznej.	1. Zniesienie infrastrukturalnych barier rozwoju. 2. Stała poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego 3. Utrzymanie i akwizycja nowych inwestycji zewnętrznych nie

Lp	Program	Cel strategiczny	Cel operacyjny
	komunikacja	2. Stworzenie zróżnicowanej i zrównoważonej terytorialnej bazy ekonomicznej gminy odpowiadającej wyzwaniom XXI wieku: · Głównym źródłem miejsc pracy małe i średnie przedsiębiorstwa o niskiej uciążliwości ekologicznej; · Efektywne rolnictwo wykorzystujące zasoby i atuty gminy.	pogarszających stanu środowiska ekologicznego poprzez stałe podnoszenie atrakcyjności gminy – „korzyści zewnętrznych”.
11	Bezpieczeństwo publiczne - zintegrowane działanie służb publicznych	1. Awans cywilizacyjny – podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności infrastruktury technicznej i społecznej.	1. Stała poprawa bezpieczeństwa publicznego.
12	Nowoczesna oświata	1. Awans cywilizacyjny – podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności infrastruktury technicznej i społecznej	1. Dostosowanie poziomu wykształcenia mieszkańców gminy do wymogów rynku pracy.
13	Rozwój obiektów i działalności sportowo – rekreacyjno - kulturalnej	1. Awans cywilizacyjny – podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności infrastruktury technicznej i społecznej. 2. Stworzenie zróżnicowanej i zrównoważonej terytorialnej bazy ekonomicznej gminy odpowiadającej wyzwaniom XXI wieku: · Głównym źródłem miejsc pracy małe i średnie przedsiębiorstwa o niskiej uciążliwości ekologicznej; · Efektywne rolnictwo wykorzystujące zasoby i atuty gminy.	1. Rozwój infrastruktury kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej na terenie gminy. 2. Rozwój drobnej przedsiębiorczości szczególnie na obszarach wiejskich w oparciu o zasoby gminy.
14	Zdrowa społeczność lokalna	1. Awans cywilizacyjny – podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności infrastruktury technicznej i społecznej	1. Rozwój jakości i ilości usług z zakresu opieki zdrowotnej i opieki społecznej.
15	Popularyzacja wiedzy ekologicznej w gminie	1. Wspieranie działań proekologicznych	1. Popularyzacja działań proekologicznych w gminie 2. Działania zmierzające do poprawy jakości powietrza w gminie 3. Wspieranie inwestycji proekologicznych 4. Realizacja polityki zrównoważonego ekorozwoju
16	Rozwój infrastruktury	1. Awans cywilizacyjny 2. Stworzenie zróżnicowanej i zrównoważonej	1. Rozwój infrastruktury kulturalnej sportowej i rekreacyjnej na terenie gminy

Lp	Program	Cel strategiczny	Cel operacyjny
	turystycznej i popularyzacja walorów przyrodniczych Parku krajobrazowego „Dolina Bystrzycy”	terytorialnej bazy ekonomicznej gminy odpowiadającej wyzwaniom xxi wieku: · Głównym źródłem miejsc pracy małe i średnie przedsiębiorstwa o niskiej uciążliwości ekologicznej · Efektywne rolnictwo wykorzystujące zasoby i atuty gminy 3. Wspieranie działań proekologicznych	2. Rozwój drobnej przedsiębiorczości szczególnie na obszarach wiejskich w oparciu o zasoby gminy 3. Promocja walorów przyrodniczych gminy 4. Realizacja polityki zrównoważonego ekorozwoju
17	Zmniejszenie uciążliwości ruchu kołowego dla mieszkańców gminy	1. Awans cywilizacyjny – podniesieniu standardu życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności infrastruktury technicznej i społecznej 2. Wspieranie działań proekologicznych	1. Stała poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego 2. Wspieranie inwestycji proekologicznych 3. Realizacja polityki zrównoważonego ekorozwoju

źródło: Strategia rozwoju lokalnego Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie do 2020 r.

4.3 MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE

W Gminie Kąty Wrocławskie obowiązuje 126 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które pokrywają 100% powierzchni terenu. Ponadto w trakcie sporządzania jest wiele zmian w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, które są widocznym przejawem proinwestycyjnego klimatu w Gminie.

4.4 ZMIANA UWARUNKOWAŃ PRAWNYCH

Zmiana uwarunkowań prawnych jest efektem dostosowania wielu krajowych przepisów prawnych i struktur organizacyjnych do przepisów i struktur Unii Europejskiej, zwłaszcza w dziedzinie ochrony przyrody i środowiska. Na szczeblu krajowym zostały wprowadzone nowe ustawy wraz z rozporządzeniami wykonawczymi do ustanowionych przepisów.

4.5 OCENA DOTYCHCZASOWEJ POLITYKI OCHRONY ŚRODOWISKA

Dotychczasowa polityka ochrony środowiska podlegała raportowaniu w przygotowywanych przez Burmistrza i przedstawianych Radzie Gminy Raportach z wykonania Gminnego Programu Ochrony.

Pierwszy Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska Gminy Kąty Wrocławskie w latach 2004-2006 przedstawiono Radzie Miejskiej podczas sesji Rady w dniu 30 marca 2007 r. Natomiast drugi został przyjęty na sesji Rady Miejskiej 27 kwietnia 2010 r.

Szczegółową ocenę realizacji dotychczas obowiązującego Programu Ochrony Środowiska zawierają ww. Raporty. Należy podkreślić, iż cele postawione w Programie Ochrony Środowiska Gminy Kąty Wrocławskie są sukcesywnie realizowane.

Poniżej zestawiono wyszczególnienie wydatkowanych środków w latach 2007-2009 na cele związane z realizacją *Programu*.

Ponadto w 2010 r. Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. na modernizację oczyszczalni ścieków w Jurczycach przekazał 7 305 037 zł.

Tabela 4-2 Wydatki środków finansowych na cele ochrony środowiska w Gminie Kąty Wrocławskie w latach 2007-2009

Źródło środków finansowych	2007	2008	2009
Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	128 222	143 754	131 838
- gospodarka wodno-ściekowa	-	23 888	220
- gospodarka odpadami	39 970	37 194	39 973
- pozostałe	88 252	82 672	91 645
Budżet:			
- gospodarka wodno-ściekowa	2 971 500	2 294 200	619 800
ZPORR	9 063 700		
Razem wydatki	12 163 422	2 437 954	6 199 238

5 CHARAKTERYSTYKA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE

5.1 POŁOŻENIE

Gmina Kąty Wrocławskie leży w powiecie wrocławskim (województwo dolnośląskie), usytuowanym w południowo-zachodniej części Polski, przy południowej granicy miasta Wrocławia. Województwo Dolnośląskie zajmuje powierzchnię 19 948 km² (6,4% terytorium Polski), co plasuje je na 7 miejscu w kraju. Dolny Śląsk zamieszkuje 2 877 tys. osób (dane Głównego Urzędu Statystycznego stan na 31.12.2008 r.), co stanowi 7,5% ludności Polski (5 miejsce).

Spośród różnych elementów określających położenie gminy Kąty Wrocławskie wymienić należy trzy główne: bezpośrednie sąsiedztwo z Wrocławiem, położenie w strefie najbardziej urodzajnych gleb na terenie Dolnego Śląska i usytuowanie w centralnej części gminy autostrady A4. Położenie w sąsiedztwie Wrocławia, a jednocześnie w strefie ważnych historycznie szlaków komunikacyjnych miało w przeszłości i odgrywa obecnie ważną rolę dla przeobrażeń i rozwoju gminy. Północna część obszaru gminy jest prawie płaska, południowa zaś lekko pofałdowana. Całkowita powierzchnia gminy Kąty Wrocławskie wynosi 176,5 km².

Rys. 5-1 gmina Kąty Wrocławskie na tle powiatu wrocławskiego [www.Kątywrocławskie.pl]

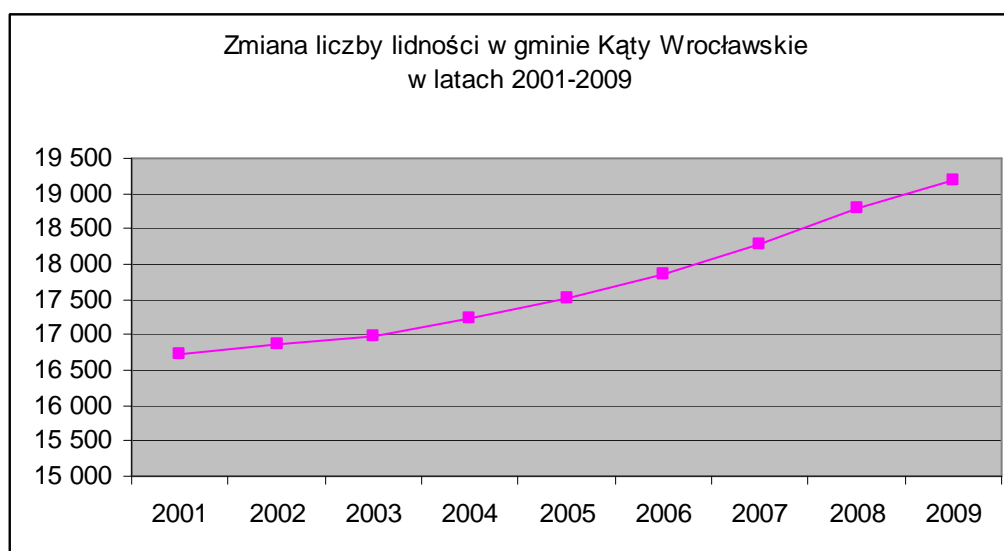
5.2 DEMOGRAFIA

Sieć osadniczą gminy tworzą miasto Kąty Wrocławskie i 36 sołectw. Układ osadniczy gminy Kąty Wrocławskie charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem. Pomimo położenia w niedalekim sąsiedztwie aglomeracji Wrocławia, gmina nie jest w bezpośrednim zasięgu czynników miastotwórczych i tworzy własny podregion społeczno-gospodarczy z centralnym

ośrodkiem – miastem Kąty Wrocławskie. Większość jednostek osadniczych wiąże swoje powstanie z rozwojem rolnictwa.

Tabela 5-1 Dynamika zmian liczby ludności miejscowości na terenie Gminy Kąty Wrocławskie w latach 2001-2009

rok	liczba ludności w gminie	ludność miasta	ludność terenów wiejskich
2001	16 716	5 218	11 498
2002	16 854	5 303	11 551
2003	16 990	5 348	11 642
2004	17 223	5 358	11 865
2005	17 516	5 389	12 127
2006	17 852	5 380	12 472
2007	18 278	5 392	12 886
2008	18 791	5 502	13 289
2009	19 178	5 655	13 523

Rys. 5-2 Dynamika zmian liczby ludności gminy Kąty Wrocławskie

Gmina liczy 19 178 mieszkańców (dane Urzędu Gminy Kąty Wrocławskie – stan na dzień 31 grudnia 2009 r.).

Liczba ludności Gminy rośnie od 1995 r. (zmiany w liczbie ludności w latach 2001-2009. przedstawia tabela 5-1. Przyrost liczby ludności związany jest wyraźnie z migracją ludności Wrocławia i osiedlaniu się w jej podmiejskich miejscowościach wiejskich w Gminie Kąty Wrocławskie.

5.3 GEOMORFOLOGIA I UKSZTAŁTOWANIE TERENU

Obszar gminy położony jest na wysokości 120÷220 m n.p.m. i stanowi część Równiny Wrocławskiej, która rozpościera się pomiędzy Pradolina Wrocławską a Przedgórzem Sudeckim. Przez jej obszar przepływają takie dopływy Odry jak: Oława, Ślęza i Bystrzyca, z czego przez teren gminy Kąty Wrocławskie w kierunku północno wschodnim przepływa Bystrzyca z dopływem Strzegomka. Równina Wrocławska charakteryzuje się płaskim ukształtowaniem terenu i dużą różnorodnością gleb oraz gruntów. Większość użytków

zielonych i prawie wszystkie lasy gminy, usytuowane są w dolinach rzek i zajmują niewielką powierzchnię – tylko ponad 7% powierzchni gminy.

Ze względu na wysoki wskaźnik bonitacji gleb (udział gruntów I-IV klasy wynosi ponad 97% powierzchni całej gminy) oraz szczególnie korzystne warunki do produkcji rolnej i wyposażenie w urządzenia infrastruktury rolnej, prawie cały obszar gminy podlega ochronie przed zainwestowaniem nierolniczym. Średnia bonitacja gleb ornych wynosi 75 punktów (kl. IIIa) a użytków zielonych 71 (kl. III). Występują następujące kompleksy gleb ornych: dominują pszenne dobry i bardzo dobry, żytni dobry oraz trwałe użytki zielone b. dobre i średnie w dolinach rzek.

W obrębie dolin rzecznych na terenie gminy występują lasy na siedliskach wilgotnych i mokrych zaliczanych do lasu wilgotnego, łęgowego, olsu i olsu jesionowego (dąb, jesion, olcha, jawor, topola, brzoza, świerk i sosna). Na terenie lasów śródpolnych i pozadolinnych (siedliska lasu świeżego i wilgotnego) dominują dęby, brzozy i świerki.

5.4 GEOLOGIA

Pod względem występujących typów genetycznych rzeźby terenu obszar gminy należy do zdegenerowanych wysoczyzn morenowych. Część gminy usytuowana jest w regionie Równiny Wrocławskiej, która nosi nazwę Wysoczyzny Średzkiej.

Wysoczyzna Średzka to wysoczyzna morenowo-sandrowa z ostańcami moren czołowych i kemów pomiędzy dolinami Kaczawy a Bystrzycy i jej dopływu Strzegomki. Występujące tu gleby należą do typu brunatnoziemnych i płowych słabogliniastych i gliniastych. w bezpośrednim sąsiedztwie Wysoczyzny Średzkiej położona jest Równina Kącka, której nazwa pochodzi od miejscowości Kąty Wrocławskie. Na jej obszarze występują żyzne gleby brunatne i czarnoziemy wytworzone na warstwie lessu usytuowanej na osadach glacialnych i glaciofluwialnych. Poza tym na terenie gminy występują mady rzeczne w dolinach rzek.

5.5 KLIMAT

Zgodnie z podziałem rolniczo-klimatycznym Polski R. Gumińskiego obszar gminy Kąty Wrocławskie należy do dzielnicy wrocławskiej – najcieplejszej w Polsce. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi tu około 8,5°C. Początek robót polowych przypada przeciętnie na drugą dekadę marca, a okres wegetacyjny trwa 220-225 dni. Dni gorących (o maksymalnej temperaturze powyżej 25°C) rejestruje się tu średnio 30-35, z przymrozkami (o minimalnej temp. poniżej 0°C) poniżej 100, mroźnych (o maksymalnej temp. poniżej 0°C) poniżej 30, a bardzo mroźnych (o maksymalnej temp. do -10°C) 1-2 dni. Ostatnie przymrozki występują około 20 kwietnia. Pokrywa śnieżna utrzymuje się około 50 dni, znikając przeciętnie do 25 marca. Jej średnia grubość maksymalna wynosi 10 cm, a najwyższa z maksymalnych do 40 cm.

5.6 INFRASTRUKTURA TECHNICZNO-INŻYNIERYJNA

5.6.1 Zaopatrzenie w wodę

Siec wodociągowa zapewnia dostawę wody do wszystkich miejscowości gminy. Woda pobierana jest z 8 ujęć wody podziemnej z trzecio i czwartorzędowych poziomów wodonośnych w ośmiu stacjach uzdatniania wody, w których uzdatnianie odbywa się przez filtracje na filtrach pospiesznych ciśnieniowych na złożu żwirowo-piaskowym lub piaskowo-katalitycznym.

Tabela 5-2 Lokalizacja SUW w Gminie Kąty Wrocławskie oraz ilość pobranej wody w latach 2007-2009 r.

Lokalizacja ujęcia	Rodzaj ujęcia	Ilość miejscowości podłączonych	Wydajność technologiczna, m ³ /h	Ilość pobieranej wody (m ³ /rok), 2007	Ilość pobieranej wody (m ³ /rok), 2008	Ilość pobieranej wody (m ³ /rok), 2009
Kąty Wrocławskie	Głębinowe	9	200	469 141	45 923	403 165
Gniechowice	Głębinowe	9	20	92 723	90 248	90 099
Sadków	Głębinowe	2	20	63 730	62 762	68 022
Kębłowice	Głębinowe	2	20	30 546	31 306	44 240
Bogaszowice	Głębinowe	5	16	37 465	42 303	47 955
Mokronos	Głębinowe	2	10	49 876	44 815	27 718
Pietrzykowice	Głębinowe	12	125	322 780	294 200	301 991
Smolec	Głębinowe	1	30	98 007	130 142	92 263

Tabela 5-3 Wykaz wybudowanych sieci wodociągowych w gminie Kąty Wrocławskie w latach 2007-2009

Lokalizacja wodociągu – miejscowość	2007	2008	2009
Bogdaszowice			209,85
Cesarzowice-Zybiszów	1142		
Kilianów		126	
Krzeptów		2057,6	210,7
Małkowice		84	167,8
Mokronos Górny	531	85,5	3778
Mokronos Dolny	94	395,1	136
Pietrzykowice			615
Smolec	379,6	1943,35	3086,4
Sośnica			740,8
Zabrodzie	120	124,1	
Kąty Wrocławskie	1695	628,95	595,1
Razem	3867,6	5049,5	9539,65

Oprócz wyżej wymienionych układów wodociągowych wsie: Sokolniki, Szymanów, Górzyce oraz osiedle mieszkaniowe Spółdzielni Mieszkaniowej w Gniechowicach zaopatrywane są w wodę niezależnie. Miejscowość Szymanów zaopatrywana jest w wodę z gminy Mietków, a miejscowość Sokolniki z gminy Kostomłoty – dokonywany jest zakup wody. Wieś Górzyce i osiedle mieszkaniowe SM Gniechowice zasilane są z SUW SM Gniechowice.

W związku z rozwojem gminy i wzrostem ilości powstających budynków jedno i wielorodzinnych w latach 2007-2009 wybudowano 17,8 km nowej sieci. Szczegółowy wykaz powstałych sieci wodociągowej przedstawiono w tabeli 5-3.

Na koniec 2009 r. długość sieci wodociągowej wynosiła 179,6 km i podłączone zostały 3 943 budynki mieszkalne. w sumie ze wszystkich ujęć pobrano 1,075 mln m³ wody, w tym gospodarstwa indywidualne zużyły 604 tys. m³ wody.

5.6.2 Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków komunalnych

Skanalizowanie gminy dotyczy miejscowości: Kąty Wrocławskie (około 95% miasta), Sadowice, Sadkowa oraz Jurczyce (po trasie kolektora z Sadowic), Pietrzykowice, Smolec, Rybnica, Krzeptów, Sośnica. Na terenie miasta Kąty Wrocławskie cały czas prowadzone są prace mające na celu doprowadzenie kanalizacji do wszystkich budynków w mieście. Miasto Kąty Wrocławskie posiada mieszany system kanalizacji, tj. kanalizacja ogólnospławna oraz kanalizacja sanitarna – głównie na terenach nowych osiedli mieszkaniowych. Miejscowości Smolec, Rybnica, Pietrzykowice, Krzeptów, Sośnica zostały skanalizowane w ramach kanalizacji północ finansowanej przez Gminę Kąty Wrocławskie.

Mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków, funkcjonująca od 1995 r., zlokalizowana jest na północ od miasta w obrębie wsi Wszemiłowice – Jurczyce (przepustowość projektowana oczyszczalni wynosi: $Q_{\max d} = 3\,350,0 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{śrd}} = 2\,745,0 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\max h} = 217,3 \text{ m}^3/\text{h}$, przepustowość według pozwolenia wodno prawnego: $Q_{\max d} = 2\,400 \text{ m}^3/\text{d}$). Stopień obciążenia oczyszczalni ścieków wynosi 62,5%. Około 500 m przed oczyszczalnią, znajduje się zbiornik retencyjny o wymiarach 21,5 m x 53,0 m i średniej głębokości 1,5 m oraz przepompownia ścieków. Przy opadach w pierwszej kolejności wykorzystywana jest retencja kanałowa, a następnie zbiornik retencyjny. Podczas trwania opadów długotrwałych oczyszczane mechanicznie ścieki ze zbiornika odpływają do rzeki Bystrzycy, a po ustaniu opadów zawartość zbiornika spływa do komory przelewowej kanału i dalej do przepompowni, skąd zostaje przetłoczona na oczyszczalnię. Do oczyszczalni ścieków dopływają ścieki sanitarne pochodzące z części wsi Jurczyce, Sadków Sadowice, Pietrzykowice, Rybnica, Smolec, Krzeptów, Kąty Wrocławskie. Odprowadzenie ścieków oczyszczonych odbywa się kanałem do rzeki Bystrzycy. Pozostałe miejscowości znajdujące się w obrębie gminy Kąty Wrocławskie nie posiadają systemowych urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków. Istnieją jedynie odcinki kanalizacji deszczowej, odprowadzającej wody opadowe do cieków powierzchniowych i rowów melioracyjnych. Na terenie oczyszczalni ścieków zlokalizowany jest punkt zlewny ścieków, do którego dowożone są taborem wozów asenizacyjnych ścieki z terenu gminy.

Sieć kanalizacyjna jest sukcesywnie rozbudowywana i na koniec 2009 roku jej długość wynosiła 92 km, do sieci podłączonych było 1614 budynków.

5.6.3 Zaopatrzenie w gaz

Na terenie gminy w gaz z instalacji przewodowej zaopatrywani są odbiorcy w miejscowościach: Kąty Wrocławskie, Smolec, Nowa Wieś Kącka, Mokronos Górny i Krzeptów.

Przez teren gminy przebiegają gazociągi wysokiego ciśnienia (gaz ziemny):

- ✓ śr. 300 mm Zdieszowice – Wrocław Ołtaszyn – Szewce,
- ✓ śr. 3 000 mm Ołtaszyn – Szewce,
- ✓ śr. 200 mm Ołtaszyn – Załącze,
- ✓ śr. 100 mm doprowadzający gaz do stacji redukcyjno-pomiarowej w Kątach Wrocławskich.

Na terenie gminy występuje sieć gazowa wysokiego, średniego i niskiego ciśnienia oraz stacje redukcyjno – pomiarowe I^o i II°. Stacje redukcyjne i stopnia zlokalizowane są w Kątach Wrocławskich (2 stacje), Smolcu i Krzeptowie. Gazociągi średniego i niskiego ciśnienia znajdują się w miejscowościach: Kąty Wrocławskie, Smolec, Nowa Wieś Kącka. Stacje redukcyjno – pomiarowe II stopnia zlokalizowane są na terenie Kątów Wrocławskich (2 stacje) i Smolca. Dolnośląski Zakład Gazowniczy posiada nieograniczone możliwości w zakresie zaspokojenia potrzeb na paliwo gazowe na terenie Gminy Kąty Wrocławskie – dotyczy to odbiorców indywidualnych jak i przemysłowych (po przeprowadzeniu niezbędnych inwestycji). Aktualnie w gminie Kąty Wrocławskie sieć gazowa niskiego ciśnienia zasila odbiorców w miejscowościach Kąty Wrocławskie, Nowa Wieś Kącka i Smolec, zaś średniego ciśnienia w Mokronosie Górnym, Smolcu i Krzeptowie

Kąty Wrocławskie:

Na terenie miasta znajdują się 2 stacje redukcyjno – pomiarowe gazu II°:

- ✓ stacja o przepustowości $Q = 800 \text{ m}^3/\text{h}$ zlokalizowana na terenie Rozdzielni Gazu przy ul. Popiełuszki,
- ✓ stacja o przepustowości $Q = 650 \text{ m}^3/\text{h}$ zlokalizowana przy ul. Roślinnej.

Odbiorcy gazu zasilani są z sieci rozdzielczej niskiego ciśnienia, która jest dobrze rozwinięta na całym obszarze miasta. w szczytowych warunkach poboru gazu stacje te są w stanie przepuścić $12,7 \text{ mln m}^3$ gazu. w okresach szczytowych poborów gazu nie występują ponadnormatywne spadki ciśnienia na końcówkach sieci.

Nowa Wieś Kącka:

Sieć zasilana jest ze stacji redukcyjno – pomiarowej I^o zlokalizowanej w mieście Kąty Wrocławskie. Dostawa gazu odbywa się z sieci rozdzielczej średniego ciśnienia z zastosowaniem reduktorów domowych.

Smolec:

Gaz dostarczany jest z sieci niskiego i średniego ciśnienia. Sieć gazowa niskiego ciśnienia jest dobrze rozbudowana i obejmuje swoim zasięgiem wszystkie rejony tzw. starej części Smolca. w okresach szczytowych poborów gazu nie występują ponadnormatywne spadki ciśnienia na końcówkach sieci (stacja w tych warunkach jest w stanie dostarczyć $5,3 \text{ mln m}^3$ gazu w ciągu roku). Występująca na terenie wsi sieć gazowa średniego ciśnienia służy do przesyłu gazu między stacją redukcyjno – pomiarową I^o Krzeptów a stacją II° zasilającą sieć gazową niskiego ciśnienia oraz do zasilania w gaz odbiorców nowej zabudowy mieszkaniowej znajdującej się we wschodniej części wsi Smolec.

5.6.4 Energia elektryczna

Aktualnie wszystkie miejscowości na terenie gminy Kąty Wrocławskie są zelektryfikowane. Wykazywane są jednak nieznaczne niedobory energii, co wynika z przyłączania się nowych odbiorców zarówno indywidualnych jak i przemysłowych. Na terenie gminy znajduje się Główny Punkt Zasilania 110/20 kV – R199 (zlokalizowany w Katach Wrocławskich) o mocy 26 MVA (dwa transformatory o mocy 16 MVA). w planach jest modernizacja GPZ – wymiana rozdzielni na 20 kV.

Przez teren gminy przechodzą napowietrzne linie wysokich napięć:

- ✓ linia 110 kV S-104 relacji GPZ Klecina R-1 – GPZ Pawłowice R-9;
- ✓ linia 110 kV S-173 relacji GPZ Klecina R-1 – GPZ Bielany Wrocławskie R-122;
- ✓ linia 220 kV D-205 relacji GPZ Klecina R-1 – GPZ Świebodzice.

Sieć linii średniego napięcia 20 kV jest dobrze rozwinięta, w większości napowietrzna, skablowane są krótkie odcinki w bezpośrednim sąsiedztwie stacji, tj. L- 272, L-283, L-286, L-288, L-300, L-311, L- 273, L-274, L-275, L-277, L-308, L-309.

Wymienione linie średniego napięcia posiadają rezerwowe moce przesyłowe wystarczające na pokrycie potrzeb na cele bytowo-komunalne. Przesyłanie energii odbiorcom następuje liniami niskich napięć (napowietrznymi lub kablowymi) przez stacje transformatorowe 20/0,4 kV, z których większość stanowią stacje wieżowe w wykonaniu napowietrznym.

5.6.5 Sieć telefonii przewodowej i komórkowej**Sieć telefonii przewodowej**

Mimo bardzo szybko rozwijającej się sieci telefonii komórkowej sieć telefonii przewodowej w Gminie Kąty Wrocławskie rozwija się i posiada 308 abonentów na 1000 mieszkańców. Operatorzy sieci przewodowej na terenie gminy to Telekomunikacja Polska S.A. oraz DIALOG S.A. w związku z instalowaniem przez obydwóch operatorów nowoczesnych

central cyfrowych na terenie gminy świadczone są usługi związane z dostarczaniem indywidualnego (standardowego) dostępu do Internetu jak i w szczególnych przypadkach szerokopasmowego dostępu do Internetu. Zwiększenie udziału w rynku telekomunikacyjnym szerokopasmowego dostępu do Internetu, dzięki przygotowywanym uregulowaniom prawnym może stać się dodatkowym impulsem do rozwoju i poprawy infrastruktury technicznej sieci teleinformatycznych obydwu operatorów. Ponadto dzięki zastosowaniu nowoczesnego sprzętu umożliwione zostało korzystanie z usługi ISDN (od Integrated Services Digital Network, czyli sieć cyfrowa z integracją usług) między innymi w miejscowościach: Kąty Wrocławskie, Kozłów, Nowa Wieś Kącka, Gadów, Jaskotle, Kilianów, Pełcznica, Sokolniki, Szymanów, Wszemiłowice.

Siec telefonii komórkowej

Gmina Kąty Wrocławskie posiada dobre pokrycie sieci zarówno przez dostawcę Polkomtel S.A. PLUS GSM jak i dostawcę ERA GSM. Funkcjonujące na terenie gminy sieci działają w systemie GSM 900/1800. w części gminy położonej w bezpośredniej bliskości Wrocławia możliwy jest kontakt poza terenem zabudowanym z siecią GSM 1800, której dostawcą jest Centertel S.A. (sieć IDEA Centertel). Ponadto Centertel jest dostawcą usługi analogowej sieci komórkowej, która pokrywa cały obszar gminy. Dzięki tak dobremu pokryciu nie ma problemu w dostawie wszystkich usług świadczonych przez sieci telefonii komórkowej (z wyłączeniem sieci IDEA) na całym terenie gminy.

5.7 GOSPODARKA, W TYM ROLNICTWO

Władze gminy Kąty Wrocławskie realizują przejrzystą politykę inwestycyjną, otwartą na rozwiązania wpisujące się w opracowaną i konsekwentnie realizowaną strategią rozwoju. To przemysł i w szczególności dopracowany wieloletni plan działania, który w sposób znakomity podkreśla walory gminy oraz wykorzystuje sąsiedztwo wielkiej aglomeracji wrocławskiej. Wykorzystanie bliskiego sąsiedztwa Wrocławia przynosi obecnie i będzie przynosić w przyszłości gminie ogromne korzyści.

Wrocław nie dysponuje już większymi obszarami inwestycyjnymi, a walory gminy Kąty Wrocławskie nabierają obecnie szczególnego znaczenia. Dodatkowym atutem położenia jest również bliskość autostrady A4, która niemal przebiega przez środek gminy. z tych walorów władze gminy zamierzają korzystać, opierając na tej podstawie strategię rozwoju na najbliższe lata.

Z danych statystycznych Urzędu Gminy Kąty Wrocławskie wynika, że w Gminie występuje tendencja wzrostowa jeżeli chodzi o liczbę podmiotów, które zarejestrowały działalność na jej obszarze: w 2005r. – 1491 podmioty a na koniec 2008 r. ilość podmiotów wynosiła 1856.

Tabela 5-4 Liczba podmiotów gospodarczych w wybranych sekcjach w Gminie Kąty Wrocławskie w 2008 roku

Sekcja	2008
Handel i naprawy	537
Obsługa nieruchomości i firm	290
Budownictwo	319
Przemysł	166
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	146
Pośrednictwo finansowe	65
Hotele i restauracje	29
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	93

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Do najważniejszych zakładów w gminie Kąty Wrocławskie należą:

- ✓ w Kątach Wrocławskich:
 - CeDo Sp. z o.o,
 - „Grupa Schneider-Systemy Budowlane” Sp. z o.o.
 - Stemman Polska Sp. z o.o.
 - Schavemaker Invest Sp. z o.o.
 - Torf Corporation
 - PPW ARAJ sp. z o.o
 - Cabinplant sp. z o.o
 - Peri Polska sp z o.o.
 - Georg Utz Sp. z o.o.
 - WUZETMOT
 - Biedronka
- ✓ w Pietrzykowicach:
 - Tiner Polska Sp. z o.o.
 - Sanbet Fabryka Betonu
 - Radiotechnika Marketing
 - Tabiplast
 - Chomar sp. z o.o
 - Volvo Polska Sp. z o.o.
 - SCANIA POLSKA S.A.
- ✓ w Nowej Wsi Wrocławskiej:
 - Buderus technika Grzewcza
 - Bruno Tassi sp. z o.o.
 - Pruszyński P.G. sp. z o.o.
 - Einhel Polska sp. z o.o.
 - Michael Huber Polska sp. z o.o.

Producent rolny:

- ✓ "Hedro Farms Polska" Sp. z o.o. w Sadkowie.

Istotnym czynnikiem wpływającym na rozwój rolnictwa w gminie Kąty Wrocławskie jest przede wszystkim duża przydatność rolnicza gleb na terenie gminy. 84,5% gruntów ornych należy do najlepszych, pszennych kompleksów rolniczej przydatności gleb:

- ✓ pszennego bardzo dobrego – 23,0%,
- ✓ pszennego dobrego – 47,6%,
- ✓ pszennego wadliwego – 13,9%.

Pod względem gleboznawczej klasyfikacji gruntów na terenie gminy Kąty Wrocławskie dominują gleby zaliczane do III klasy bonitacyjnej. Pod względem gleboznawczym na terenie gminy Kąty Wrocławskie wśród gruntów ornych dominują grunty zaliczane do klas bonitacyjnych IIIa i IIIb – 54,6%. Udział klas I i II wynosi 21,6%, a klas IVa i IVb – 20,8%. Grunty orne najgorszych klas V i VI stanowią zaledwie 3% powierzchni gruntów ornych w gminie. Wśród użytków zielonych dominują grunty klasy III – 52,2%. Znaczący udział mają także użytki klasy IV – 27,0% oraz klasy II – 11,9%.

Największy udział gleb zaliczanych do wysokich klas bonitacyjnych (powyżej 80%) występuje w obrębach położonych w północno-wschodniej części gminy, najniższy – w obrębach w północno-zachodniej części (Bogdaszowice, Romnów, Stoszyce i Wszemiłowice-Jurczyce).

Wśród użytków gruntowych w gminie Kąty Wrocławskie dominują użytki rolne – 13 786,47 ha, co stanowi 81,3% ogólnej powierzchni gminy. Lasy i zadrzewienia o powierzchni 1 331,01 ha stanowią 7,9% powierzchni gminy natomiast pozostałe formy użytkowania zajmują 10,8% powierzchni, na co składają się:

- ✓ wody – 266,69 ha (1,6%),
- ✓ tereny zabudowane – 614, 14 ha (3,6%),

- ✓ drogi – 615,59 ha (3,6%),
- ✓ nieużytki – 94,46 ha (0,6%),
- ✓ pozostałe – 245, 70 ha (1,4%).

Najwięcej użytków rolnych, ponad 90%, znajduje się w obrębach: Kębłowice, Strzeganowice, Wojtkowice i Zabrodzie. Niski udział użytków rolnych wahających się od 54% do 58% mają miejscowości Krobielowice, Krzeptów i Skalka. Największy udział terenów zabudowanych występuje we wsiach Gadów, Jaszgotle, Mokronos Dolny, Mokronos Górny – Zybiszów, Nowa Wieś Wrocławska, Pietrzykowice i Smolec. Związane jest to z dynamicznym rozwojem budownictwa mieszkaniowego na tym obszarze.

Grunty orne stanowią największy odsetek użytków rolnych na terenie gminy Kąty Wrocławskie – ponad 75%. Niski udział gruntów ornyczych w użytkach rolnych (poniżej 80%) występuje w pięciu obrębach: Kębłowice, Mokronos Dolny, Bogdaszowice, Samotwór, Wszemiłowice-Jurczyce. w obrębach tych niski odsetek gruntów ornyczych rekompensowany jest przez wysoki udział sadów lub najwyższy w gminie odsetek użytków zielonych. Część użytków rolnych (390,55 ha, stanowiące 2,8% ogólnej ich powierzchni) nie jest obecnie użytkowana. Odłogi nie występują w pięciu obrębach: Cesarzowice, Czernczyce, Sadków, Strzeganowice i Wojtkowice. w strukturze własności gruntów w gminie Kąty Wrocławskie dominuje sektor prywatny – 11 313,90 ha (66,7% obszaru gminy). Największy udział mają tutaj prywatne gospodarstwa rolne (8 674,55 ha – 51,5% powierzchni gminy). Sektor spółdzielczy dysponuje na terenie gminy arealem 497,27 ha – 2,9% powierzchni gminy, natomiast sektor publiczny – 5 640,16 ha, czyli 33,3% powierzchni gminy.

Gruntami sektora publicznego dysponują:

- ✓ Agencja Nieruchomości Rolnych – 3 038,48 ha (17,9% powierzchni),
- ✓ Państwowe Gospodarstwo Leśne – 1 209,49 ha (7,2% powierzchni),
- ✓ własność komunalna – 464,48 ha (2,7% powierzchni),
- ✓ pozostali użytkownicy – 927,71 ha (5,5% powierzchni)

Wysoki udział sektora publicznego w strukturze władania gruntami występuje w obrębach: Zabrodzie (71,6%), Kębłowice (69,5%), Sadków (66,9%), Krzeptów (66,1%) oraz Górzyce (62,4%). Bardzo niski udział sektora publicznego (poniżej 20%) występuje w piętnastu obrębach rozmieszczonych wzdłuż północno-zachodniej i północno-wschodniej granicy gminy.

Zgodnie z danymi posiadanymi przez Urząd Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie w gminie funkcjonuje 1 586 gospodarstw rolnych o średniej powierzchni 5,97 ha gruntów własnych i dzierżawionych. Średnia powierzchnia gospodarstwa w poszczególnych obrębach jest bardzo zróżnicowana i waha się od 2,24 ha w obrębie Smolec do 72,00 ha w miejscowości Kębłowice. Najwięcej gospodarstw funkcjonuje w obrębach: Smolec (156), Bogdaszowice (113) oraz Gniechowice (111).

Na terenie gminy znajduje się 8 gospodarstw bardzo dużych o średniej powierzchni 138,40 ha. z racji skali produkcji oraz bazowania na pracy najemnej, gospodarstwa te mają charakter przedsiębiorstw rolnych, a nie gospodarstw rodzinnych.

Gospodarstwa o powierzchni ponad 100 ha stanowią zaledwie 0,5% ogólnej liczby gospodarstw, dysponują jednak 11,7% ziemi użytkowanej przez rolników indywidualnych. Gospodarstw bardzo małych o powierzchni poniżej 5 ha jest w gminie 1 045, ich średnia powierzchnia wynosi 1,90 ha. Stanowią one 65,9% ogólnej liczby gospodarstw i użytkują zaledwie 21% gruntów. Gospodarstwa rolne, które można uznać za duże (od 15 do 100 ha) użytkują 2 896,13 ha, co stanowi 30,6% gruntów. Gospodarstw dużych na terenie gminy jest 100 (6,3% ogólnej liczby gospodarstw), ich średnia powierzchnia to 28,96 ha. Gospodarstwa duże i bardzo duże użytkują 42,3% gruntów będących w dyspozycji gospodarstw indywidualnych.

5.8 TRANSPORT I KOMUNIKACJA

Drogi

Drogi o największym znaczeniu dla komunikacji ponad lokalnej to drogi krajowe i wojewódzkie:

- ✓ autostrada A4 Wrocław – Legnica – Krzywa przebiegająca równoleżnikowo przez teren gminy, długość odcinka 20,50 km;
- ✓ droga krajowa nr 35 Wrocław – Wałbrzych – Jelenia Góra, przebiegająca przez południowo-wschodnią część gminy, przez miejscowość Gniechowice, długość odcinka 11,35 km;
- ✓ droga wojewódzka nr 346 relacji granica gminy – Pełcznica – Kąty Wrocławskie – Krobielowice – Gniechowice – granica gminy (w stronę Kobierzyc), długość odcinka 18,84 km;
- ✓ droga wojewódzka nr 347 relacji A4 - Kąty Wrocławskie – Sośnica – Sadków – Pietrzykowice – Jaskotle – Casarzowice – Mokronos Dolny – Wrocław, długość odcinka 15,13 km;
- ✓ droga wojewódzka nr 362 relacji Kąty Wrocławskie – Wszemiłowice – Stoszyce – Romnów – Skałka - Samotwór – Wrocław, długość odcinka 12,60 km;
- ✓ droga wojewódzka nr 370 relacji Mokronos Dolny – Mokronos Górny - Smolec, długość odcinka 4,26 km.

Drogi powiatowe przebiegające przez teren gminy Kąty Wrocławskie to:

- ✓ Nr 1606D – relacji Pełcznica – granica gminy (w kierunku Chmielowa);
- ✓ Nr 1950D – relacji Pietrzykowice – A4 – Biskupice Podgórne – Małuszów;
- ✓ Nr 1970D – relacji droga Nr 347 – Baranowice – Bli – Biskupice Podgórne – Tyniec Mały;
- ✓ Nr 1974D – relacji Gniechowice – Krzyżowice;
- ✓ Nr 1978D – relacji Zachowice – Siedlakowice;
- ✓ Nr 2000D – relacji Kąty Wrocławskie – A4 – Kilianów – skrzyżowanie Piława/ Kamionna;
- ✓ Nr 2002D – relacji Piława/ Kamionna – Kamionna – Czerneczyce – Mirosławice;
- ✓ Nr 2009D – relacji Kąty Wrocławskie – dojazd do bocznic PKP Kąty Wrocławskie;
- ✓ Nr 2010D – relacji Kąty Wrocławskie – Nowa Wieś Kącka – Stróża;
- ✓ Nr 2014D – relacji Pełcznica – Piotrowice;
- ✓ Nr 2016D – relacji Sośnica – Różaniec – Strzegalowice – Małuszów;
- ✓ Nr 2017D – relacji od drogi Wszemiłowice – Stoszyce – Sadowice- stacja PKP;
- ✓ Nr 2018D – relacji Skałka – Małkowice – Sadków;
- ✓ Nr 2020D – relacji granica gminy – Bogdaszowice – Skałka
- ✓ Nr 2021D – relacji Skałka – Krzeptów;
- ✓ Nr 2022D – relacji Smolec – Pietrzykowice;
- ✓ Nr 2024D – relacji Casarzowice – Zabrodzie – granica gminy;
- ✓ Nr 2026D – relacji Nowa Wieś Wrocławska – Zabrodzie (droga gruntowa).

Rada Powiatu Wrocławskiego w dniu 3 września 2008 roku podjęła Uchwałę nr XIII/130/08 „w sprawie pozbawienia dróg położonych na terenie Gminy Kąty Wrocławskie kategorii dróg powiatowych”. Należą do nich następujące drogi, które z dniem 1 stycznia 2009 roku stały się drogami gminnymi:

- ✓ Nr 2004D – relacji Zachowice – Stradów;
- ✓ Nr 2011D – relacji Pełcznica – Kozłów – Sokolniki;
- ✓ Nr 2012D – relacji Sokolniki – Nowa Wieś Kącka;
- ✓ Nr 2013D – relacji Kozłów granica powiatu;
- ✓ Nr 2015D – relacji Pełcznica – Wszemiłowice;
- ✓ Nr 2019D – relacji Kębłowice – Smolec;
- ✓ Nr 2023D – relacji Pietrzykowice – Rybnica;
- ✓ Nr 2027D – relacji Zachowice – ul. Słoneczna;
- ✓ Nr 2080D – relacji granica powiatu – Sokolniki – granica powiatu.

Pozostałe drogi na terenie Gminy Kąty Wrocławskie należą do kategorii dróg gminnych (głównie kategoria „L” – do obsługi lokalnej o małym ruchu oraz kategorii „D” – stanowiące dojazdy do pól). Łączna długość dróg gminnych wynosi 82,89 km (drogi gminne pozamiejskie – 75,05 km oraz drogi gminne miejskie – 7,84 km).

Komunikacja

Przez teren gminy przebiega trasa kolejowa relacji Wrocław – Jelenia Góra. Na stacji w Kątach Wrocławskich zatrzymują się pociągi wszystkich relacji, natomiast na stacjach w Smolcu i Sadowicach jedynie pociągi osobowe. Transport kolejowy jest bardzo wygodnym środkiem komunikacji dla mieszkańców Katów Wrocławskich, którzy pracują we Wrocławiu.

Na terenie gminy nie ma głównego węzła komunikacyjnego, jednak w jej granicach znajduje się wiele tras przelotowych autobusów dalekobieżnych. Ruch tych autobusów odbywa się autostradą A – 4, a ze względu na bliskość Wrocławia, żadne z takich połączeń nie ma przystanku na terenie gminy. z drugiej strony przez teren gminy przebiega przelotowy ruch autobusowy obejmujący zasięgiem powiaty: wrocławski, średzki i świdnicki. Wszystkie połączenia biegną z Wrocławia w kierunku Środy Śląskiej, Sobótki i Świdnicy.

W bezpośrednim sąsiedztwie gminy znajduje się lotnisko Strachowice, na terenie, którego działa międzynarodowy port lotniczy "Port Lotniczy Wrocław S.A." im. Mikołaja Kopernika. Natomiast w gminie Sobótka w Mirosławicach (przy granicy gminy Kąty Wrocławskie) działa lotnisko Aeroklubu Dolnośląskiego dysponujące pasami startowymi - trawiastymi. Lotnisko ma charakter sportowo-rekreacyjny. Na teren gminy Kąty Wrocławskie istnieje możliwość przedłużenia pasów startowych, jeśli będą tego wymagały warunki techniczne, w związku z planowaną jego rozbudową i modernizacją.

5.9 INFRASTRUKTURA OŚWIATOWA, KULTURALNA, SPOŁECZNA I ZDROWOTNA

Na terenie Gminy Kąty Wrocławskie funkcjonują placówki będące jednostkami organizacyjnymi Gminy:

- ✓ 2 przedszkola publiczne:
 - Przedszkole Samorządowe w Kątach Wrocławskich,
 - Przedszkole Samorządowe w Smolcu,
- ✓ 7 szkół podstawowych
 - Szkoła Podstawowa nr 1 w Kątach Wrocławskich
 - Szkoła Podstawowa nr 2 w Kątach Wrocławskich
 - Szkoła Podstawowa w Gniechowicach
 - Szkoła Podstawowa w Małkowicach
 - Szkoła Podstawowa w Sadkowie
 - Szkoła Podstawowa w Smolcu

Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Zachowicach

- ✓ 2 gimnazja
 - Gimnazjum w Kątach Wrocławskich
 - Gimnazjum w Jaszcotlu,

Ponadto, na obszarze gminy funkcjonują również szkoły podlegające samorządowi powiatowemu:

- ✓ Specjalny Ośrodek Szkolno Wychowawczy w Kątach Wrocławskich.

5.10 TURYSTYKA I REKREACJA

Gmina Kąty Wrocławskie stanowi miejsce atrakcyjne dla turystów także ze względu na walory krajobrazowe. Znajdują się tu liczne pomniki przyrody, Park Krajobrazowy Dolina Bystrzycy. w ostatnich latach rozrosła się baza noclegowa, stwarzająca warunki dla rozwoju turystyki nie tylko „weekendowej”. Obecnie na terenie gminy znajduje się 6 obiektów

noclegowych. Ponadto na terenie gminy znajdują się 4 gospodarstwa agroturystyczne oraz prywatne kwatery oferujące noclegi i wyżywienie. Na terenie Gminy znajduje się pole golfowe oraz Rycerski Klub Golfowy Krobielowice organizujący liczne turnieje golfowe. Do najbardziej znaczących należą Otwarte Mistrzostwa Wrocławia oraz Klubowe Grand Prix. Pole znajduje się na terenach należących do obiektu zabytkowego Pałacu Krobielowice, w którym funkcjonuje również hotel. Opis funkcjonowania klubu oraz wyniki zawodów i inne informacje uzyskać można na klubowej stronie internetowej znajdującej się pod adresem www.golfclub.com. w gminie znajduje się także Gminny Ośrodek Kultury i Sportu. w ośrodku działają następujące sekcje i zespoły sportowe.

Na terenie gminy nie ma wydzielonych i urządzonych ścieżek rowerowych. Są jedynie ścieżki rowerowe polecane przez Dolnośląskie Towarzystwo Cyklistów, które przechodzą przez fragment Gniechowic. Na terenie gminy wyznaczone są cztery szlaki rowerowe o zróżnicowanym stopniu trudności, wiodące wśród zabytków historycznych i „Dolinę Bystrzycy”. Atrakcyjność turystyczna i poznawcza (historyczna) terenów należących do Gminy Kąty Wrocławskie propaguje się między innymi dzięki popularyzacji wytyczonych następujących szlaków turystycznych :

- ✓ niebieski - łączący miasto Wrocław (Muchobór Wielki) z Parkiem Krajobrazowym "Dolina Bystrzycy", a docelowo z "Ślązańskim Parkiem Krajobrazowym". Przechodzi kolejno przez następujące miejscowości gminy: Smolec, Rybnica, Sadków, Róaniec, Sośnica – Cegielnia, Krobielowice, Zachowice.
- ✓ zielony - łączący miasto Kąty Wrocławskie z Leśnica (Wrocław), Mrozowem, Środa Śląska, Lubiążem i Wołowem. Przechodzi kolejno przez następujące miejscowości gminy: Kąty Wrocławskie, Sośnica, Sadowice, Małkowice, Romnów, Bogdaszowice, Samotwór.
- ✓ żółty - łączący Brzezinkę Średzką, przez zachodnią część Wrocławia z gminą Kąty Wrocławskie, północną częścią gminy Żórawina i Siechnice, a następnie z gminą Czernica gdzie kończy się w okolicy jeziora Panieńskiego. Przechodzi kolejno przez następujące miejscowości gminy: Samotwór, Skałka, Kębłowice, Smolec, Jaskotle, Pietrzykowice - Restauracja "Relaks".
- ✓ projektowany - łączący miasto Kąty Wrocławskie przez dolinę Bystrzycy ze zbiornikiem retencyjnym w Mietkowie.

5.11 TERENY CHRONIONE I OBSZARY NATURA 2000

Na terenie gminy Kąty Wrocławskie znajduje się 5 dębów szypułkowych zarejestrowanych jako pomniki przyrody, ich lokalizację wskazano w poniższej tabeli.

Tabela 5-5 Wykaz pomników przyrody w Gminie Kąty

lp.	nazwa pomnika przyrody	lokalizacja	liczba
1.	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) o obw. 452 cm	Smolec, ul. Kościelna, na zapleczu ogrodu szkolnego	1
2.	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) o obw. 426 cm	Gniechowice w parku Dworskim	1
3.	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) o obw. 384 cm	Gniechowice dz. Nr 10 AM 2	1
4.	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) o obw. 489 cm	Gniechowice dz. Nr 720 AM 2	1
5.	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) o obw. 394 cm	Gniechowice dz. Nr 720 AM 2	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie

Kolejną formą ochrony przyrody zlokalizowaną na terenie gminy jest użytek ekologiczny „Stara piaskownia” położony we wsi Skałka. Jest to sztucznie utworzony zbiornik wodny z wyspą pośrodku. Jest to miejsce występowania, żerowania i rozrodu bardzo cennych przyrodniczo i ginących gatunków. Do najcenniejszych należy zaliczyć: traszkę grzebieniastą (gatunek wyszczególniony w czerwonej księdze podlegający bezwzględnej ochronie), ropuchę zieloną, zaskrońca zwyczajnego, jaszczurkę zwinkę oraz jaszczurkę żyworodną.

Do cennych gatunków należy zaliczyć ssaki: borsuki, ryjówki, jeże oraz ptaki: rokitniczkę, białorzętkę i trzcinniczka. Na stromych brzegach znajdującego się tam zbiornika wodnego gnieźdzą się jaskółki brzegówki. Jest to teren chętnie odwiedzany przez dzieciota zielonego, sowy i ptaki drapieżne.

Park Krajobrazowy Dolina Bystrzycy to kolejny teren utworzony w ramach systemu obszarów chronionych. **Park Krajobrazowy Dolina Bystrzycy** został powołany rozporządzeniem Wojewody Wrocławskiego w 1998 r. Powierzchnia Parku wynosi 8 570 ha.

W ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej **Natura 2000** ustanowiono specjalną ochronę siedlisk pod nazwą „**Przeplątka nad Bystrzycą**” i oznaczono kodem PLH020055. Obszar obejmuje terytorialnie fragment doliny Bystrzycy pomiędzy zbiornikiem retencyjnym w Mietkowie, a autostradą A4, o szerokości nie przekraczającej 1,5 km. Niemal w całości leży w obrębie Parku Krajobrazowego Dolina Bystrzycy. Obszar ten jest kluczowy dla zachowania populacji motyli *Euphydryas maturna* w całej Polsce południowo-zachodniej. Ponadto jest to drugie co wielkości i jakości stanowisko łągów olchowo-jesionowych, czyli priorytetowego typu siedliska w Polsce południowo-zachodniej.

Na **Shadow List**, czyli wykazie potencjalnych obszarów sieci Natura 2000 widnieje obszar specjalnej ochrony „**Łęgi na Bystrzycą**”, którego terytorialny zasięg częściowo obejmuje gminę Kąty Wrocławskie, w rozwidleniu rzek Strzegomki i Bystrzycy. Dominują tu lasy i to one są głównym przedmiotem ochrony, a szczególnie mało przekształcone grądy (znajduje się tu zachodnia granica jednej z formacji grądu kontynentalnego) i łągi (łągi olchowo-jesionowe występują tu w najwyższej po Dolinie Baryczy koncentracji w Polsce południowo-zachodniej). Poza lasami występują łąki, szuwały i zarośla nadrzeczne. Znajduje się wiele siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej i to o doskonałej reprezentatywności: starorzecza i inne naturalne, eutroficzne zbiorniki wodne, zmiennowilgotne łąki trzęślicowe, górskie i niżowe ziołorośla nadrzeczne i okrajkowe, grąd środkowoeuropejski (najwyższe pokrycie spośród siedlisk wymienionych w Dyrektywie: 30%), lasy łąkowe i nadrzeczne zarośla wierzbowe, łąkowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe oraz siedliska o dobrej reprezentatywności: i niżowe i górskie łąki użytkowane ekstensywnie (wysokie pokrycie obszaru: 10%), nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników. w sumie siedliska z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej pokrywają ponad połowę obszaru. Spośród gatunków wymienionych w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej występuje wydra oraz chrząszcz: kozioróg dębosz oraz inne ważne gatunki: motyle: mieniak strużnik, paź królowej, warcabnik ślazowiec; rośliny: czosnek niedźwiedzi (silne działanie bakteriobójcze, stosowany w kuchni np. jako składnik sałatek), konwalia majowa, śnieżyczka przebiśnieg, śnieżycza wiosenna, lilia złotogłów, kalina koralowa. w lasach występują charakterystyczne ptaki leśne: kania ruda, dzięcioł średni, muchotłówka białoszyja. Bezkręgowce, płazy i gady nie były bliżej badane, więc i wśród nich mogą występować ważne i rzadkie gatunki. Obszar w większości należy do Lasów Państwowych, obszary wodne należą do Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu. Pozostałe grunty (nieleśne) stanowią własność prywatną.

6 STRATEGIA OCHRONY ŚRODOWISKA DO 2017 ROKU

6.1 NADRZĘDNY CEL PROGRAMU I ZNACZENIE PROGRAMU DLA ROZWOJU GMINY

Naczelną zasadę którą należy przyjąć w Programie jest zasada zrównoważonego rozwoju, umożliwiająca harmonijny rozwój gospodarczy i społeczny gminy wraz z ochroną walorów środowiskowych. Zatem, nadrzędny cel Programu ochrony środowiska dla gminy Kąty Wrocławskie na lata 2010 - 2017 sformułowano następująco:

Rozwój gminy dla poprawy jakości życia jej mieszkańców i środowiska naturalnego w jej otoczeniu

Cel ten jest zgodny z zapisami Strategii rozwoju gminy Kąty Wrocławskie która w wielu zapisach uwzględnia konieczność poprawy warunków środowiskowych gminy w harmonii z rozwojem społeczno-gospodarczym.

Realizacja Programu ochrony środowiska gminy Kąty Wrocławskie pozwoli na osiągnięcie trwałego, zrównoważonego rozwoju gminy, gdzie ochrona środowiska stanowi nierozłączną część procesów rozwojowych i jest rozpatrywana razem z nimi.

6.2 PRIORYTETY I CELE EKOLOGICZNE DLA GMINY

Kompleksowość zagadnień ochrony środowiska, a także zakres przeobrażeń na terenie gminy wymusiła wyznaczenie celów średniookresowych i priorytetowych, a także przyjęcie zadań z zakresu wielu sektorów ochrony środowiska. Spośród nich dokonano wyboru najistotniejszych zagadnień, których rozwiązanie przyczyni się w przyszłości do poprawy stanu środowiska na terenie gminy i powiatu.

Wyboru priorytetów ekologicznych dokonano w oparciu o diagnozę stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie Gminy i Powiatu Wrocławskiego, uwarunkowania zewnętrzne (obowiązujące akty prawne) i wewnętrzne, a także inne wymagania w zakresie jakości środowiska.

1. **Ochrona wód poprzez rozbudowę kanalizacji sanitarnej**

- ✓ Redukcja ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych
- ✓ Poprawa i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych
- ✓ Zachowanie i przywrócenie ciągłości ekologicznej cieków
- ✓ Racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych
- ✓ Ochrona przed powodzią

Zadania własne:

- ✓ Uporządkowanie gospodarki ściekowej Gminy
- ✓ Współpraca ze środowiskami rolniczymi w zakresie wdrażania dobrych praktyk rolniczych, niezbędnych dla skutecznej ochrony wód przed zanieczyszczeniem obszarowym
- ✓ Rozwój współpracy ze wszystkimi instytucjami wpływającymi na jakość wód, wspieranie edukacji ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i jej ochrony przed zanieczyszczeniem
- ✓ Edukacja ekologiczna

Zadania koordynowane:

- ✓ Modernizacja rowów melioracyjnych

2. **Ochrona powierzchni ziemi, rekultywacja terenów zdegradowanych i doskonalenie systemu gospodarki odpadami**

- ✓ Rekultywacja terenów zdegradowanych

- ✓ Przeciwdziałanie degradacji gleb i terenów zielonych
- ✓ Promocja rolnictwa ekologicznego
- ✓ Ograniczenie procesu degradacji gleb

Zadania własne:

- ✓ Rekultywacja składowiska
- ✓ Likwidacja „dzikich wysypisk” śmieci
- ✓ Edukacja ekologiczna
- ✓ Kontrola stopnia zakwaszenia gleb

3. Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniami

- ✓ Gazyfikacja gminy
- ✓ Propagowanie niekonwencjonalnych i odnawialnych źródeł emisji
- ✓ Termomodernizacja budynków Gminy
- ✓ Budowa i remonty dróg, zmiana nawierzchni

Zadania własne:

- ✓ Prowadzenie remontów istniejących dróg m.in. zmiana nawierzchni
- ✓ Budowa dróg gminnych
- ✓ Upowszechnianie informacji o rozmieszczeniu i możliwościach technicznych wykorzystania potencjału energetycznego poszczególnych rodzajów odnawialnych źródeł energii
- ✓ Prowadzenie działań edukacyjnych oraz popularyzujących odnawialne źródła energii
- ✓ Realizacja przedsięwzięć termomodernizacyjnych
- ✓ Szkolenia dla podmiotów gospodarczych w zakresie wymagań dotyczących ochrony środowiska

4. Ochrona ludzi i środowiska przed hałasem

- ✓ Wprowadzenie prawa miejscowego ograniczającego możliwości funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń z których emisja hałasu może negatywnie oddziaływać na środowisko
- ✓ Lokalizowanie terenów aktywności gospodarczej z dala od zabudowy mieszkalnej
- ✓ Budowa i remonty dróg, zmiana nawierzchni

Zadania własne:

- ✓ Modernizacja i budowa nawierzchni dróg gminnych
- ✓ Usprawnianie organizacji ruchu drogowego
- ✓ Przestrzeganie zasad strefowania w planowaniu przestrzennym m.in. lokalizowania w sąsiedztwie przedsięwzięć o zbliżonej uciążliwości hałasu

Zadania koordynowane:

- ✓ Budowa ścieżek rowerowych
- ✓ Wprowadzanie stref wolnych od ruchu samochodowego

5. Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna

- ✓ Ochrona istniejących form ochrony przyrody
- ✓ Propagowanie postawy ekologicznego obywatela
- ✓ Prowadzenie i wspieranie edukacji ekologicznej
- ✓ Organizowanie konkursów ekologicznych dla młodzieży szkolnej i mieszkańców gminy

Zadania własne i koordynowane:

- ✓ Aktualizacja granicy rolno-leśnej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego
- ✓ Ochrona i pielęgnacja istniejących zadrzewień oraz sukcesywne nasadzenia

7 KIERUNKI DZIAŁAŃ SYSTEMOWYCH

7.1 ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKOWE

7.1.1 Stan wyjściowy

Zmiany zachodzące w ostatnich latach związane ze wzrostem konkurencyjności i zaostreniem wymogów ekologicznych powodują konieczność restrukturyzacji, zarówno w sferze technologicznej, jak i organizacyjnej. z punktu widzenia ochrony środowiska ważne będą wszystkie działania zmierzające do zminimalizowania wpływu działalności przedsiębiorstw na środowisko.

Zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”, zakłady przemysłowe powinny ponosić całkowitą odpowiedzialność za podejmowane działania mogące pogorszyć stan środowiska przyrodniczego. Istotne jest, aby sprawcy zanieczyszczeń i przekształceń nie ograniczali się do naprawy zaistniałych szkód i spełnienia wymogów określonych w pozwoleniach na korzystanie ze środowiska, ale zmięrzali do zapobiegania i minimalizacji negatywnych oddziaływań.

Szereg zakładów podjęło już lub jest w trakcie podejmowania działań restrukturyzacyjnych. Respektowanie zasady zrównoważonego rozwoju w przemyśle jest jednym z warunków skutecznej realizacji polityki ekologicznej państwa. Osiągnięcie celów polityki ekologicznej nie będzie możliwe bez aktywnego włączenia się przedsiębiorstw przy jednoczesnym zewnętrznym wsparciu finansowym i merytorycznym w spełnianiu obligatoryjnych wymagań. Jednym z koniecznych działań będzie dostosowanie się zakładów do tzw. zintegrowanych pozwoleń, zgodnie z Dyrektywą IPPC / ang. Integrated Pollution Prevention and Control. Wdrożenie wymagań tej Dyrektywy spowoduje konieczność stosowania zintegrowanego podejścia do zapobiegania i ograniczania emisji z prowadzonych procesów technologicznych oraz zasady ochrony środowiska jako całości. Oznacza to odejście od stosowanej dotychczas praktyki wydawania pozwoleń i decyzji administracyjnych, odnoszących się do poszczególnych mediów (pobór wody, gospodarka odpadami), komponentów środowiska (emisje do powietrza, odprowadzanie ścieków) czy uciążliwości (hałas, promieniowanie) na rzecz wydawania pozwoleń zintegrowanych. Zawarte w pozwoleniach ograniczenia emisji będą uwzględniały wymogi BAT (najlepszych dostępnych technik).

Zakłady posiadające instalacje typu IPPC, które obecnie nie spełniają wymagań BAT będą musiały realizować programy dostosowawcze, gdzie zostanie określony harmonogram wdrożenia poszczególnych przedsięwzięć proekologicznych. Pomimo, że niektóre z tych zakładów nie zgłosiły przedsięwzięć do niniejszego *Programu*, istnieje możliwość otrzymania wsparcia zewnętrznego dla tych przedsięwzięć, które są zgodne z kierunkami działań zdefiniowanymi w *Programie*. Ponadto istnieje możliwość wprowadzenia ich do planu operacyjnego podczas kolejnej jego weryfikacji.

Jedną z metod minimalizacji wpływu działalności produkcyjnej jest wprowadzenie w zakładach zasad tzw. Czystszej Produkcji, która jest prewencyjną strategią ochrony środowiska polegającą na zapobieganiu u źródła powstawaniu odpadów stałych, ścieków, gazów i pyłów oraz oszczędności energii, wody, paliw i innych zasobów naturalnych w procesach produkcyjnych, usługach oraz w każdej innej działalności.

Głównymi aspektami Czystszej Produkcji są: zmniejszenie uciążliwości dla środowiska oraz dodatkowy efekt ekonomiczny. Przedsiębiorstwa zainteresowane włączeniem się do Ogólnopolskiego Ruchu Czystszej Produkcji mogą zgłaszać się do Polskiego Centrum Czystszej Produkcji w Katowicach.

Istotne będzie podejmowanie przez przedsiębiorstwa dobrowolnych działań na rzecz środowiska jak np. wprowadzanie systemów zarządzania środowiskowego. Oznacza to

włączenie środowiska i jego ochrony do celów strategicznych firmy i przypisanie tych zagadnień do kompetencji zarządu firmy. Sformalizowany systemem zarządzania środowiskowego wprowadza się według norm ISO serii 14000, które są przydatne dla przedsiębiorstw o dowolnym charakterze i wielkości. Normy te określają wymagania, które umożliwiają sformułowanie polityki i celów działalności organizacji, jej wyrobów i usług, które mogą oddziaływać na środowisko i które organizacja może kontrolować.

Istotne jest, aby nowopowstające podmioty gospodarcze nie oddziaływały znacząco na środowisko. Zakłady produkcyjne powinny być lokalizowane głównie w istniejących już dzielnicach przemysłowych lub w wyznaczonych strefach rozwoju tego typu działalności.

W ostatnim pięcioleciu nastąpił dynamiczny rozwój systemów zarządzania środowiskowego. Blisko 1 100 organizacji w Polsce posiada certyfikowane systemy zgodnie z normą PN - EN ISO 14001. Od 2002 r. prowadzone były intensywne przygotowania do stworzenia możliwości rejestracji polskich organizacji w systemie EMAS. Pierwszą krajową organizacją w tym systemie zarejestrowano we wrześniu 2005 r.

7.1.2 Cel średniookresowy do 2017 r.

Upowszechnianie i wspieranie wdrażania systemów zarządzania środowiskowego

Kierunki działań, Zadania własne i koordynowane:

- ✓ Doskonalenie systemu informowania społeczeństwa o stanie środowiska, udziału społeczeństwa w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska (w tym, prowadzenie w formie elektronicznej publicznie dostępnych wykazów danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie oraz ich udostępniania w Biuletynie Informacji Publicznej),
- ✓ Współpraca z pozarządowymi organizacjami ekologicznymi Wspomaganie systemów kontrolno-pomiarowych stanu środowiska Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska, Planu Gospodarki Odpadami

7.2 UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA W DZIAŁANIACH NA RZECZ OCHRONY ŚRODOWISKA

7.2.1 Stan wyjściowy

Rola edukacji ekologicznej w procesie realizacji polityki środowiskowej, a więc i obowiązków ekologicznych, jest szczególnie istotna. Problem niedostatków w zakresie ochrony środowiska jest widoczny nie tylko z punktu widzenia stosowanych przez przedsiębiorców technologii (a raczej ich niestosowania, braku polityki segregacji odpadów, braku odpowiedniej ilości odpowiednich jakościowo składowisk odpadów itp.), jak i wyrobienia w społeczeństwie, szacunku do otaczającej przyrody. Nie chodzi również tylko o edukację w ścisłym tego słowa znaczeniu, czyli proces nauczania, świadczony w ramach systemu oświaty, ale o kształtowanie świadomości ekologicznej w każdej dziedzinie życia, mającej jakikolwiek związek z ochroną środowiska.

Na terenie Gminy prowadzone były m.in. następujące działania (realizowane tak przez powiat jak i przez gminy):

- ✓ konkursy ekologiczne,
- ✓ zakupy wydawnictw naukowych,
- ✓ seminaria o tematyce ekologicznej,
- ✓ zakup pomocy naukowych dla szkół związanych z ekologią,

7.2.2 Cel średniookresowy do 2017 r.

Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zgodnie z zasadą: „myśl globalnie, działaj lokalnie”

Kierunki działań, Zadania własne i koordynowane:

- ✓ Wspieranie merytoryczne i finansowe aktywnych form edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży np. organizowanie konkursów i sesji popularno-naukowych związanych z tematyką środowiskową
- ✓ Wsparcie finansowe projektów z zakresu edukacji ekologicznej
- ✓ Edukacja ekologiczna oraz promowanie działalności proekologicznej

7.3 ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SZKODY W ŚRODOWISKU

7.3.1 Stan wyjściowy

Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku, określa zasady odpowiedzialności za zanieczyszczenia. Wprowadzając ustawę dostosowano polskie prawo do dyrektywy unijnej z 2004 r.

Zasadę „zanieczyszczający środowisko płaci” wprowadzona jako system opłat i kar za zanieczyszczenia i szkody w środowisku obowiązuje od lat 80-tych. System ten działał skutecznie, ale nie był rozwiązaniem kompatybilnym z jednolitą polityką w tym zakresie w Unii. Nowa ustawa z 2008 r. jasno określa zasady odpowiedzialności za naprawę szkód w środowisku. z powodu nie wywiązywania się sprawców z tego obowiązku, instytucje publiczne ponoszą straty w wysokości od 25 do 125 mln zł rocznie. Nowe prawo przewiduje, że osoby poszkodowane lub inne zainteresowane strony (np. organizacje ekologiczne) będą mogły zgłaszać zaistniałe szkody do organów ochrony środowiska. w przypadku, gdy nie będzie można rozpoznać sprawcy lub nie będzie można wobec niego rozpocząć egzekucji, naprawą szkody zajmie się regionalny dyrektor ochrony środowiska. Na nim ciąży również obowiązek podjęcia działań w przypadkach wystąpienia zagrożenia życia lub zdrowia ludzi albo pojawienia się nieodwracalnych szkód w środowisku. Jeśli zagrożenie zostanie wywołane przez organizmy genetycznie zmodyfikowane, organem odpowiedzialnym będzie Minister Środowiska.

Ustawa Prawo ochrony środowiska rozróżnia dwa rodzaje odpowiedzialności związanej z występowaniem szkody w środowisku:

- ✓ odpowiedzialność administracyjna związana z egzekwowaniem administracyjnym, obowiązków ciężących na podmiotach korzystających ze środowiska,
- ✓ odpowiedzialność cywilnoprawna pozostająca w gestii sądów powszechnych.

Polskie podejście do kwestii odpowiedzialności sprawcy za szkody w środowisku jest szersze od wspólnotowego, jednak w najbliższych latach politykę w tym zakresie kształtować będą przepisy UE zawarte w Dyrektywie 2004/35/WE w sprawie odpowiedzialności za zapobieganie i naprawę szkód w środowisku.

Do zadań Głównego Inspektora Ochrony Środowiska należeć będzie prowadzenie rejestru zagrożeń i szkód w środowisku.

7.3.2 Cel średniookresowy do 2017 r.

Stworzenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizacja możliwości wystąpienia szkody

Kierunki działań, zadania koordynowane:

- ✓ Informowanie o odpowiedzialności za szkody spowodowane w środowisku

7.4 ASPEKT EKOLOGICZNY W PLANOWANIU PRZESTRZENNYM

7.4.1 Stan wyjściowy

Podstawowym aktem prawa kształtującym ład przestrzenny jest, zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003 r., miejscowy plan zagospodarowania terenu, pozwalający gminie na prowadzenie racjonalnej gospodarki terenami. Poza planem miejscowym w systemie planowania przestrzennego występują instrumenty pomocnicze, w postaci decyzji o warunkach zabudowy.

7.4.2 Cel średniookresowy do 2017 r.

Opracowanie dla całego obszary gminy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które powinny być podstawą lokalizacji nowych inwestycji

Kierunki działań, zadania własne:

- ✓ Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymagań ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w szczególności wynikających z opracowań ekofizjograficznych, prognoz oddziaływania na środowisko
- ✓ Wprowadzenie mechanizmów ochrony zasobów złóż kopalin przed zagospodarowaniem powierzchni uniemożliwiającym przyszłe wykorzystanie
- ✓ Uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego wyników monitoringu środowiska, w szczególności w zakresie powietrza, wód i hałasu
- ✓ Przeprowadzanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko już na etapie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

8 POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO

8.1 ŚRODOWISKO A ZDROWIE

Stan wyjściowy

Jakość środowiska w znacznym stopniu wpływa na stan zdrowia. Wg raportu WHO około 25% zgonów i chorób w skali globalnej jest wynikiem negatywnego oddziaływania środowiskowego.

Zanieczyszczenie środowiska ma swój udział w rozwoju aż 80% chorób, pośrednio wpływa też na ogólny stan zdrowia fizycznego i psychicznego poprzez ograniczenie człowiekowi dostępu do zasobów środowiskowych a co za tym idzie ograniczenie możliwości wypoczynku i wrażeń estetycznych.

Dlatego też program ochrony środowiska powinien ujmować zjawiska globalne i długofalowe, wpływające zarówno na zdrowie fizyczne jak i na komfort psychiczny człowieka. Do największych problemów mających wpływ na stan zdrowia ludzi należą:

- ✓ jakość wody przeznaczonej do spożycia,
- ✓ zanieczyszczenie wód gruntowych,
- ✓ zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego,

- ✓ emisja hałasu.

Główne kierunki działań na rzecz środowiska i zdrowia zostały określone w przyjętym przez Radę Ministrów Wieloletnim Programie „Środowisko a zdrowie”.

8.2 OCHRONA WÓD

Stan wyjściowy - wody powierzchniowe

Gmina znajduje się w zlewniach rzek: Bystrzycy i Ślęzy. Do najważniejszych dopływów tych rzek należą Strzegomka, Niesłusz (dopływ Strzegomki) i Czarna Woda (dopływ Bystrzycy) oraz Kasina i Ługowina. Poza siecią naturalnych cieków powierzchnię gminy rozcinają liczne rowy melioracyjne. Sieć hydrograficzną uzupełniają zbiorniki wodne o niewielkiej powierzchni: licznie występujące zbiorniki wodne w dolinach rzek (starorzecza), stawy w obrębie wsi oraz stawy hodowlane. Największe ciekami gminy: rzeki Bystrzyca, Strzegomka i Czarna Woda charakteryzują się zmiennymi przepływami, a gwałtowne wezbrania, zwłaszcza przy występujących deszczach nawalnych, stwarzają zagrożenie powodziowe dla terenów położonych w dolinach rzek.

Obecnie klasyfikacje wód powierzchniowych określa się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (Dz.U. Nr 162, poz. 1008). z uwagi na to, że badania jakości wód były prowadzone przed wejściem w życie rozporządzenia oparto się na nieobowiązującym rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu interpretacji i prezentacji stanu tych wód (Dz.U. Nr 32, poz. 284). Ocenę jakości wód powierzchniowych do połowy 2008 roku, zgodnie z zaleceniem Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, wykonano według wyżej cytowanego nieobowiązującego rozporządzenia (Dz.U. Nr 32, poz. 284), które straciło moc prawną z dniem 1 stycznia 2005 roku. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. (Dz.U. Nr 32, poz. 284 - nieobowiązujące) oraz z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie klasyfikacji stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód.

Ogólnie przy uwzględnieniu kategorii jakości wody charakteryzuje się w podziale wód na pięć klas jakości:

- ✓ klasa I – wody o bardzo dobrej jakości.
- ✓ klasa II – wody dobrej jakości.
- ✓ klasa III – wody zadawalającej jakości.
- ✓ klasa IV – wody niezadawalającej jakości.
- ✓ klasa V – wody złej jakości.

W 2008 r. w ramach monitoringu operacyjnego WIOŚ zbadano wskaźniki fizykochemiczne w wodzie Bystrzycy i w Czarnej Wodzie. Jakość wód w rzekach ze względu na wskaźniki fizyko-chemiczne określono jako zadawalającą i zaliczono do III klasy.

Tabela 8-1 Jakość wód powierzchniowych w 2008 r. wg badań WIOŚ

gmina	nazwa ppk	nazwa rzeki	km	klasa wód w ppk
Kąty Wrocławskie	pow. ujścia do Strzegomki	Bystrzyca	17,4	III
	ujście do Bystrzycy	Czarna Woda	0,5	III

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie środowiska województwa dolnośląskiego w 2008 r. WIOŚ Wrocław

8.2.1 Stan wyjściowy - wody podziemne

Obszar gminy Kąty Wrocławskie położony jest w obrębie zbiornika wód podziemnych, który przez długi okres wpisany był w rejestrze Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) jako Subzbiornik Prochowice – Środa GZWP nr 319. Jest to zbiornik naturalnie izolowany przez pokłady lessów gliniastych oraz glin lessopodobnych w utworach trzeciorzędowych, o niskim stopniu zagrożenia antropogenicznego. Przeciętna głębokość zalegania warstw wodonośnych tego zbiornika wynosi 65 m. Zbiornik ten, zgodnie z nową klasyfikacją wód podziemnych, został włączony do Jednolitych Części Wód Podziemnych 114.

Obecnie klasyfikacje wód podziemnych określa się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz.U. Nr 143, poz. 896). z uwagi na to, że badania jakości wód były prowadzone przed wejściem w życie rozporządzenia oparto się na nieobowiązującym rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu interpretacji i prezentacji stanu tych wód (Dz.U. Nr 32, poz. 284), które straciło moc prawną z dniem 1 stycznia 2005 roku.

W 2008r. w ramach monitoring diagnostycznego WIOŚ przeprowadził badania jakości wód podziemnych w m. Sośnica przy składowisku odpadów. Zbadano parametry tj.: pH, azoty: amonowy, azotanowy i azotowy, przewodność elektrolityczną, substancje ropopochodne, siarczany, chlorki, ogólny węgiel organiczny, metale: żelazo, cynk, nikiel, mangan, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne. Jakość badanych wód generalnie określono jako dobrą (I i III klasa), tylko z względu na azotany jako słabą (IV-V klasa).

8.2.2 Źródła zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych

Wody opadowe spływając po zetknięciu z powierzchnią ziemi, stanowią źródło zanieczyszczeń wód powierzchniowych. Spływ substancji z obszarów zlewni obciążonych działalnością człowieka, stanowi zanieczyszczenia obszarowe (główne źródło - mineralne nawożenie gleby, chemiczne środki ochrony roślin, składowanie odpadów).

Istotnym elementem, wpływającym na zagrożenie jakości wód podziemnych jest nieprawidłowe prowadzenie hodowli (gnojówka, gnojowica, wody gnojowe, soki kiszunkowe zawierają znaczne ilości materii organicznej, która przy nieprawidłowym ujmowaniu może przedostawać się do potoków lub infiltrować do wód podziemnych).

Nadrzędnym celem ochrony wód podziemnych jest zahamowanie procesów ich zanieczyszczenia, jak również przywrócenie oraz zachowanie ich naturalnej jakości dla obecnych i przyszłych użytkowników, a także zachowanie naturalnych funkcji tych wód w ekosystemach.

Zagrożeniem dla wód może być:

- ✓ brak kompleksowej kanalizacji sanitarnej na terenie gminy, przepełnione szamba oraz wylewanie gnojowicy na pola,
- ✓ źle prowadzona gospodarka gnojowicą i gnojówką w gospodarstwach rolnych oraz
- ✓ niekontrolowane stosowanie nawozów sztucznych,
- ✓ „dzikie wysypiska”.

8.2.3 Cel średniookresowy do 2017 r.

Utrzymanie i osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód

Długofalowym celem polityki ekologicznej Polski w zakresie gospodarki wodnej jest osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego wód tak pod względem jakościowym jak i ilościowym. Oznacza to, że wody powierzchniowe powinny pozostawać w stanie

ukształtowanym przez przyrodę i jednocześnie, na wyznaczonych odcinkach lub akwenach, być przydatne do:

- ✓ wykorzystania w zbiorowym zaopatrzeniu w wodę do picia,
- ✓ celów kąpielowych,
- ✓ bytowania ryb, spełniając także odpowiednie wymagania na obszarach chronionych.

Kierunki działań, zadania własne:

- ✓ Budowa kanalizacji sanitarnej w Smolcu
- ✓ Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Bogdaszowice
- ✓ Budowa kanalizacji sanitarnej północnej części gminy Kąty Wrocławskie – II etap
- ✓ Współpraca ze środowiskami rolniczymi w zakresie wdrażania dobrych praktyk rolniczych, niezbędnych dla skutecznej ochrony wód przed zanieczyszczeniem obszarowym
- ✓ Rozwój współpracy ze wszystkimi instytucjami wpływającymi na jakość wód, wspieranie edukacji ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i jej ochrony przed zanieczyszczeniem

Zadania koordynowane:

- ✓ Modernizacja rowów melioracyjnych

8.3 JAKOŚĆ POWIETRZA

8.3.1 Stan wyjściowy

Powietrze jest tym komponentem środowiska, do którego emitowana jest większość zanieczyszczeń powstających na powierzchni Ziemi, zarówno w rezultacie procesów naturalnych, jak i działalności człowieka. Podstawowymi substancjami zanieczyszczającymi powietrze są: pył (źródłem jest energetyka i technologie przemysłowe) oraz dwutlenek azotu (źródłem jest komunikacja i energetyka zawodowa).

Zanieczyszczenia powietrza można podzielić na dwie grupy:

- ✓ zanieczyszczenia gazowe – związki chemiczne w stanie lotnym np.: tlenki azotu, tlenki siarki, tlenek i dwutlenek węgla, węglowodory. Zanieczyszczenia gazowe, które wpływają na stan atmosfery w skali globalnej to: dwutlenek węgla (CO₂), metan (CH₄) i tlenki azotu (Nox). Nazywamy je gazami cieplarnianymi, ponieważ są odpowiedzialne za globalne ocieplenie, spowodowane zarówno działalnością człowieka, jak też procesami naturalnymi;
- ✓ zanieczyszczenia pyłowe:
 - pyły o działaniu toksycznym – są to pyły zawierające metale ciężkie, pyły radioaktywne, azbestowe, pyły fluorków oraz niektórych nawozów mineralnych,
 - pyły szkodliwe – pyły te mogą działać uczulająco; zawierają one krzemionkę, drewno, bawełnę, glinokrzemiany;
 - pyły obojętne – które mogą mieć działanie drażniące; zawierają głównie związki żelaza, węgla, gipsu, wapienia.

Prawdopodobna wielkość emisji zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł niskiej emisji jest trudna do oszacowania, ze względu na dużą ilość źródeł niskiej emisji, nie jest również możliwe monitorowanie każdego z nich, a tym samym określenie dokładnej ilości dostających się z nich do atmosfery zanieczyszczeń. Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych zlokalizowanych na terenie Powiatu Wrocławskiego wyniosła w 2008r. ok. 60 Mg/rok, z czego największą ilość zanieczyszczeń stanowiły zanieczyszczenia ze spalania paliw (85%). Korzystniejsze uwarunkowania dla redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza będzie zapewne miał wpływ planowanych modernizacji i przebudowy dróg na terenie Powiatu Wrocławskiego. Planowane jest m.in. wybudowanie

obwodnic Tyńca Małego, Małuszowa, przebiegu Autostradowej Obwodnicy Wrocławia. Wyprowadzenie przeważającej części ruchu samochodowego poza tereny zabudowane sprzyjać będzie poprawie stanu powietrza atmosferycznego na terenach zurbanizowanych oraz poprawiać parametry emisyjne pojazdów w trakcie ruchu (jazda bardziej płynna, bardziej optymalne parametry spalania w silnikach spalinowych).

8.3.2 Monitoring

Ocena poziomów substancji w powietrzu w województwie dolnośląskim wykonywana jest na podstawie pomiarów prowadzonych w wojewódzkiej sieci monitoringu powietrza, w skład której wchodzi:

- ✓ automatyczne stacje pomiarów jakości powietrza,
- ✓ stacje manualne (oznaczenia dokonywane w laboratorium),
- ✓ stacje mobilne,
- ✓ punkty pomiaru zanieczyszczenia powietrza metodą pasywną

Sposób oceny jakości powietrza oraz zakres badań dla każdej strefy województwa określany jest przynajmniej raz na 5 lat przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska.

W ramach dostosowywania szeregu przepisów do standardów unijnych w 2002 roku weszły w życie istotne akty prawne – Ustawa Prawo Ochrony Środowiska wraz z kolejnymi rozporządzeniami – rzutujące na ocenę czystości powietrza. w zakresie emisji art. 220 w/w Ustawy określa instalacje, w tym także energetyczne, dla których nie jest wymagane pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza. Dla instalacji energetycznych kryterium decydującym jest rodzaj spalanej paliwa. Powstała w ten sposób liczna grupa źródeł energetycznych, które wymknęły się procedurom decyzyjnym organów administracyjnych.

Do źródeł takich np. należą te, których łączna nominalna moc wynosi od 1MW do:

- ✓ 5 MW w przypadku spalania węgla kamiennego,
- ✓ 10 MW w przypadku spalania koksu, drewna, słomy i olejów,
- ✓ 15 MW w przypadku spalania gazu,
- ✓ inne niż energetyczne o nominalnej mocy cieplnej od 0,5 MW do 1 MW, opalane węglem kamiennym, koksem, drewnem, słomą, olejem napędowym, olejem opałowym, benzyną, paliwem gazowym, z których:
 - wprowadzane do powietrza gazy lub pyły pochodzą wyłącznie ze spalania tych paliw
 - wprowadzane do powietrza gazy lub pyły pochodzące z prowadzonych w tych instalacjach procesów innych niż spalanie paliw nie powodują przekroczenia 10% dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu albo 10% wartości odniesienia.

Oprócz źródeł energetycznych art. 220 Ustawy wymienia szereg innych instalacji o charakterze produkcyjnym i usługowym, np. instalacje do lakierowania lub malowania zużywające mniej niż 1 Mg w ciągu roku wyrobów lakierowych, oczyszczalnie ścieków, huty szkła o wydajności mniejszej niż 1 Mg/dobę, punkty gastronomii, itp. Mimo, iż w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 22.12.2004 r. w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia (Dz.U. Nr 283, poz. 2839) określono rodzaje instalacji wymagające zgłoszenia do organów ochrony środowiska w chwili rozpoczęcia działalności, to i tak aktualne przepisy prawa można uznać za bardziej liberalne dla ochrony powietrza, niż obowiązujące przed 2001 rokiem.

W związku z tym cała grupa źródeł, w tym przede wszystkim energetycznych, pozostaje niezidentyfikowana, a należą do niej m.in. źródła:

- ✓ opalane węglem kamiennym o łącznej nominalnej mocy do 0,5 MW,
- ✓ opalane koksem, drewnem, słomą, olejami i paliwem gazowym o łącznej nominalnej mocy do 1 MW.

Źródła te wraz z wieloma o charakterze produkcyjnym powodują właśnie niską i średnią emisję, w tym emisję energetyczną wywierającą decydujący wpływ na lokalne poziomy emisji.

Rys. 8-1 Lokalizacja punktów monitoringu powietrza na terenie powiatu wrocławskiego [Raport WIOŚ 2007 Wrocław]

Zmieniły się także akty prawne w zakresie emisji. Rozporządzeniami Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. Nr 47, poz. 281) i z dnia 17.12.2008 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz.U. Nr 5, poz. 31), wprowadzono nowe normy graniczne (górne i dolne progi oszacowania), określono poziomy alarmowe oraz marginesy tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji, a także określono zasady oceny poziomów substancji w powietrzu. Nowe przepisy wprowadziły inne okresy uśredniania wartości stężeń, rozdzieliły wartości kryterialne dla SO_2 , NO_x i O_3 na dotyczące ochrony zdrowia ludzi oraz ochrony roślin i ekosystemów, a także zlikwidowały normę średnioroczną dla SO_2 w dziedzinie ochrony zdrowia ludzi. Ze względu na ochronę zdrowia ludzi nie uległ zmianie poziom dopuszczalny średnioroczny dla NO_2 , zaostrzono zaś kryterium w stosunku do pyłu zawieszonego zmniejszając normę do $40 \text{ (g/m}^3\text{)}$.

Jakość powietrza

Zgodnie z dyrektywami Unii Europejskiej i polskim Prawem ochrony środowiska, głównym celem działań w zakresie ochrony powietrza jest utrzymanie jakości powietrza w regionach gdzie jest ona dobra i jej poprawa w pozostałych rejonach.

Wymaga to prowadzenia stałego monitoringu jakości powietrza na terenie całego kraju.

Oceny dokonuje się z uwzględnieniem dwóch grup kryteriów:

- ✓ ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi,
- ✓ ustanowionych ze względu na ochronę roślin.

Oceny jakości powietrza i wynikające z nich działania odnoszone są do jednostek terytorialnych nazwanych strefami obejmujących obszar całego kraju.

Rys. 8-2 lokalizacja pkt. monitoringu powietrza na terenie powiatu wrocławskiego, źródło Raport o stanie środowiska województwa dolnośląskiego w 2007 r. WIOŚ Wrocław

Podział kraju na strefy został wprowadzony Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 6 marca 2008 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz.U. Nr 52 z 2008r. poz. 310).

Dla celów oceny pod kątem zawartości dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenków azotu, tlenku węgla, benzenu, pyłu zawieszzonego PM₁₀, ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)piranu strefę stanowi:

- ✓ aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tys.,
- ✓ obszar jednego lub więcej powiatów położonych na obszarze tego samego województwa nie wchodzący w skład aglomeracji.

Gminę Kąty Wrocławskie włączono do obszaru średnio-wrocławskiego obejmującego gminy pow. średzkiego, wołowskiego i wrocławskiego o pow. 2 497 km², zamieszkiwanego przez 201 479 osób, obszarowi nadano kod: PL.02.16.z.03.

Dla celów oceny jakości powietrza pod względem zawartości ozonu strefę stanowi:

- ✓ aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tys.,
- ✓ pozostały obszar województwa nie wchodzący w skład aglomeracji (strefa dolnośląska).

Zgodnie z „Programem monitoringu środowiska województwa dolnośląskiego na lata 2007-2009” ostatnie badania jakości powietrza na terenie strefy średnio-wrocławskiej

prowadzone były w 2007 r. w kolejnych latach nie planuje się pomiarów pasywnych w tej strefie. Pomiarzy te zostaną wznowione w roku 2011.

W 2007 r. w punkcie zlokalizowanym w Kątach Wrocławskich przy ul. Zwycięstwa zmierzono poziom dwutlenku siarki i dwutlenku azotu.

Dwutlenek siarki

Wyniki pomiarów zawartości dwutlenku siarki w powietrzu w strefie średnio-wrocławskiej wykazały, iż w gminie Kąty Wrocławskie odnotowano niski poziom zanieczyszczenia powietrza dwutlenkiem siarki zarówno w sezonie grzewczym jak i poza nim. Dopuszczalne stężenie tego zanieczyszczenia w powietrzu wynosi $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Tabela 8-2 Wyniki pomiarów wskaźnikowych dwutlenku siarki w obszarze średnio-wrocławskim w 2007 r.

Stanowisko pomiarowe	śr. roczna	śr. w sezonie grzewczym	śr. w sezonie pozagrzewa.	komp. serii pomiarowej
	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	%
Czernica, pl. Jana Pawła II	9,1	16,0	2,3	100
Długoleka, ul. Wiejska	6,8	12,1	1,6	100
Jordanów Śl., ul. Szkolna	5,2	9,2	1,2	100
Kąty Wr., ul. Zwycięstwa	5,7	10,3	1,1	100
Kobierzyce ul. Witosa	12,8	23,4	2,3	100
Mietków, ul. Spółdzielcza	3,6	6,4	0,7	100
Siechnice, ul. Kościelna	6,5	10,2	2,8	100
Sobótka, ul. Warszawska	8,8	15,3	2,2	100
Św. Katarzyna, ul. Główna	4,3	7,4	1,1	100

Źródło: Raport o stanie środowiska województwa dolnośląskiego w 2007 r. WIOŚ Wrocław

Dwutlenek azotu

Wyniki pomiarów zawartości dwutlenku azotu w powietrzu w strefie średnio-wrocławskiej wykazały, iż w gminie Kąty Wrocławskie odnotowano wyższy od średniego poziomu zanieczyszczenia powietrza dwutlenkiem azotu zarówno w sezonie grzewczym jak i poza nim. w żadnym punkcie pomiarowym na terenie strefy średnio-wrocławskiej nie przekroczono dopuszczalnego poziomu dwutlenku azotu w powietrzu.

Tabela 8-3 Wyniki pomiarów wskaźnikowych dwutlenku azotu w obszarze średnio-wrocławskim w 2007 r.

Stanowisko pomiarowe	śr. roczna	% normy ¹⁾	śr. w sezonie grzewczym	śr. po sezonie grzewczym
	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	%	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	$\mu\text{g}/\text{m}^3$
Czernica, pl. Jana Pawła II	15,9	40	19,9	11,9
Długoleka, ul. Wiejska	20,5	51	24,5	16,5
Jordanów Śl., ul. Szkolna	13,9	35	15,9	11,9
Kąty Wr., ul. Zwycięstwa	22,0	55	25,2	18,7
Kobierzyce ul. Witosa	20,3	51	23,3	17,3
Mietków, ul. Spółdzielcza	11,7	29	15,0	8,4
Siechnice, ul. Kościelna	16,5	41	20,2	12,8
Sobótka, ul. Warszawska	15,2	38	20,1	10,3
Św. Katarzyna, ul. Główna	18,1	45	21,9	14,2

¹⁾ dopuszczalny poziom średnioroczny $\text{NO}_2=40\mu\text{g}/\text{m}^3$

źródło: Raport o stanie środowiska województwa dolnośląskiego w 2007 r. WIOŚ Wrocław

8.3.3 Cel średniookresowy do 2017

Utrzymanie i poprawa jakości powietrza atmosferycznego zgodnie z obowiązującymi standardami jakości środowiska

Kierunki działań, Zadania własne:

- ✓ Prowadzenie remontów istniejących dróg m.in. zmiana nawierzchni
- ✓ Budowa dróg osiedlowych
- ✓ Upowszechnianie informacji o rozmieszczeniu i możliwościach technicznych wykorzystania potencjału energetycznego poszczególnych rodzajów odnawialnych źródeł energii
- ✓ Prowadzenie działań edukacyjnych oraz popularyzujących odnawialne źródła energii
- ✓ Realizacja przedsięwzięć termomodernizacyjnych
- ✓ Szkolenia dla podmiotów gospodarczych w zakresie wymagań dotyczących ochrony środowiska

8.4 GOSPODARKA ODPADAMI

Gospodarka odpadami została omówiona w Aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami na lata 2010-2017 stanowiącym oddzielny dokument.

8.5 ODDZIAŁYWANIE HAŁASU

8.5.1 Stan wyjściowy:

Hałas stanowi jedno ze źródeł zanieczyszczenia środowiska, wzrastające w ostatnich latach w związku z rozwojem komunikacji, uprzemysłowieniem i postępującą urbanizacją gminy.

Odczuwany jest przez mieszkańców jako jeden z najbardziej uciążliwych czynników wpływających ujemnie na samopoczucie i środowisko.

Hałasem nazywa się każdy dźwięk, który w danych warunkach jest określony jako szkodliwy, uciążliwy lub przeszkadzający, niezależnie od jego parametrów fizycznych. Odczucie hałasu jest więc bardzo subiektywne i zależy od wrażliwości słuchowej poszczególnych jednostek. Zespół zjawisk akustycznych zachodzących w środowisku, określony za pomocą parametrów akustycznych czasu i przestrzeni nazywa się umownie klimatem akustycznym środowiska zewnętrznego. Uciążliwość hałasu dla organizmu zależy od natężenia dźwięku, jego częstotliwości i czasu trwania. Podstawę prawną działań w zakresie ochrony środowiska przed hałasem stanowi przede wszystkim ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska. (Dz.U. z 2008 r. Nr 25 – tekst jednolity z późniejszymi zmianami). Art. 112 stwierdza: "Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- ✓ utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie,
- ✓ zmniejszenie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, a gdy nie jest on dotrzymany zapobieganie jego powstawaniu lub przenikaniu do środowiska".

Dodatkowo uwzględnić należy rozwiązania zgodne z wymaganiami ochrony środowiska zawarte w projektach budowlanych obiektów lokalizowanych w pobliżu tras komunikacyjnych w ramach tzw. charakterystyki ekologicznej obiektu (według zarządzenia Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 30 grudnia 1994 roku).

Pozostałe ustalenia dotyczące hałasu i wibracji zawarte są w następujących aktach prawnych:

- ✓ Prawo o ruchu drogowym,
 - ✓ ustawa o Państwowej Inspekcji Sanitarnej,
 - ✓ ustawa o drogach publicznych,
 - ✓ ustawa o Inspekcji Ochrony Środowiska,
 - ✓ ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym,
 - ✓ Prawo budowlane,
 - ✓ ustawa o autostradach płatnych
- oraz odpowiednich przepisów wykonawczych i normach.

Wartości progowe poziomów hałasu określa rozporządzenie MŚ z dnia 14 czerwca 2007 r. (Dz.U. Nr 120, poz. 826). Wartości progowe poziomów hałasu wyrażone są za pomocą równoważonego poziomu hałasu i odnoszą się odrębnie dla dróg i linii kolejowych, odrębnie dla pozostałych obiektów i grup źródeł hałasu, a także startów, lądowań i przelotów statków powietrznych, ustalając wartości dla pory dziennej i nocnej.

Gdy eksploatacja instalacji powodującej hałas w środowisku przekracza dopuszczalne poziomy, wydawana jest decyzja o dopuszczalnym poziomie hałasu. w przypadku przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w związku z eksploatacją dróg, linii kolejowych, tramwajowych, lotnisk oraz portów zarządzający tymi obiektami zobowiązany jest do wykonywania pomiarów i sporządzania map akustycznych terenów na których występują przekroczenia i zastosowania odpowiednich zabezpieczeń akustycznych. Mapy akustyczne należy aktualizować co 5 lat.

W związku z akcesją Polski do Unii Europejskiej uwzględnione zostały również uwarunkowania zawarte w prawie wspólnotowym. Zagadnienia związane z hałasem podzielone zostały na cztery kategorie:

- ✓ emisje hałasu z pojazdów silnikowych: Dyrektywy 78/1015/EWG (motocykle) i 96/20/WE (pojazdy silnikowe) wprowadzające limity poziomu natężenia dźwięku,
- ✓ emisje hałasu ze sprzętu domowego: Dyrektywa ramowa 86/594/EWG,
- ✓ emisje hałasu z samolotów: Dyrektywy 80/51/EWG (samoloty ponadźwiękowe), 89/629/EWG (samoloty odrzutowe), 92/14/EWG (ograniczenie eksploatacji samolotów),
- ✓ sprzęt i maszyny budowlane: Dyrektywa ramowa 84/532/EWG (dopuszczalne poziomy mocy akustycznej) oraz siedem dyrektyw "córek": 84/533/EWG (sprężarki), 84/534/EWG (żurawie wieżowe), 84/535/EWG (generatory prądu), 85/537/EWG (kruszarki betonu), 85/538/EWG (kosiarki do trawy), 86/662/EWG (koparki hydrauliczne).

Wyróżnia się trzy główne rodzaje hałasu, według źródła powstawania:

- ✓ hałas przemysłowy powodowany przez urządzenia i maszyny w obiektach przemysłowych i usługowych,
- ✓ hałas komunikacyjny pochodzący od środków transportu drogowego, kolejowego i lotniczego,
- ✓ hałas komunalny występujący w budynkach mieszkalnych, szczególnie wielorodzinnych i w obiektach użyteczności publicznej.

8.5.2 Hałas przemysłowy

Problemy z hałasem przemysłowym mogą wystąpić w otoczeniu dużych zakładów, lub skupisk zakładów. Wytypowanie zakładów niekorzystnie oddziałujących na klimat akustyczny należy do zadań WIOS. Zakres planowanych kontroli oraz wyniki przeprowadzonych kontroli są zawarte w raportach WIOŚ.

Poziom hałasu przemysłowego jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od parku maszynowego, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych, a także prowadzonych procesów technologicznych oraz funkcji urbanistycznej sąsiadujących z nim terenów. Wewnątrz hal przemysłowych hałas sięga poziomu 80-125 dB i w znacznym stopniu

przenosi się na tereny sąsiadujące. w sąsiedztwie zakładów przemysłowych poziomy dźwięku osiągają wartości od 50 dB (mało uciążliwe) do 90 dB (bardzo uciążliwe).

Na terenie Powiatu Wrocławskiego hałas przemysłowy nie ma jednak zasadniczego znaczenia, gdyż ze względu na coraz większą dostępność nowoczesnych technologii w przemyśle ograniczających natężenie hałasu, podczas modernizacji zakładów stosowane są coraz sprawniejsze urządzenia, charakteryzujące się obniżoną emisją hałasu. Sytuacja ekonomiczna spowodowała w ostatnich latach zamknięcie i restrukturyzację szeregu przedsiębiorstw, podziały na mniejsze jednostki gospodarcze, rezygnację z uciążliwej produkcji, na korzyść produkcji bardziej nowoczesnej.

Pewną uciążliwość powodują zakłady rzemieślnicze i usługowe zlokalizowane blisko zabudowy o charakterze mieszkalnym. Ich wpływ na ogólny klimat akustyczny Powiatu Wrocławskiego nie jest znaczący, jednak są one przyczyną lokalnych negatywnych skutków odczuwalnych przez okolicznych mieszkańców. Do zakładów takich należą najczęściej: warsztaty mechaniki pojazdowej, blacharskie, ślusarskie, stolarskie, kamieniarskie i przetwórcze. Na terenie Powiatu Wrocławskiego nie były prowadzone w ostatnich latach pomiary emisji hałasu przemysłowego. Pomiary hałasu wykonywane są na obszarze województwa dolnośląskiego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w razie ewentualnych skarg mieszkańców lub zgodnie z przyjętym planem kontroli zakładów.

8.5.3 Hałas komunikacyjny

Klimat akustyczny na terenie Gminy kształtuje również w znacznej mierze ruch komunikacyjny:

- ✓ hałas komunikacyjny drogowy:

Harmonijny rozwój transportu i komunikacji jest warunkiem decydującym o rozwoju gospodarczym danego obszaru. z drugiej strony, rozwój motoryzacji, oddziałuje negatywnie na środowisko, zwłaszcza gdy nie jest związany z modernizacją i rozwojem stanu technicznego dróg. Przyjmuje się, że na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat corocznie przybywa około 10% samochodów.

Na poziom hałasu drogowego w pobliżu zabudowy mieszkalnej mają wpływ przede wszystkim:

- ✓ natężenie ruchu komunikacyjnego,
- ✓ udział transportu ciężkiego w strumieniu ruchu,
- ✓ odległość zabudowy mieszkalnej od drogi,
- ✓ prędkość ruchu pojazdów (ze wzrostem prędkości hałas rośnie),
- ✓ typ i stan techniczny pojazdów,
- ✓ nachylenie drogi,
- ✓ stan nawierzchni oraz płynność ruchu.

Większość hałasów w środowisku (w tym hałas drogowy) charakteryzuje się zmiennymi poziomami w czasie. Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu poruszających się po wszelkiego rodzaju drogach nie będących drogami kolejowymi. Jest to hałas typu liniowego. Układ drogowy stanowi o rozwoju danego regionu i powiązaniach z innymi ośrodkami. Przez teren gminy przebiegają będące źródłami hałasu drogowego autostrada, drogi krajowe, wojewódzkie oraz szereg dróg powiatowych i gminnych, łączących gminę z innymi ośrodkami. Występuje również nakładanie się ruchu tranzytowego z ruchem lokalnym, co stwarza znaczne utrudnienia dla uczestników ruchu drogowego i uciążliwości dla terenów otaczających. Ocenia się, że przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu komunikacyjnego występują na terenach zabudowanych, położonych wzdłuż dróg. Źródłem uciążliwości akustycznej – jest w szczególności odcinek autostrady A4 oraz odcinki dróg krajowych i wojewódzkich.

W 2007 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu przeprowadził badania poziomu hałasu komunikacyjnego na terenie Powiatu Wrocławskiego. Głównym

założeniem wykonanych pomiarów akustycznych było określenie warunków panujących w bezpośrednim sąsiedztwie tras komunikacyjnych i uzyskanie informacji o uciążliwości akustycznej analizowanych tras. Badaniami objęte zostały drogi krajowe, wojewódzkie oraz powiatowe na odcinkach, na których średnioroczne natężenia ruchu w porze dziennej i nocnej powoduje znaczną uciążliwość akustyczną.

Zgodnie z wymogami ustawy Prawo ochrony środowiska, zastosowano następujące wskaźniki hałasu:

- ✓ LDWN - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia, wieczoru oraz nocy,
- ✓ LN - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku.

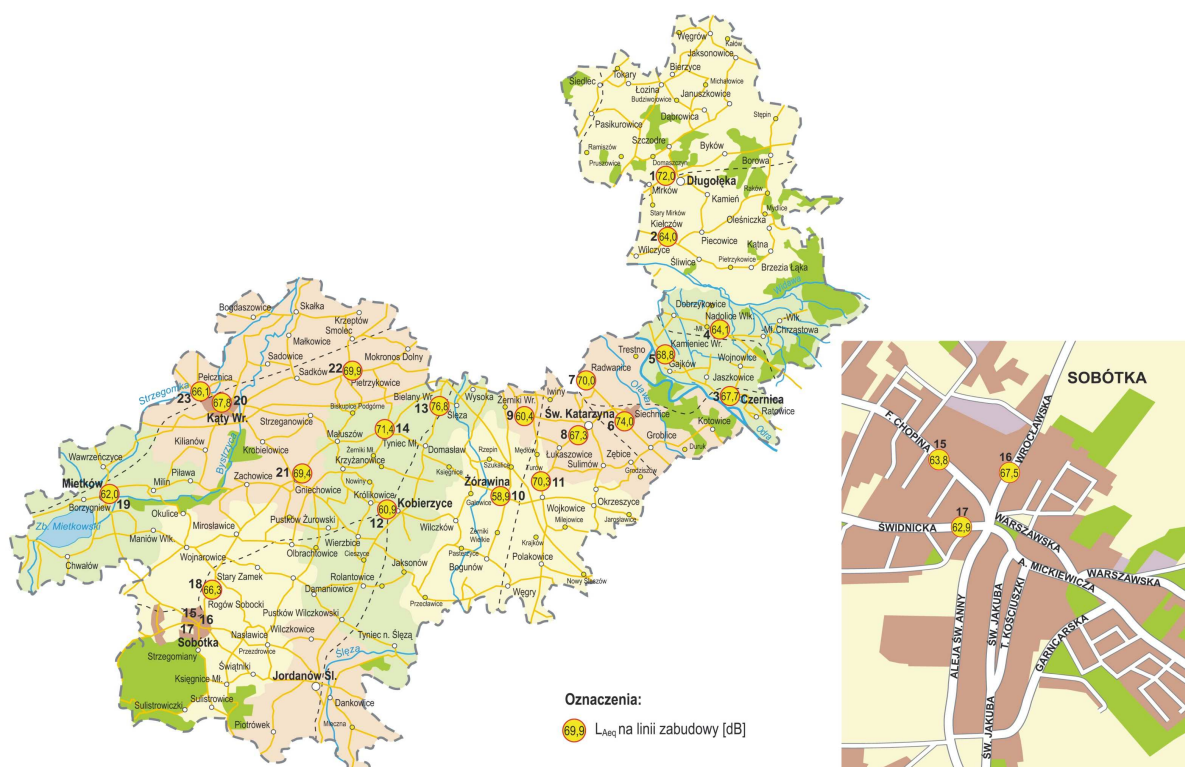
Wartości te wyznaczone zostały metodą obliczeniową, w punktach obserwacji, których lokalizacja była zgodna z wymogami obowiązującej metodyki referencyjnej opisanej w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 23 stycznia 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów w środowisku substancji lub energii przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem, portem. Dla oznaczenia wymaganych wskaźników hałasu zastosowano metodę pomiarów poziomów ekspozycyjnych dla pojedynczych zdarzeń akustycznych. Metoda ta umożliwia między innymi określenie wartości wskaźników hałasu dla całego roku na podstawie znajomości średniego dla roku natężenia i struktury ruchu pojazdów.

Pomiary poziomów ekspozycyjnych wykonano w punkcie zlokalizowanym w pobliżu jezdni (w punkcie referencyjnym). w trakcie badań wykonano także ciągły pomiar hałasu L_{Aeq} . Miało to na celu porównanie zmierzonych wartości równoważnego poziomu hałasu z wartościami policzonymi dla zaobserwowanego natężenia ruchu. w okresie pomiarów ciągłych prowadzono także obserwację ruchu pojazdów na badanym odcinku drogi, klasyfikując je do poszczególnych klas.

Pomiary przeprowadzono na terenie Długołęki, Kiełczowa, Czernicy, Kamieńca Wrocławskiego, Turowa, Żórawiny, Kobierzyc, Żernik Wrocławskich, Siechnic, Świętej Katarzyny, Radwanic, Sobótki, Rogowa Sobóckiego, Mietkowa, **Kątów Wrocławskich**, **Pietrzykowic**, Bielan Wrocławskich, **Gniechowic**, Tyńca Małego i **Pełcznicy**. w sumie przebadano 23 punkty kontrolne (w 2003 r. przebadano 19 punktów), zlokalizowane na wysokości 1,2-1,5 m od poziomu jezdni w odległości 1 m od krawężnika. Przyjęto zasadę, że jeden punkt charakteryzuje emisję z danego jednorodnego pod względem akustycznym odcinka drogi. Przeprowadzone pomiary posłużyły do obliczeń długookresowego średniego poziomu hałasu LDWN na pierwszej linii zabudowy. Dokładność metody obliczeniowej oszacować można na 2 do 4 dB, w zależności od zróżnicowania sytuacji urbanistycznej oraz od odległości zabudowy od ulic. We wszystkich pkt. pomiarowych na linii pierwszej zabudowy stwierdzony równoważny poziom dźwięku L_{Aeq} w porze dziennej mieścił się w przedziale 58,9-76,8 dB. Natężenie hałasu przy zabudowie mieszkalnej Gminy Kąty Wrocławskie we wszystkich badanych miejscowościach (Kąty Wrocławskie, Gniechowice, Pietrzykowice, Pełcznica) w porze dziennej przekraczało wartość 70 dB przyjętą za bardzo uciążliwą. Wysoki poziom dźwięku na granicy terenu chronionego (przy zabudowaniach mieszkalnych) wynika z faktu, iż budynki mieszkalne znajdują się blisko przy krawędzi jezdni.

Tabela 8-4 Wyniki badań hałasu [Raport WIOŚ 2007 Wrocław]

lokalizacja punktu pomiarowego	natężenie ruchu, poj./h	natężenie ruchu pojazdów ciężarowych, poj./h	L _{Aeq} w odległości 1 m od krawędzi drogi, dB	L _{Aeq} na linii zabudowy, dB
Kąty Wrocławskie, ul. Wrocławska 16	341	39	71,3	67,8
Gniechowice 5	643	83	74,9	69,4
Pietrzykowice 29	452	66	74,4	69,9
Pęcznica 15	256	53	72,1	66,1

Rys. 8-3 Lokalizacja punktów kontrolno-pomiarowych monitoringu hałasu na terenie powiatu wrocławskiego [Raport WIOŚ 2007 Wrocław]

Podsumowanie

Na terenie powiatu wrocławskiego badaniami monitoringowymi objęto 23 odcinki dróg. We wszystkich punktach stwierdzony długookresowy średni poziom LDWN, na granicy terenu chronionego mieścił w przedziale 62,4 dB - 78,1 dB i przekraczał wartość dopuszczalną 60 dB. Natężenie hałasu przy zabudowie mieszkalnej, określono metodą obliczeniową, w trzech punktach pomiarowych (w Długołęce, Siechnicach oraz w Bielanych Wrocławskich) przekraczała ona wartość 75 dB przyjętą dla stref zagrożenia hałasem. w 10 punktach (43,5%) odnotowany średni długookresowy poziom LDWN przekraczał wartość 70 dB przyjętą jako bardzo uciążliwą.

W pozostałych 10 pomierzonych punktach również obliczone wartości LDWN przekraczały wartości dopuszczalne.

8.5.4 Hałas osiedlowy i mieszkaniowy

Ponad 25% mieszkańców jest narażona na ponadnormatywny hałas w mieszkaniach występujący w wyniku stosowania "oszczędnych" materiałów i konstrukcji budowlanych. Hałas wewnątrz osiedlowy spowodowany jest przez pracę silników samochodowych, wywożenie śmieci, dostawy do sklepów, głośną muzykę radiową itp. Do tych hałasów dołącza się niejednokrotnie bardzo uciążliwy hałas wewnątrz budynku, spowodowany wadliwym funkcjonowaniem instalacji wodnokanalizacyjnej, centralnego ogrzewania. Według polskiej normy, poziom hałasu pochodzący od instalacji i urządzeń budynku może wynosić w ciągu dnia 30-40 dB, nocą 25-30 dB.

8.5.5 Wibracje

Źródła wibracji można podzielić na dwa główne rodzaje:

- ✓ wibracje pochodzące od narzędzi i urządzeń,
- ✓ wibracje przenoszone z podłoża, np. z drgających platform, podłóg, siedzeń w pojazdach mechanicznych itp.

Szkodliwość wibracji zależy od wielkości natężenia źródła charakteru zmian, w czasie oraz długotrwałości działania. Na wibracje narażony jest każdy człowiek zarówno w pracy jak i w życiu codziennym. Wibracje i wstrząsy, podobnie jak hałas, przenoszone są przez wzbudzone do drgań konstrukcje budynków mieszkalnych. Skutkiem oddziaływania wibracji na człowieka są zmiany w układzie nerwowym, krążenia, narządach ruchu oraz układzie pokarmowym. Dlatego też wibracje należy zmniejszać lub likwidować w miejscach ich powstawania m.in. poprzez zmiany w konstrukcji aparatury i maszyn, stosowanie elastycznych podłoży (guma, korek), ekranów tłumiących wibracje itp.

8.5.6 Cel średniookresowy do 2017

Dokonanie wiarygodnej oceny narażania społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe

Kierunki działań, zadania własne:

- ✓ Modernizacja i budowa nawierzchni dróg gminnych
- ✓ Usprawnianie organizacji ruchu drogowego
- ✓ Przestrzeganie zasad strefowania w planowaniu przestrzennym m.in. lokalizowania w sąsiedztwie przedsięwzięć o zbliżonej uciążliwości hałasu
- ✓ Budowa drogi wraz z oświetleniem w Smolcu ul. Hebanowa
- ✓ Budowa dróg osiedlowych z kanalizacją deszczową i oświetleniem w ul. Gruszkowej, Morelowej, Brzoskwiniowej, Czereśniowej i Jabłoniowej w Smolcu
- ✓ Budowa drogi ul. Lipowej w Gniechowicach
- ✓ Budowa drogi ul. Kwiatowej w Kątach Wrocławskich
- ✓ Budowa dróg gminnych łączących drogę wojewódzką nr 346 Gminy i 347 w Kątach Wrocławskich

Zadania koordynowane:

- ✓ Budowa ścieżek rowerowych
- ✓ Wprowadzanie stref wolnych od ruchu samochodowego

8.6 ODDZIAŁYWANIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH

8.6.1 Stan wyjściowy

Podział promieniowania elektromagnetycznego na jonizujące i niejonizujące wynika z granicznej wielkości energii, która wystarcza do jonizacji cząstek materii.

Złożone spektrum promieniowania elektromagnetycznego jest bardzo rozległe i obejmuje różne długości fal, od fal radiowych przez fale promieni podczerwonych, zakres widzialny i fale promieni nadfioletowych, do bardzo krótkich fal promieni rentgenowskich i promieni gamma. z całego spektrum promieniowania elektromagnetycznego w sposób istotny oddziałują na organizmy tylko te, które są pochłaniane przez atomy, cząsteczki i struktury komórkowe. z uwagi na sposób oddziaływania promieniowania na materię, widmo promieniowania elektromagnetycznego można podzielić na promieniowanie jonizujące i niejonizujące:

- ✓ promieniowanie jonizujące, występuje w wyniku użytkowania zarówno wzbogaconych, jak i naturalnych substancji promieniotwórczych w energetyce jądrowej, ochronie zdrowia, przemyśle, badaniach naukowych, naturalne procesy w środowisku naturalnym,
- ✓ promieniowanie niejonizujące występuje wokół linii energetycznych wysokiego napięcia, radiostacji, pracujących silników elektrycznych oraz instalacji przemysłowych, urządzeń, łączności, domowego sprzętu elektrycznego, elektronicznego itp.

Z punktu widzenia ochrony środowiska i zdrowia człowieka w zakresie promieniowania niejonizującego istotne są mikrofały, radiofały oraz fale o bardzo niskiej (VLF) i ekstremalnie niskiej częstotliwości (FW).

Nadmierne dawki promieniowania działają szkodliwie na wszystkie organizmy żywe, dlatego też ochrona przed szkodliwym promieniowaniem jest jednym z ważnych zadań ochrony środowiska.

Ogólną sytuację radiacyjną w środowisku charakteryzują obecnie następujące wielkości podstawowe:

- ✓ poziom promieniowania gamma, obrazujący zagrożenie zewnętrzne naturalnymi i sztucznymi źródłami promieniowania jonizującego, istniejące w środowisku lub wprowadzone przez człowieka,
- ✓ stężenia naturalnych i sztucznych izotopów promieniotwórczych w komponentach środowiska, a w konsekwencji w artykułach spożywczych, obrazujące narażenie wewnętrzne ludzi w wyniku wchłonięcia izotopów drogą pokarmową.

8.6.2 Źródła promieniowania elektromagnetycznego:

Promieniowanie jonizujące

Promieniowanie jonizujące jest nieodłącznym elementem środowiska naturalnego, dociera z kosmosu, z wnętrza Ziemi. Przy opracowywaniu zbiorczych ocen zagrożeń radiacyjnych dla ludzi i środowiska rozróżnia się zagrożenia pochodzące od radionuklidów naturalnych i sztucznych. w przyrodzie występuje prawie 80 radioizotopów ok. 20 pierwiastków promieniotwórczych. Do najbardziej znanych należą izotopy uranu i toru, a także potasu, węgla i wodoru. Intensywność promieniowania wywołana naturalnymi pierwiastkami promieniotwórczymi jest różna w różnych miejscach naszego globu. Radionuklidy pochodzenia sztucznego przedostały się do środowiska w wyniku prób z bronią jądrową lub zostały uwolnione z obiektów jądrowych i składowisk paliwa w trakcie ich normalnej eksploatacji lub w stanach awaryjnych (np. katastrofa elektrowni jądrowej w Czarnobylu).

Również wytwarzane są przez różnego rodzaju urządzenia stosowane np. w diagnostyce medycznej, przemyśle, badaniach naukowych.

Promieniowanie niejonizujące.

W odniesieniu do terenu Gminy źródłami emisji promieniowania elektromagnetycznego są anteny nadawcze telefonii komórkowej, anteny nadawcze sygnału radiowego, linie przesyłowe wysokich napięć i stacje transformatorowe.

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2008 r. Nr 25 – tekst jednolity z późniejszymi zmianami) – dział VI Ochrona przed polami elektromagnetycznymi – art. 121 i 122).

Ochrona przed polami polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- ✓ utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach,
- ✓ zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku określone zostały w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów. /Dz.U. Nr 192, poz. 1883/. Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu został ustawowo zobowiązany do wykonywania w ramach PMŚ zadań związanych z okresowymi badaniami kontrolnymi poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku dla dwóch rodzajów terenów:

- ✓ terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową,
- ✓ miejsc dostępnych dla ludności.

W 2007 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu przeprowadził pomiary natężenia promieniowania elektromagnetycznego w 43 punktach pomiarowych na terenie województwa dolnośląskiego w Głogowie, Jeleniej Górze, Lubinie i Świdnicy, biorąc pod uwagę tereny o wysokiej gęstości zaludnienia w rejonie oddziaływania źródeł emisji PEM. Po przeprowadzeniu pomiarów w badanych punktach, **nie stwierdzono przekroczeń** dopuszczalnych wartości natężenia pól elektromagnetycznych w żadnym z punktów.

Na terenie Powiatu Wrocławskiego w 2007 roku nie był zlokalizowany żaden z punktów pomiarowych PEM. Zgodnie z art. 124 ustawy Prawo ochrony środowiska Wojewódzki Inspektor prowadzi, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów PEM określonych w Rozporządzeniu Ministra

Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów. Obecnie WIOŚ we Wrocławiu nie posiada wykazu terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku z wyszczególnieniem terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz miejsc dostępnych dla ludności ponieważ przeprowadzone badania nie wykazały takich przekroczeń. Dla ochrony mieszkańców powiatu przed niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym ogranicza się inwestowanie w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących linii elektroenergetycznych wysokich i najwyższych napięć. Wymaga się okresowego wykonywania stosownych pomiarów - wg przepisów prawa powszechnego - dla wyznaczania rzeczywistych zasięgów stref oddziaływania linii i urządzeń oraz ew. ustalenia stref ograniczonego użytkowania. Należy dążyć do stopniowego zastępowania ograniczeń w zagospodarowywaniu terenów wzdłuż linii zmniejszaniem zasięgu ich oddziaływania osiąganym środkami technicznymi. Przy zbliżeniach linii do budynków mieszkalnych po stwierdzeniu przekroczenia dopuszczalnego rzeczywistego natężenia pola elektromagnetycznego wymaga się ekranowania linii.

8.6.3 Źródła mikrofal

Najczęściej spotykanymi źródłami mikrofal są urządzenia nadawczo – odbiorcze sieci telefonii komórkowej. Urządzenia takie znajdują się zwykle na specjalnych masztach bądź wysokich kominach i budynkach. Budzą one jednocześnie największy niepokój wśród społeczeństwa w odniesieniu do szkodliwości i wywierania wpływu w zakresie mikrofalowym. Burzliwy rozwój telefonii komórkowej w ostatnich kilku latach, objawiający się ogromną liczbą samych telefonów oraz liczną stacją bazowych instalowanych na budynkach, w szczególności w dużych miastach, niezbędną do prawidłowego funkcjonowania tego typu łączności wyzwała ogromne emocje i budzi niepokój o zagrożenie dla zdrowia człowieka, przeprowadzane jednakże systematycznie pomiary nie potwierdzają tych obaw.

Planowanie nowych lokalizacji dla stacji bazowych telefonii komórkowych powinno na każdym etapie uwzględniać obowiązujące wymogi prawne i budowlane.

8.6.4 Cel średniookresowy do 2017 r.

Ochrona mieszkańców gminy przed szkodliwym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych

Kierunki działań, Zadania własne:

- ✓ Wnikliwe prowadzenie postępowań w sprawie oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć
- ✓ Wyznaczenie miejsc na lokalizację masztów telefonii komórkowej poza terenami zabudowy

8.7 POWAŻNE AWARIE

8.7.1 Stan wyjściowy

Zgodnie z Ustawą Prawo ochrony środowiska, do ochrony przed poważnymi awariami zobowiązani są zarówno prowadzący zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia awarii, jak i dokonujący przewozu substancji niebezpiecznych oraz organy administracji. Zasady zaliczania zakładów do zakładów o zwiększonym ryzyku albo zakładów o dużym ryzyku określił Minister Gospodarki w drodze rozporządzenia z dnia 9.04.2002 r (Dz.U. Nr 58, poz. 535), w zależności od rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznej znajdującej się w zakładzie stwarzającym zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej uznaje się za zakład o zwiększonym ryzyku lub zakład o dużym ryzyku.

Na terenie województwa dolnośląskiego służby ochrony przeciwpożarowej i inspekcji ochrony środowiska dokonały kwalifikacji zakładów produkcyjnych za względu na stopień zagrożeń awariami przemysłowymi. Według stanu na 31.12.2006r. rejestr zakładów, potencjalnych sprawców poważnych awarii liczył 36 zakładów, z czego 13 to zakłady zakwalifikowane do grupy o dużym ryzyku poważnej awarii przemysłowej (ZDR), a 23 to zakłady zakwalifikowane do grupy o zwiększonym ryzyku (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Są to zakłady, w których w dużych ilościach są produkowane, przechowywane lub stosowane w procesach technologicznych, niebezpieczne substancje chemiczne. Zakłady te przedłożyły właściwym organom dokumentację zapobiegania poważnym awariom oraz raporty o bezpieczeństwie. Na terenie Powiatu Wrocławskiego zakładem o zwiększonym ryzyku poważnej awarii przemysłowej jest Przedsiębiorstwo EXPLOMINEX Sp. z o.o. w Ostrowcu Świętokrzyskim Skład Materiałów Wybuchowych Rogów Sobócki, Sobótka. Na terenie gminy Kąty Wrocławskie nie ma przedsiębiorstw tej kategorii.

Wszystkie zakłady dużego i zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej na obszarze województwa dolnośląskiego podlegają przepisom Dyrektywy 96/82/WE (SEVESO II).

Na obszarze Gminy występuje szereg innych zagrożeń:

- ✓ zagrożenia pożarowe - powstają głównie na obszarach leśnych, szczególnie w okresach długotrwałej suszy, występują sezonowo wiosną, latem i jesienią podczas wypalania traw, wynikają z infrastruktury miejskiej i wiejskiej obiektów użytkowych (instalacje, sprzęty gospodarstwa domowego itp.),
- ✓ zagrożenia drogowe i kolejowe - przecinające teren powiatu główne szlaki komunikacji drogowej i kolejowej o znaczeniu krajowym i międzynarodowym są potencjalnymi miejscami zagrożenia pożarowego, chemicznego oraz ekologicznego.

Wynika to z faktu, że szlakami tymi transportowane są toksyczne środki przemysłowe (TSP) materiały niebezpieczne dla ludzi i środowiska takie jak: amoniak, chlor, kwas siarkowy, dwutlenek siarki, siarkowodór, benzyna, fosgen, tlenek etylenu czy dynamit.

Wymienione materiały przewożone są jako ładunki tranzytowe zarówno drogami jak i liniami kolejowymi. Źródłem zagrożeń środowiskowych jest również załadunek i rozładunek materiałów niebezpiecznych, w szczególności zaś ich transport po drogach publicznych przy wykorzystaniu specjalistycznego sprzętu jezdnych (prawdopodobieństwa wypadku lub awarii w transporcie drogowym). z uwagi na konfliktowość przewożonych ładunków, trasy przewozów prowadzone winny być przy zachowaniu maksymalnego bezpieczeństwa dla mieszkańców i środowiska. Należy przyjąć, że występuje statystyczne prawdopodobieństwo potencjalnego wystąpienia awarii komunikacyjnych, mogących zagrozić środowisku - obszarami szczególnego są tereny zlokalizowane w pobliżu głównych, tranzytowych arterii komunikacji drogowej, charakteryzujących się największym natężeniem ruchu tego rodzaju przewozów.

- ✓ zagrożenia chemiczne i ekologiczne - wynikają głównie z magazynowania i stosowania przez zakłady przemysłowe materiałów niebezpiecznych takich jak amoniak, kwas, chlor, wodór i inne,
- ✓ zagrożenia budowlane - związane głównie z utratą statyki budowli lub jej elementu, mogące wystąpić w budynkach mieszkalnych,
- ✓ inne zagrożenia urbanistyczne – przebiegające przez teren powiatu magistrale gazu pod wysokim ciśnieniem, stacje redukcyjne gazu z wysokiego na średnie ciśnienie i średniego na niskie oraz napowietrzne linie energetyczne wysokiego i średniego napięcia przebiegające przez tereny leśne, wzdłuż torów i w sąsiedztwie stacji transformatorowych oraz duże transformatory (20-30 ton oleju transformatorowego).

Zadania koordynacji m.in. prac związanych z poważnymi awariami i ewentualnie powstałymi zagrożeniami regulują stosowne procedury na szczeblu powiatowym, w powiązaniu z działaniem służb ratowniczych (strażą pożarną, policją, pogotowiem ratunkowym, pogotowiem energetycznym, pogotowiem gazowym, pogotowiem wodociągowo-kanalizacyjnym). Powinny być one zawarte w Powiatowym Planie Reagowania Kryzysowego. Działania ratownicze prowadzone na terenie Powiatu Wrocławskiego realizują jednostki Państwowej Straży Pożarnej oraz Ochotniczych Straży Pożarnych. Część z nich włączona jest do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego.

KRAJOWY SYSTEM RATOWNICZO-GAŚNICZY - to integralna część organizacji bezpieczeństwa wewnętrznego państwa, obejmująca, w celu ratowania życia, zdrowia, mienia lub środowiska, prognozowanie, rozpoznawanie i zwalczanie pożarów, klęsk żywiołowych lub innych miejscowych zagrożeń. System ten skupia jednostki ochrony przeciwpożarowej, inne służby, inspekcje i straże, instytucje oraz podmioty, które dobrowolnie w drodze umowy cywilnoprawnej zgodziły się współpracować w akcjach ratowniczych. Podstawową zasadą funkcjonowania KSRG jest umożliwienie każdemu

podmiotowi mogącemu realizować lub wspomagać działania ratownicze współpracy z systemem w ramach jego struktury organizacyjnej bądź jako podmiot wspomagający działania systemu.

KSRG tworzą i koordynują jego funkcjonowanie, według prymatu terytorialnego, następujące organy władzy:

- ✓ wójt (burmistrz lub prezydent miasta) w zakresie zadań ustalonych przez wojewodę;
- ✓ starosta, który określa zadania i kontroluje wykonywanie zadań na obszarze powiatu, a w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń życia, zdrowia, środowiska lub mienia – na podstawie przepisów o stanie klęski żywiołowej - zarządza przy pomocy powiatowego zespołu reagowania kryzysowego;
- ✓ wojewoda, który określa zadania i kontroluje ich wykonanie na obszarze województwa, w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń życia, zdrowia, środowiska i mienia - na podstawie przepisów o stanie klęski żywiołowej, zarządza systemem przy pomocy wojewódzkiego zespołu reagowania kryzysowego.

Działania prowadzone na obszarze kraju są koordynowane przez Komendanta Głównego PSP Szefa OCK, który jest organem administracji rządowej szczebla centralnego w sprawach organizacji systemu.

Nadzór nad całym KSRG sprawuje minister spraw wewnętrznych i administracji. Komendy PSP i podmioty KSRG są narzędziem wojewody i starosty do realizacji zadań z zakresu szeroko rozumianej ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa, a także zadań z zakresu ochrony ludności.

8.7.2 Cel średniokresowy do 2017 r.

Zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej przez nadzór nad wszystkimi instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami takiej awarii

Kierunki działań, Zadania koordynowane:

- ✓ Prowadzenie akcji informacyjno – edukacyjnej dla ogółu społeczeństwa dotyczącej zasad postępowania w razie wystąpienia poważnej awarii, w celu ukształtowania właściwych postaw i zachowań

8.8 WYKORZYSTANIE ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII

8.8.1 Stan wyjściowy

W Polsce zakłada się, że w 2010 roku udział zużycia energii odnawialnej będzie na poziomie 7,5% (wynika to z Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 maja 2003 roku w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku zakupu energii elektrycznej i ciepła z odnawialnych źródeł energii oraz energii elektrycznej wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła).

Rodzaje energii odnawialnej:

- ✓ energia biomasy,
- ✓ energia geotermalna,
- ✓ energia słoneczna,
- ✓ energia wiatru,
- ✓ energia wodna,
- ✓ energia otoczenia,
- ✓ energia fal morskich, przyptyków i odpływów,
- ✓ inne.

Energia biomasy

Wykorzystanie biomasy, do celów energetycznych następuje przez bezpośrednie spalanie drewna, słomy, odpadków produkcji roślinnej lub roślin energetycznych (specjalnego gatunku wierzby oraz tzw. malwy pensylwańskiej itp.).

Położenie i gospodarka rolna gminy stwarzają potencjalne możliwości wykorzystania słomy oraz upraw roślin energetycznych.

Energia wiatru

Energetyka wiatrowa w Polsce jest dopiero u progu rozwoju. Coraz to większe zainteresowanie często jednak nie idzie w parze z wiedzą na temat tego typu przedsięwzięć i sposobie ich realizacji. Jest to o tyle niepokojące, że wielu inwestorów posiadając odpowiednie środki może wstrzymać się od wybudowania parku wiatrowego i stracić po pierwsze okazje do zainwestowania swoich pieniędzy, po drugie zaś zaufanie do samej idei inwestowania w energetykę wiatrową.

Dlatego też ocena potencjału energetycznego wiatru dla miejsca lokalizacji przyszłej elektrowni wiatrowej jest jednym z pierwszych, niezbędnych kroków w realizacji całej inwestycji. Dla terytorium naszego kraju nie istnieją gotowe mapy wiatru przydatne dla energetyki wiatrowej, które można by wykorzystać przy planowaniu terenu posadowienia turbin. Na terenie Powiatu Wrocławskiego prowadzi się działania zmierzające do zaplanowania i uruchomienia farm wiatrowych, m.in. w gminie Kąty Wrocławskie inwestorzy prowadzą badania terenów pod lokalizację farm wiatrowych.

Energia wodna:

W naszym kraju udział energetyki wodnej w ogólnej produkcji energii elektrycznej wynosi zaledwie 1,5%. Teoretyczne zasoby hydroenergetyczne naszego kraju wynoszą ok. 23 tys. GWh rocznie.

Zasoby techniczne szacuje się na ok. 13,7 tys. GWh/rok. Wielkość ta to niemal 10% energii elektrycznej produkowanej w naszym kraju. Powyższe dane obejmują jedynie rzeki o znaczących przepływach. Przy uwzględnieniu pozostałych rzek, kwalifikujących się jedynie do budowy małych elektrowni wodnych (MEW), ich wartość jeszcze wzrośnie.

Energia geotermalna

Energia geotermalna – jest zawarta w wodach, parach wodnych i otaczających je skałach. Zasoby te są w Polsce ogromne i są odnawialne wtedy, gdy po wykorzystaniu ciepła z pobranej wody z powrotem włączane są do miejsca pobrania.

Pod względem energetycznym najlepiej jest eksploatować wody wysokotemperaturowe, jednak występują one zwykle bardzo głęboko, nawet na głębokościach poniżej 3000m. Słabe rozpoznanie głębokich zbiorników geotermalnych przy planowaniu ich eksploatacji wiąże się z ryzykiem finansowym. Wykorzystanie wód średnio i niskotemperaturowych, z uwagi na mniejszą głębokość występowania zbiorników (1500–2000m) niesie ze sobą mniejsze ryzyko, ale jest też energetycznie mniej korzystne.

Energia słońca

Najbardziej popularnymi metodami pozyskiwania energii z promieniowania słonecznego są systemy fototermiczne, wykorzystujące tzw. kolektory słoneczne oraz systemy fotowoltaiczne, przetwarzające promieniowanie słoneczne bezpośrednio na energię elektryczną. Zasoby energii słonecznej są wystarczające do zaspokojenia wszystkich potrzeb w zakresie produkcji ciepłej wody użytkowej w okresie letnim i ok. 50÷60% tych potrzeb w okresie wiosenno – jesiennym.

Energię słoneczną wykorzystuje się w:

- ✓ kolektorach słonecznych,
- ✓ instalacjach fotowoltaicznych,
- ✓ oświetleniu solarnym,
- ✓ sygnalizacji solarnej.

Miejscem użytkowania energii solarnej są przede wszystkim budynki mieszkalne, usługowe, rekreacyjne użyteczności publicznej. Zważywszy, że liczba użytkowników energii solarnej może być bardzo duża na terenie województwa, ilość uzyskanej energii w technologii solarnej może mieć znaczny wpływ na poprawę lokalnych warunków środowiskowych, przede wszystkim stanu powietrza. Obecne instalacje są nieliczne, nie mają one znaczenia w gospodarce energetycznej poszczególnych gmin, Powiatu Wrocławskiego i województwa, można je traktować jako obiekty referencyjne przyszłych instalacji.

Energia otoczenia:

Ziemia nagrzewana promieniami słonecznymi stanowi niewyczerpane źródło energii cieplnej o niskiej temperaturze. Ciepło z otoczenia, np. z gruntu czy z wody może być wykorzystane po przetworzeniu do celów grzewczych. Temperatura gruntu na głębokości 15 metrów przez cały rok jest stała i wynosi ok. 10 stopni C, a wód gruntowych od 8 do 12 stopni C. Urządzenia, które pobierają ciepło z otoczenia i podnoszą je do poziomu temperatury wymaganej dla celów grzewczych nazywane są "pompami ciepła". Jest wiele rodzajów systemów grzewczych z wykorzystaniem pomp ciepła i chociaż charakteryzują się one dużymi kosztami inwestycyjnym, to stają się coraz bardziej popularne, ze względu na bardzo wysoką sprawność energetyczną, rzędu 300 - 400%.

8.8.2 Cel średniokresowy do 2017 r.***Promocja i wspieranie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych***

Kierunki działań, Zadania własne:

- ✓ Upowszechnianie informacji o rozmieszczeniu i możliwościach technicznych wykorzystania potencjału energetycznego poszczególnych rodzajów odnawialnych źródeł energii
- ✓ Prowadzenie działań edukacyjnych oraz popularyzujących odnawialne źródła energii

9 OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH**9.1 OCHRONA PRZYRODY****9.1.1 Flora**

Struktura gatunkowa szaty roślinnej jest bezpośrednio zależna od czynników klimatycznych, jakości gleb i rzeźby terenu. Na Dolnym Śląsku te czynniki zostały ostatecznie ukształtowane w czwartorzędzie podczas ostatniego zlodowacenia, co spowodowało, że flora województwa dolnośląskiego jest stosunkowo młoda. Niż Dolnego Śląska (w tym obszar Powiatu Wrocławskiego) cechuje się bardzo łagodnym klimatem. Na tym obszarze praktycznie nie ma wzniesień o stromych zboczach, pokrywa glebowa jest na całym obszarze bardzo podobna.

9.1.2 Fauna

Na terenie województwa dolnośląskiego dominują gatunki szeroko rozpowszechnione, o dużej tolerancji ekologicznej i możliwościach migracyjnych. Prawie nie notuje się gatunków endemicznych - są nimi wyłącznie niewielkie bezkręgowce.

9.1.3 Formy ochrony przyrody

Na terenie gminy Kąty Wrocławskie znajduje się 5 dębów szypułkowych zarejestrowanych jako pomniki przyrody, ich lokalizację wskazano w poniższej tabeli.

Tabela 9-1 Wykaz pomników przyrody w Gminie Kąty

Lp.	Nazwa pomnika przyrody	Lokalizacja	liczba
1.	dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) obwód pnia 452 cm	Smolec, ul. Kościelna, na zapleczu ogrodu szkolnego	1
2.	dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) obwód pnia 426 cm	Gniechowice w parku Dworskim	1
3	dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) obwód pnia 384 cm	Gniechowice dz. Nr 10 AM 2	1
4	dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) obwód pnia 489 cm	Gniechowice dz. Nr 720 AM 2	1
5	dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) obwód pnia 394 cm	Gniechowice dz. Nr 720 AM 2	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie

Kolejną formą ochrony przyrody zlokalizowaną na terenie gminy jest użytek ekologiczny „Stara piaskownia” położony we wsi Skalka. Jest to sztucznie utworzony zbiornik wodny z wyspą pośrodku. Jest to miejsce występowania, żerowania i rozrodu bardzo cennych przyrodniczo i ginących gatunków. Do najcenniejszych należy zaliczyć: traszkę grzebieniastą (gatunek wyszczególniony w czerwonej księdze podlegający bezwzględnej ochronie), ropuchę zieloną, zaskrońca zwyczajnego, jaszczurkę zwinkę oraz jaszczurkę żyworodną. Do cennych gatunków należy zaliczyć ssaki: borsuki, ryjówki, jeże oraz ptaki: rokitniczkę, białorytkę i trzcinniczka. Na stromych brzegach znajdującego się tam zbiornika wodnego gnieźdzą się jaskółki brzegówki. Jest to teren chętnie odwiedzany przez dzieciota zielonego, sowy i ptaki drapieżne.

Park Krajobrazowy Dolina Bystrzycy to kolejny teren utworzony w ramach systemu obszarów chronionych. **Park Krajobrazowy Dolina Bystrzycy** został powołany Rozporządzeniem Wojewody Wrocławskiego z dnia 21 września 2006r. Powierzchnia Parku wynosi 8 570 ha.

W ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej **Natura 2000** ustanowiono specjalną ochronę siedlisk pod nazwą „**Przeplątki nad Bystrzycą**” i oznaczono kodem PLH020055. Obszar obejmuje terytorialnie fragment doliny Bystrzycy pomiędzy zbiornikiem retencyjnym w Mietkowie, a autostradą A4, o szerokości nie przekraczającej 1,5km. Niemal w całości leży w obrębie Parku Krajobrazowego Dolina Bystrzycy. Obszar ten jest kluczowy dla zachowania populacji motyli *Euphydryas maturna* w całej Polsce południowo-zachodniej. Ponadto jest to drugie co wielkości i jakości w Polsce południowo-zachodniej, stanowisko łągów olchowo-jesionowych, czyli priorytetowego typu siedliska.

Na **Shadow List**, czyli wykazie potencjalnych obszarów sieci Natura 2000 widnieje obszar specjalnej ochrony „**Łęgi na Bystrzycą**”, którego terytorialny zasięg częściowo obejmuje gminę Kąty Wrocławskie, w rozwidleniu rzek Strzegomki i Bystrzycy. Dominują tu lasy i to one są głównym przedmiotem ochrony, a szczególnie mało przekształcone grądy (znajduje się zachodnia granica jednej z formacji grądu kontynentalnego) i łągi (łągi olchowo-jesionowe

występują w najwyższej po Dolinie Baryczy koncentracji w Polsce południowo-zachodniej). Poza lasami występują tu łąki, szuwały i zarośla nadrzeczne. Znajduje się wiele siedlisk z załącznika i Dyrektywy Siedliskowej i to o doskonałej reprezentatywności: starorzecza i inne naturalne, eutroficzne zbiorniki wodne, zmiennowilgotne łąki trzęślicowe, górskie i niżowe ziołorośla nadrzeczne i okrajkowe, grąd środkowoeuropejski (najwyższe pokrycie spośród siedlisk wymienionych w Dyrektywie: 30%), lasy łąkowe i nadrzeczne zarośla wierzbowe, łąkowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe oraz siedliska o dobrej reprezentatywności: i niżowe i górskie łąki użytkowane ekstensywnie (wysokie pokrycie obszaru: 10%), nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników. w sumie siedliska z załącznika i Dyrektywy Siedliskowej pokrywają ponad połowę obszaru. Spośród gatunków wymienionych w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej występuje wydra oraz chrząszcz: kozioróg dębosz oraz inne ważne gatunki: motyle: mieniak strużnik, paź królowej, warcabnik ślazowiec; rośliny: czosnek niedźwiedzi (silne działanie bakteriobójcze, stosowany w kuchni np. jako składnik sałatek), konwalia majowa, śnieżyczka przebiśnieg, śnieżycza wiosenna, lilia złotogłów, kalina koralowa. w lasach występują charakterystyczne ptaki leśne: kania ruda, dzięcioł średni, muchołówka białoszyja. Bezkręgowce, płazy i gady nie były bliżej badane, więc i wśród nich mogą występować ważne i rzadkie gatunki. Obszar w większości należy do Lasów Państwowych, obszary wodne należą do Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu. Pozostałe grunty (nieleśne) stanowią własność prywatną.

9.1.4 Cel średniookresowy do 2017 r.

Zachowanie bogatej różnorodności biologicznej

Kierunki działań, zadania własne i koordynowane:

- ✓ Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych.
 - Zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych w istniejących kompleksach leśnych
 - Ochrona różnorodności biologicznej
 - Ochrona terenów cennych przyrodniczo przed niewłaściwym sposobem użytkowania
 - Ochrona fauny i flory:

Zadania własne i koordynowane:

- Zachowanie istniejących zbiorników wodnych
- Stały nadzór nad rozwojem uciążliwego przemysłu
- ✓ Ochrona i utrzymanie krajobrazu rekreacyjnego:
 - Rozwój sieci szlaków turystycznych i ścieżek dydaktycznych na terenach interesujących przyrodniczo.

9.2 OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW

9.2.1 Stan wyjściowy:

Lasy spełniają istotną rolę w odniesieniu do hydrosfery i atmosfery. Oprócz tego posiadają funkcje produkcyjne i społeczne oraz rekreacyjne. w powiecie wrocławskim lasy zajmują ok. 11,7%. Wskaźnik lesistości w Gminie wynosi 7% i jest dużo niższy od przeciętnej lesistości od wskaźnika dla województwa (29,5%), kraju (27,5%).

Na terenie gminy Kąty Wrocławskie brak jest większych kompleksów leśnych. z uwagi na dobrą jakość gleb oraz duże zapotrzebowanie wśród rolników na grunty orne, odstąpiono od opracowania projektu dodatkowych zalesień na obszarze gminy. Istotną rolę w urozmaiceniu krajobrazu rolniczego odgrywają zatem zadrzewienia i zakrzewienia, występujące zarówno w formie rozproszonych, rzędowej jak i w postaci remiz śródpolnych

Jako elementy przestrzeni przyrodniczej pełnią one liczne funkcje, między innymi ochronne, produkcyjne, krajobrazowe oraz społeczno-kulturowe.

Funkcję ochronną zadrzewień i zakrzewień spełniają zarówno zbiorowiska śródpolne, jak i rządowe (pasowe). Drzewa rosnące wzdłuż cieków stanowią naturalną ochronę wód powierzchniowych, filtrując zanieczyszczenia chemiczne spływające z pól uprawnych, ograniczając tym samym ich negatywny wpływ. Zadrzewienia i zakrzewienia przydrożne ograniczają emisję zanieczyszczeń komunikacyjnych do atmosfery, wód powierzchniowych i gleb. Ma to istotne znaczenie, ponieważ skażone łożyska rośliny rosnące w pobliżu dróg (szczególnie warzywa liściowe) są dużym zagrożeniem dla zdrowia ich konsumentów. Zakrzewienia i zadrzewienia rosnące wzdłuż szlaków komunikacyjnych stanowią również barierę przeciwnieżną. Zadrzewienia przydrożne mogą również wpływać na ekspozycję szczególnie interesujących obiektów i malowniczych okolic – poprzez pozostawienie odcinka drogi bez obsadzania od strony widoku przy równomiernym przystąpieniu przeciwnej strony drogi wysokimi drzewami. Obok funkcji krajobrazotwórczej i ochronnej w stosunku do gruntów przyległych, zadrzewienia wzdłuż dróg transportu rolnego mają także wpływ na samą drogę – odpowiednio dobrane gatunki drzew, posadzone we właściwych odstępach, dają umiarkowany przewiew i nasłonecznienie, wpływają na lepszą spistość nawierzchni, jej konserwację i mniejsze zużycie.

Funkcja ochronna zadrzewień i zakrzewień może objawiać się jako opór środowiska przeciw szkodnikom roślin uprawnych. Stanowią one również ochronę szczególnie wrażliwych upraw przed środkami ochrony roślin stosowanymi na sąsiednich działkach.

Kompleksy zadrzewień i zakrzewień wpływają również korzystnie na środowisko, poprzez zwiększenie zdolności retencyjnej gleby, redukcję prędkości wiatru, ograniczając tym samym wysuszenie gruntów ornych oraz zmniejszenie erozji wietrznej. Śródpolne zespoły drzew i krzewów stanowią schronienie dla zwierząt łownych, ptaków i owadów. Ponadto zadrzewienia i zakrzewienia pełnią funkcję bariery ochronnej przed nieprzyjemnym zapachem (np. w pobliżu ferm drobiu czy trzody chlewnej lub zakładów produkcyjnych) bądź hałasem (wzdłuż ruchliwych szlaków komunikacyjnych). Zadrzewienia liściaste między budynkami lub zagrodami mogą również pełnić funkcję przeciwpożarową, tworząc naturalną barierę na drodze przenoszenia się ognia.

9.2.2 Cel średniookresowy do 2017 r.

Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego

Kierunki działań, Zadania własne i koordynowane:

- ✓ Aktualizacja granicy rolno-leśnej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego
- ✓ Ochrona i pielęgnacja istniejących zadrzewień oraz sukcesywne nasadzenia

9.3 KSZTAŁTOWANIE STOSUNKÓW WODNYCH I OCHRONA PRZED POWODZIĄ

9.3.1 Stan wyjściowy:

Na terenie gminy Katy Wrocławskie zagrożenie powodziowe tworzą rzeka Bystrzyca oraz jej większe dopływy: Strzegomka i Czarna Woda. Duży obszar gminy znajduje się w dolinach tych rzek będących terenami zalewowymi. Jak pokazała praktyka z roku 1997 lokalizacja zbiorników retencyjnych umiejscowionych na Bystrzycy w Mietkowie i na Strzegomce w Dobromierzu z jednej strony w znaczący sposób, dzięki możliwości przejmowania

niebezpiecznych kulminacji fal powodziowych, poprawia sytuację poprzez zmniejszenie zagrożenia powodziowego, jednak w przypadkach skrajnych (ekstremalnych) lokalizacja tych zbiorników może stać się powodem zwiększenia stopnia zagrożenia powodziowego na terenie gminy. Na terenie gminy Kąty Wrocławskie ogółem 13 miejscowości – 550 osób znajduje się na obszarze zagrożonym powodzią i jest objęta gminnym planem ewakuacji. W celu prowadzenia działań zapobiegawczych oraz optymalizacji działań podczas zagrożenia powodziowego powołany został gminny Zespół Reagowania Kryzysowego.

Główne kierunki działań w zakresie ochrony przeciwpowodziowej wskazano w:

- ✓ studium techniczno-ekonomicznym „Generalna strategia ochrony przed powodzią dorzecza górnej i środkowej Odry po wielkiej powodzi 1997 r.”, przyjętym przez Rząd RP „Programie dla Odry - 2006”,
- ✓ „Programie Ochrony i Zagospodarowania Wód Zlewni Rzek Ślęza i Oława”, strategii ochrony powodziowej „Modernizacja Wrocławskiego Systemu Ochrony przed powodzią - Studium programowo-przestrzenne dla miasta Wrocławia i Powiatu Wrocławskiego”,
- ✓ „Studium ochrony przed powodzią zlewni rzeki Bystrzycy”.

Podczas powodzi w 1997 roku m. in. na terenie Powiatu Wrocławskiego uległa zniszczeniu znaczna część budowli, których zadaniem jest ochrona przeciwpowodziowa przyległych terenów. w ciągu ostatnich lat część z nich odbudowano, dobudowano kolejne, poprawiono stan istniejących. Dnia 11 maja 2007r. została zawarta umowa dot. „Projektu Ochrony Przeciwpowodziowej w dorzeczu rzeki Odry, który zakłada stworzenie systemu czynnego i biernego zabezpieczenia przeciwpowodziowego doliny Odry poprzez budowę suchego zbiornika przeciwpowodziowego (polderu) Racibórz Dolny oraz odbudowę i modernizację systemu zabezpieczeń przeciwpowodziowych Wrocławia (Wrocławski Węzeł Wodny).

Powiat Wrocławski nie jest bogaty w zasoby wodne, m.in. z uwagi na niewystarczającą ilość opadów atmosferycznych. Celowe jest zatem tworzenie i utrzymywanie obiektów małej retencji, takich jak zbiorniki wodne, budowle piętrzące na ciekach, stawy rybne oraz małych lokalnych zbiorników - „oczek wodnych”. Również zabiegi nietechniczne, takie jak zalesienia, zadrzewienia, roślinne pasy ochronne, ochrona oczek wodnych i stawów wiejskich prowadzą do spowolnienia lub powstrzymania „bezproduktywnego” odpływu wody.

Analiza przyczyn i skutków powodzi 1997 roku wykazała, że istniejący system ochrony przeciwpowodziowej, nawet po naprawie i odbudowie, nadal nie będzie spełniać standardów bezpieczeństwa i nie zagwarantuje bezpiecznego przepływu wód powodziowych o wielkościach z 1997 r. Rząd polski opracował program ochrony przeciwpowodziowej ODRA 2006, wdrażany na obszarze środkowej Odry (na odcinku Chałupki – Brzeg Dolny) w latach 2002-2016. Program ODRA 2006 obejmuje modernizację Odrzańskiego Systemu Wodnego, w obrębie 8 województw.

Specjaliści gospodarki wodnej od lat zgłaszali postulaty kompleksowego rozwiązania spraw odrzańskich, ale dopiero po powodzi z 1997 roku powołany został Pełnomocnik rządu ds. usuwania skutków powodzi i w krótkim czasie opracowano „Program dla Odry - 2006”. Celem „Programu dla Odry - 2006” jest zbudowanie systemu zintegrowanej gospodarki wodnej dorzecza Odry, uwzględniającej potrzeby zabezpieczenia przeciwpowodziowego, sporządzania prewencyjnych planów zagospodarowania przestrzennego, ochrony czystości wody, środowiska przyrodniczego i kulturowego, transportowe, ogólnie - gospodarcze oraz konsumpcyjne, czyli modernizacja Odrzańskiego Systemu Wodnego oraz zrównoważony rozwój społeczny i gospodarczy obszaru Nadodrza, z uwzględnieniem bezpieczeństwa ludzi i realistycznie ocenianych możliwości finansowania przedsięwzięć. Zasady ekorozwoju są formułowane i respektowane we wszystkich komponentach Programu, zarówno na etapie planowania jak i realizacji. „Program dla Odry - 2006” określa średniookresową strategię modernizacji Odrzańskiego Systemu Wodnego.

Program dla Odry - 2006 proponuje wizję Odry i Nadodrza jako nowoczesnie zagospodarowanego korytarza ekologicznego tej części Europy wytyczając, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, konkretne zadania w zakresie:

- ✓ zwiększenia retencji wód w powiązaniu z ochroną przeciwpowodziową (poldery oraz zbiorniki),
- ✓ modernizacji i rozbudowy istniejącego systemu ochrony przeciwpowodziowej w ramach tzw. komponentu B pożyczki Banku Światowego – system monitorowania i ostrzegania,
- ✓ ochrony czystości wody w ramach programu Komisji Ochrony Wód Odry przed Zanieczyszczeniem,
- ✓ utrzymania i stopniowego rozwoju żeglugi śródlądowej,
- ✓ wykorzystania siły wód do produkcji odnawialnej energii,
- ✓ zachowania i renaturyzowania ekosystemów rzek i ich dolin,
- ✓ zwrócenia się miast i gmin nadodrzańskich frontem ku rzece.

Program dla Odry – 2006 łączy zatem globalną wizję rozwoju z potrzebami środowisk lokalnych. Jego strategia zakłada ścisłą współpracę z gminami, powiatami i województwami samorządowymi.

„Program dla Odry - 2006” zakłada:

- ✓ ochronę przed powodzią dużych skupisk ludności,
- ✓ zwiększenie retencji zbiornikowej w dorzeczu Odry o około 250 mln m³ i retencji polderowej 100 mln m³,
- ✓ zbudowanie nowoczesnego systemu monitorowania sytuacji hydrologicznej w zlewni górnej i środkowej Odry i sprawnego systemu ostrzegania przed zagrożeniem powodziowym,
- ✓ rekonstrukcje zniszczeń powodziowych połączoną z modernizacją.

Dla osiągnięcia tych celów konieczne jest dokonanie następujących przedsięwzięć:

- ✓ naprawa i modernizacja zniszczonych przez powódź obiektów hydrotechnicznych,
- ✓ planowanie i realizacja osłony przeciwpowodziowej na terenie zlewni przez Ośrodek Koordynacyjno - Informacyjny utworzony we Wrocławiu (oprogramowania do modelowania i przewidywania rozwoju sytuacji w zlewni i symulowania obszarów zalewowych),
- ✓ monitoring, prognozowanie i ostrzeganie jako instrument gospodarki zbiornikowej oraz przygotowania czynnej ochrony przeciwpowodziowej,
- ✓ ograniczenie zagrożenia powodziowego i program zapobiegania w oparciu o planowanie przestrzenne,
- ✓ budowa zbiornika Racibórz na rzece Odrze,
- ✓ budowa nowych polderów wzdłuż doliny Odry, zwiększających retencję przeciwpowodziową.

„Program dla Odry – 2006” uznaje, że podstawowe zasady profilaktycznej ochrony przeciwpowodziowej są następujące:

- ✓ woda jest elementem profilaktycznej ochrony przeciwpowodziowej – we wszystkich obszarach woda jest integralnym składnikiem użytkowania przestrzennego. Wody
- ✓ deszczowe powinny zostać zatrzymane w jak największym stopniu w miejscu ich opadania.

Odptyw przez kanały i cieki wodne powinien zostać spowolniony, a lokalna gospodarka wodna renaturyzowana, wodę należy zatrzymywać w dorzeczach rzek. Na terenach zasiedlonych, w planowaniu urbanistycznym należy w większym stopniu uwzględnić służącą spowolnieniu odptywu, zbliżoną do naturalnej, rozbudowę otwartych akwenów, wodzie należy zrobić miejsce – wodom należy stworzyć przestrzeń umożliwiającą opóźniony, nie stanowiący zagrożenia odptyw. Wody płynące i ich obszary zalewowe powinny być wolne dla możliwie jak największego zatrzymania wody. Należy zapobiec dalszemu wykorzystywaniu obszarów zalewowych i terenów błotnistych. Tam gdzie jest to możliwe

powinny zostać odzyskane stracone obszary, należy utrzymywać w społeczeństwie świadomość możliwości zagrożenia powodziowego.

Dlatego też zostaną ustalone i podane do wiadomości publicznej obszary zagrożone powodzią. Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową odpowiada, zgodnie z ustawą Prawo wodne, dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej (RZGW). z jego inicjatywy powstaje opracowanie projektu planu ochrony przeciwpowodziowej w regionie wodnym. RZGW są również odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym terenie.

9.3.2 Cel średniookresowy do 2017 r.

Zabezpieczenie przed skutkami powodzi oraz spowolnienie spływu wód

Kierunki działań, Zadania własne i koordynowane:

- ✓ Rozbudowa systemu syren alarmujących ludność gminy o zagrożeniach
- ✓ Budowa, remonty i odbudowa urządzeń małej retencji wodnej

9.4 OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI

9.4.1 Stan wyjściowy:

Skład chemiczny gleb w dużym stopniu zależy od czystości powietrza atmosferycznego. Opad globalnych, krajowych i w szczególności lokalnych zanieczyszczeń atmosfery, zawierających określone ilości pierwiastków śladowych, powoduje zanieczyszczenia wierzchnich warstw gleb proporcjonalnie do wielkości lokalnej emisji. w przypadku ognisk przemysłowych strefy znacznie podwyższonych, szkodliwych stężeń występują z reguły w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Środowisko glebowe ma przy tym ograniczone możliwości ochronne przed emisją tych zanieczyszczeń. Możliwości te poza tym zmieniają się w miarę upływu czasu i wzrostu ich oddziaływania, dlatego też istotne jest prowadzenie monitoringu jakości gleb.

W ramach monitoringu jakości gruntów rolnych prowadzonego przez Okręgową Stację Chemiczną – Rolniczą we Wrocławiu wykazały, że 75% z ponad 13,8 tys. ha użytków rolnych gminy posiada odczyn pH poniżej 6,5. Użytki rolne bardzo kwaśne (pH do 4,5) stanowią 16%, kwaśne (pH 4,6 – 5,5) 32%, a lekko kwaśne (pH 5,6 – 6,5) 27%. Odczyn obojętny (pH 6,6 – 7,2) wykazuje 20% użytków rolnych gminy, a tylko 5% zasadowy (pH powyżej 7,2). z badań wynika, iż na 41% użytków rolnych konieczne jest prowadzenie wapnowania gleb, na 17% wapnowanie jest potrzebne, a na kolejnych 14% wskazane.

Badania jakości gruntów w latach 1995-2007 prowadził Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa z Puław. w ramach monitoringu gleb, Instytut na terenie całego kraju wytypował 216 punktów kontrolnych. 40 punktów znajdowało się na terenie województwa dolnośląskiego w tym 1 w gminie Kąty Wrocławskie (Sokolniki). w próbkach gleb oznaczono 40 parametrów fizykochemicznych m.in. zawartości metali ciężkich (ołów, kadm, miedź, cynk, nikiel) oraz wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA). Zawartość metali ciężkich w próbach pobranych w Sokolnikach nie wykazała ponadnormatywnego stężenia pierwiastków metali ciężkich oraz WWA.

9.4.2 Cel średniookresowy do 2017 r.

Rekultywacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych oraz przywracanie im funkcji przyrodniczej, rekreacyjnej lub rolniczej

Kierunki działań, zadania własne:

- ✓ Rekultywacja składowiska
- ✓ Likwidacja „dzikich wysypisk” śmieci
- ✓ Edukacja ekologiczna

9.5 GOSPODAROWANIE ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI, OCHRONA ZASOBÓW KOPALIN

9.5.1 Stan wyjściowy:

Ochrona zasobów złóż kopalin polega na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym ich wykorzystaniu. Ustawy Prawo ochrony środowiska i Prawo geologiczne i górnicze określają zasady i warunki:

- ✓ wydobywania kopalin
- ✓ ochrony złóż kopalin
- ✓ ochrony powierzchni ziemi
- ✓ ochrony wód podziemnych i powierzchniowych
- ✓ rekultywacji terenów poeksploatacyjnych.

Złóża kopalin są własnością Skarbu Państwa. Gospodarcze wykorzystanie złóż kopalin może być prowadzone tylko na podstawie udzielonej koncesji wydanej przez właściwy organ administracji geologicznej (Minister Środowiska, Marszałek, Starosta). Nad zapewnieniem właściwego wykorzystania złoża nadzór nad jego wydobyciem sprawują właściwe organy administracji geologicznej i nadzoru górniczego.

Obowiązkiem każdego przedsiębiorcy otrzymującego koncesję na wydobywanie kopaliny ze złoża jest rekultywacja gruntów i zagospodarowanie terenów po działalności górniczej. Rekultywacja ta prowadzona jest na podstawie decyzji Starosty o kierunku rekultywacji wydanej na podstawie przepisów Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Nadzór nad rekultywacją terenów poeksploatacyjnych prowadzi organ nadzoru górniczego i Starosta.

Zapewnienie właściwej rekultywacji obszarów poeksploatacyjnych jest konieczne, ze względu na ochronę walorów krajobrazowych i przyrodniczych. Przemysł wydobywczy powoduje szereg oddziaływań, z których najistotniejsze to powstawanie odpadów pogórnich i przeróbczych, przekształcenie powierzchni terenu oraz jego odwodnienie.

Udzielenie koncesji na wydobycie kopaliny ze złóż następuje na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub na podstawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W związku z czym każde udokumentowane złożo powinno być uwzględnione przy opracowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Jest to również sposób ochrony udokumentowanych złóż przed innym zagospodarowaniem terenu, uniemożliwiającym późniejszą ich eksploatację. W roku 1996 na zlecenie Ministra Ochrony Środowiska zostało wykonane opracowanie pt. „Inwentaryzacja złóż surowców mineralnych z uwzględnieniem elementów ochrony środowiska dla województwa wrocławskiego”. Opracowanie to zostało przekazane gminom i Wojewodzie Wrocławskiemu.

9.5.2 Tereny zdegradowane i kopaliny

Przekształcenia powierzchni ziemi

W związku z pojawiającymi się w Polsce potrzebami wprowadzenia do krajowej praktyki w zakresie ochrony środowiska metodyki z terenami zdegradowanymi w wyniku działalności gospodarczej, obowiązki inwentaryzacji postępowania i weryfikacji takich terenów przekazano w ręce starostów. Praktyka ta w założeniu, doprowadzić ma do zmniejszenia ilości i wielkości terenów przemysłowych, które wymagają działań naprawczych (rekultywacji, rewitalizacji, itp.). Pozwoli to na racjonalne połączenie sfery ochrony

środowiska ze sferą gospodarczą, uwzględniając tym samym zasady zrównoważonego rozwoju. Wynikające stąd założenie mówi, że tereny przemysłowe nie powinny być nieużytkami gospodarczymi. Zarządzanie terenami przeznaczonymi do działalności gospodarczej z uwzględnieniem wymogów ochrony środowiska należy rozpatrywać biorąc pod uwagę właściwy podział tych terenów. Istnieje bowiem konieczność zaklasyfikowania terenów przemysłowych do pewnych klas, które pozwolą na właściwsze i trafniejsze podjęcie działań naprawczych. Wspomniane wcześniej klasy terenów zdegradowanych to:

- ✓ tereny przemysłowe zdegradowane chemicznie (gleba/ziemia wymagają oczyszczenia)
- ✓ tereny przemysłowe zdegradowane pod względem morfologicznym – fizycznym
- ✓ (rekultywacja likwidująca niekorzystne przekształcenia naturalnego ukształtowania terenu)
- ✓ tereny nie pełniące już funkcji gospodarczych.

Na tak sklasyfikowane rodzaje terenów przemysłowych nakłada się jeszcze zagadnienie rodzaju odpowiedzialności odnośnie tych terenów. Istnieje bowiem odpowiedzialność bezpośrednia, kiedy sprawca degradacji środowiska jest określony, co oznacza zastosowanie zasady "ten kto powoduje zanieczyszczenie środowiska, ponosi koszty usunięcia skutków tego zanieczyszczenia" oraz odpowiedzialność pośrednia (odpowiedzialność władz publicznych) w przypadku, gdy sprawca nie jest znany lub egzekucja obowiązku jest bezskuteczna. w Polsce dość istotnym problemem są tzw. "porzucone" tereny przemysłowe, w przypadku których nie ma możliwości egzekwowania zasady "zanieczyszczający płaci", co powoduje automatyczne przeniesienie odpowiedzialności na władze publiczne. Sytuacja ta dotyczy głównie terenów, gdzie działały przedsiębiorstwa państwowe.

Odrębnym zagadnieniem związanym z właściwym gospodarowaniem terenami przemysłowymi są odpowiednie podstawy prawne. Praktyka związana z zarządzaniem jakością środowiska, pokazuje, że istniejący sposób uregulowania problematyki terenów zdegradowanych jest niewystarczający. Pojawia się więc potrzeba stworzenia jednolitego programu regulującego zasady rekultywacji i zagospodarowywania powierzchni ziemi.

Dotychczasowe uwarunkowania prawne w tym zakresie można odnaleźć w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2008 r. Nr 25 – tekst jednolity z późniejszymi zmianami).

Pewne odnośniki dotyczące ochrony powierzchni ziemi uwzględnia także ustawa o ochronie przyrody (Dz.U. z 16 kwietnia 2004 r. Nr 92, poz. 880, z późniejszymi zmianami), ustawa o lasach z dnia 28 września 1991 r. (Dz.U. z 2005 r. Nr 45, poz. 435 – tekst jednolity, z późniejszymi zmianami). Prawo geologiczne i górnicze z dnia 4 lutego 1994 r. (Dz.U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947 – tekst jednolity, z późniejszymi zmianami).

Przedstawione powyżej założenia dotyczące właściwego gospodarowania terenami przemysłowymi oraz umocowania prawne w tym zakresie pozwalają na nadanie właściwego toku rozumowania i analizowania problemu na terenie Powiatu Wrocławskiego.

Grunty wyłączone z użytkowania rolniczego i gleby zdegradowane na obszarach rolniczych powinny być zalesiane lub zagospodarowywane poprzez przeznaczenie ich na plantacje choinek, szkółki roślin ozdobnych, itp.

Obecnie na obszarze gminy są eksploatowane 3 złoża kopalin, które po zakończonej eksploatacji powinny zostać poddane zabiegom rekultywacyjnym. Działanie polegające m.in. na odbudowie właściwości fizycznych i chemicznych gleb, rzeźby terenu czy warunków wodnych mają na celu przywrócenie pierwotnych wartości użytkowych i przyrodniczych tego typu terenów.

Tabela 9-2 Złóża głównych kopalin

rodzaj kopaliny	lokalizacja kopaliny- nazwa złoża	wielkość złoża	jednostka
surowce ilaste cer. bud.	Sośnica	5 083	tys. m ³
surowce ilaste cer. bud.	Zachowice	630	tys. m ³
kruszywo naturalne	Kilianów	4 850	tys. ton
kruszywo naturalne	Nowa Wieś Kącka	116	tys. ton
kruszywo naturalne	Kamionna	5 989	tys. ton
kruszywo naturalne	Zachowice	487	tys. ton
surowce ilaste cer. bud.	Pęcznica	7 190	tys. m ³
kruszywo naturalne	Stoszyce	3 069	tys. ton
kruszywo naturalne	Kilianów	236	tys. ton

Źródła: „Analiza i diagnoza stanu istniejącego obszarów wiejskich Dolnego Śląska”, Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Legnicy, 2000 r. Uchwała RM Kątów Wrocławskich z dnia 25.03.2003 r.

9.5.3 Cel średniookresowy do 2017 r.

Ochrona niezagospodarowanych złóż kopalin w procesie planowania przestrzennego

Kierunki działań, zadania własne:

- ✓ Ochrona terenów perspektywicznych pod względem wydobycia kopalin

10 HARMONOGRAM REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ NA LATA 2010-2012

Gmina Kąty Wrocławskie posiada Wieloletni Plan Inwestycyjny, który jest systematycznie aktualizowany. w latach 2010-2012 zaplanowano realizację kilkudziesięciu zadań wśród nich 10 inwestycji przyczyni się bezpośrednio do poprawy stanu środowiska na terenie Gminy Kąty Wrocławskie. Inwestycje te przedstawiono w tabeli 10-1.

Tabela 10-1 Wybrane inwestycje z Wieloletniego Planu Inwestycyjnego Gminy Kąty Wrocławskie na lata 2010-2012

Nazwa programu inwestycyjnego: Rozwój infrastruktury technicznej								
Cel programu inwestycyjnego: Poprawa stanu środowiska naturalnego i warunków życia mieszkańców								
Lp	Nazwa zadania inwestycyjnego	Jednostka realizująca zadanie	Okres realizacji programu	Łączne nakłady finansowe, zł	Wysokość wydatków w 2010 r., zł	Wysokość wydatków w 2011 r., zł	Wysokość wydatków w 2012 r., zł	Źródła finansowania
1	Budowa kanalizacji sanitarnej w Smolcu	Urząd Miasta i Gminy	2009-2011	4 250 000	3 320 000	500 000	0	Środki własne i WFOŚiGW
2	Budowa kanalizacji sanitarnej w Małkowicach	Urząd Miasta i Gminy	2009-2010	5 080 600	3 680 000	-	-	Środki własne i WFOŚiGW
Nazwa programu inwestycyjnego: Rozwój systemu infrastruktury technicznej								
Cel programu inwestycyjnego: Poprawa stanu środowiska naturalnego i warunków życia mieszkańców								
Lp	Nazwa zadania inwestycyjnego	Jednostka realizująca zadanie	Okres realizacji programu	Łączne nakłady finansowe, zł	Wysokość wydatków w 2010 r., zł	Wysokość wydatków w 2011 r., zł	Wysokość wydatków w 2012 r., zł	Źródła finansowania
1	Modernizacja polegająca na rozbudowie stacji uzdatniania wody w Bogdaszowicach	Urząd Miasta i Gminy	2011-2012	8 779 000	0	4 400 000	4 379 000	Środki własne i fundusze strukturalne
2	Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Bogdaszowice	Urząd Miasta i Gminy	2010-2011	12 100 000	3 900 000	8 200 000	0	Środki własne i fundusze strukturalne
3.	Budowa kanalizacji sanitarnej północnej części gminy Kąty Wrocławskie – II etap	Urząd Miasta i Gminy	2011-2012	16 415 300	0	2 600 000	13 815 300	Środki własne i WFOŚiGW

Cel programu inwestycyjnego: Poprawa systemu komunikacji drogowej								
Lp	Nazwa zadania inwestycyjnego	Jednostka realizująca zadanie	Okres realizacji programu	Łączne nakłady finansowe, zł	Wysokość wydatków w 2010 r., zł	Wysokość wydatków w 2011 r., zł	Wysokość wydatków w 2012 r., zł	Źródła finansowania
1	Budowa drogi wraz z oświetleniem w Smolcu ul. Hebanowej	Urząd Miasta i Gminy	2009-2012	1 170 000	0	800 000	200 000	Środki własne i inicjatywa lokalna
Nazwa programu inwestycyjnego: Rozwój systemu komunikacji								
Cel programu inwestycyjnego: Poprawa systemu komunikacji drogowej obszarów wiejskich								
Lp	Nazwa zadania inwestycyjnego	Jednostka realizująca zadanie	Okres realizacji programu	Łączne nakłady finansowe, zł	Wysokość wydatków w 2010 r., zł	Wysokość wydatków w 2011 r., zł	Wysokość wydatków w 2012 r., zł	Źródła finansowania
1	Budowa dróg osiedlowych z kanalizacją deszczową i z oświetleniem na ul. Gruszkowej, Morelowej, brzoskwińskiej, Czereśniowej i Jabłoniowej w Smolcu	Urząd Miasta i Gminy	2010-2011	3 642 435	1872 435	1 770 000	0	Środki własne
Cel programu inwestycyjnego: Poprawa systemu komunikacji drogowej obszarów wiejskich i miasta								
1	Budowa drogi na ul. Lipowej w Gniechowicach	Urząd Miasta i Gminy	2011-2012	2 000 000	0	1 800 000	200 000	Środki własne i TFOGRiL
2	Budowa drogi na ul. Kwiatowej	Urząd Miasta i Gminy	2010-2011	1 150 000	550 000	600 000	0	Środki własne
3	Budowa dróg gminnych łączących drogę wojewódzką nr 346 i 347 w Kątach Wrocławskich	Urząd Miasta i Gminy	2009-2011	12 550 000	7 000 000	4 550 000	0	Środki własne i fundusze strukturalne

Obowiązujący obecnie Wieloletni Plan Inwestycyjny zawiera zadania wraz z przewidywanymi kosztami ich realizacji w perspektywie do 2012 r., kolejne inwestycje będą planowane i uwzględniane wraz z zakończeniem zrealizowanych.

Mając na uwadze ochronę środowiska naturalnego w Gminie, niezbędne będzie kontynuowanie zadań oraz realizowanie kolejnych po 2012 r. Planując działania inwestycyjne należy do nich włączyć:

- ✓ Budowę systemu kanalizacyjnego, tak aby osiągnąć możliwie 100% poziom dostępu ludności gminy do sieci,
- ✓ Rozbudowę i modernizację obiektów gospodarki wodno-ściekowej,
- ✓ Budowę i remonty nawierzchni dróg.

Gmina w ramach bieżącego budżetu powinna angażować środki w edukację ekologiczną poprzez wspieranie popularnych „Dni Ziemi” akcji „Sprzątanie Świata”, czy innych konkursów promujących ekologiczne zachowania.

11 SPOSÓB KONTROLI ORAZ DOKUMENTOWANIA REALIZACJI PROGRAMU

Monitoring prowadzonej polityki ochrony środowiska oznacza, że realizacja *Programu* będzie podlegała ocenie w zakresie:

- ✓ stopnia wykonania przyjętych zadań,
- ✓ stopnia realizacji założonych celów
- ✓ analizy przyczyn powstałych rozbieżności.

Wyniki oceny stanowiąc będą podstawę kolejnej aktualizacji programu. Propozycja aktualizacji winna być formułowana przy znaczącym udziale systemu.

System oceny realizacji programu powinien być oparty na odpowiednio dobranych wskaźnikach presji, stanu i reakcji, pozwalających całościowo opisać zagadnienie polityki ochrony środowiska i zarazem dających możliwość porównań międzyregionalnych. System tworzyć będą:

1. **wskaźnik presji na środowisko**, wskazujące główne źródła problemów i zagrożeń środowiskowych, odnoszących się do tych form działalności, które zmniejszają ilość i jakość zasobów (np. emisja zanieczyszczeń do środowiska, ilość odpadów gromadzonych na składowiskach, tempo eksploatacji zasobów środowiska).
2. **wskaźniki stanu środowiska**, odnoszące się do jakości środowiska i jego zasobów, pozwalające na ocenę zachodzących zmian (np. lesistość, udział gruntów rolnych),
3. **wskaźniki reakcji (działań ochronnych)**, pokazujące działania podejmowane w celu poprawy jakości środowiska lub złagodzenia antropopresji na środowisko (np. procent mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków, udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni województwa, powierzchnia gruntów zrekultywowanych, wydatki na ochronne środowiska).

Do określenia powyższych wskaźników wykorzystywane są przede wszystkim informacje Głównego Urzędu Statystycznego oraz Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Dane podano według stanu za rok 2008. Listę proponowanych wskaźników dla Gminy przedstawiono w tabeli 11-1.

Tabela 11-1 Wskaźniki efektywności realizacji celów Programu ochrony środowiska Gminy Kąty Wrocławskie

Lp	wskaźniki	2009	2010	2011	2012
<i>ochrona przyrody i krajobrazu</i>					
1	<i>użytki ekologiczne</i>				
2	<i>pomniki przyrody</i>				
3	<i>Tereny Natura 2000</i>				
<i>lasy i zadrzewienia</i>					
4	<i>lesistość gminy, ha lub %</i>				
5	<i>Ilość nasadzeń, szt.</i>				
<i>gleby</i>					
6	<i>grunty zdewastowane i zdegradowane, ha lub %</i>				
7	<i>ekologiczne gospodarstwa rolne posiadające certyfikat</i>				
<i>jakość wód podziemnych i powierzchniowych</i>					
8	<i>jakość wód podziemnych</i>				
9	<i>jakość wód powierzchniowych</i>				
10	<i>ładunki zanieczyszczeń w ściekach komunalnych odprowadzane do odbiorników w kg/rok</i>				
11	<i>ścieki komunalne oczyszczane w tys.m³/rok</i>				
12	<i>Ilość istniejących stacji uzdatniania wody, szt.</i>				
13	<i>Ilość pobranej wody, m³</i>				
14	<i>ilość wody pobranej przez gospodarstwa domowe, m³</i>				
15	<i>długość sieci wodociągowej, km</i>				
16	<i>ilość funkcjonujących oczyszczalni ścieków, szt.</i>				
17	<i>długość sieci kanalizacyjnej, km</i>				
<i>ochrona powietrza atmosferycznego</i>					
18	<i>długość nowopowstałych i wyremontowanych drów, km</i>				
19	<i>długość sieci gazu ziemnego, km</i>				

12 ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA

Istotnym elementem w procesie wdrażania Programu jest właściwe wykorzystanie rozwiązań o charakterze organizacyjnym. w zarządzaniu środowiskiem szczególną rolę pełni program ochrony środowiska, który jest instrumentem koordynacji działań na rzecz ochrony środowiska oraz intensyfikacji współpracy różnych instytucji / organizacji, opartej o dobrowolne porozumienia na rzecz efektywnego wdrażania założeń niniejszego Programu.

Powiatowy Program Ochrony Środowiska przewiduje utworzenie Zespołu Konsultacyjnego, którego zadaniem ma być nadzorowanie procesu wdrażania programu oraz uzgadnianie współpracy w realizacji poszczególnych zadań. Spotkania Zespołu Konsultacyjnego powinny odbywać się co najmniej dwa razy w roku.

W niektórych pracach Zespołu Realizacji Programu powinny także uczestniczyć podmioty gospodarcze realizujące inwestycje zgodnie z kierunkami nakreślonymi w programie.

12.1 INSTRUMENTY POLITYKI OCHRONY ŚRODOWISKA

Instrumentarium służące realizacji polityki ochrony środowiska wynika z szeregu ustaw, wśród których najważniejsze to: Prawo ochrony środowiska, Prawo wodne, ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, o ochronie przyrody, o odpadach, prawo geologiczne i górnicze, prawo budowlane.

Wśród instrumentów zarządzania ochroną środowiska można wyróżnić instrumenty o charakterze politycznym (np. Polityka Ekologiczna Państwa, wojewódzki program ochrony środowiska), instrumenty prawno - administracyjne oraz instrumenty o charakterze horyzontalnym (systemy zintegrowanego zarządzania środowiskiem, monitoring środowiska, system statystyki, społeczna partycypacja, działania edukacyjne, narzędzia polityki technicznej i naukowej, konwencje, umowy i porozumienia międzynarodowe).

Podział instrumentów zarządzania środowiskiem wyróżnia instrumenty o charakterze prawnym, finansowym i społecznym.

12.2 INSTRUMENTY PRAWNE

Program jest zgodny ze znowelizowanym polskim prawem. Instrumenty służące do zarządzania środowiskiem wynikają przede wszystkim z następujących aktów prawnych: ustawy Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach, Prawa o zagospodarowaniu przestrzennym (ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym), Ustawy o ochronie przyrody, Ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, Prawa geologicznego i górniczego, Prawa budowlanego.

Składają się na nie w szczególności:

- ✓ decyzje reglamentacyjne – pozwolenia: zintegrowane, na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, o dopuszczalnej emisji hałasu do środowiska, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- ✓ decyzje na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki odpadami,
- ✓ pozwolenia wodno-prawne na szczególne korzystanie z wód, wykonywanie urządzeń wodnych, wykonywanie innych czynności i robót, budowli, które mają znaczenie w gospodarowaniu wodami lub w korzystaniu z wód,
- ✓ zezwolenia – koncesje wydane na podstawie Prawa geologicznego i górniczego,
- ✓ uzgadnianie środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- ✓ decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach,
- ✓ cofnięcie lub ograniczenie zezwolenia lub pozwolenia na korzystanie ze środowiska,
- ✓ decyzje naprawcze dotyczące zakresu i sposobu usunięcia przez podmiot korzystający ze środowiska przyczyn negatywnego oddziaływania na środowisko i przywrócenia środowiska do stanu właściwego oraz zobowiązujące do usunięcia uchybień,
- ✓ opłaty za korzystanie ze środowiska,
- ✓ administracyjne kary pieniężne,
- ✓ decyzje zezwalające na usuwanie drzew i krzewów,
- ✓ programy dostosowawcze dotyczące przywracania standardów jakości środowiska do stanu właściwego,
- ✓ decyzje wstrzymujące oddanie do użytku instalacji lub obiektu, a także wstrzymujące użytkowanie instalacji lub obiektu,
- ✓ decyzje o zakazie produkcji, importu, wprowadzania do obrotu.

Instrumentami prawnymi są również:

- ✓ kontrole przestrzegania prawa ochrony środowiska i zobowiązań wynikających z decyzji,
- ✓ oceny oddziaływania na środowisko,

- ✓ raporty oddziaływania przedsięwzięć na środowisko,
- ✓ miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- ✓ przeglądy ekologiczne,
- ✓ monitoring środowiska,
- ✓ składniki prawa miejscowego, w szczególności dotyczące gospodarowania środowiskiem i zrównoważonego rozwoju.

Wymienione instrumenty prawne będą stosowane przez Wojewodę Dolnośląskiego, Marszałka Województwa Dolnośląskiego, Starostę Wrocławskiego, Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej oraz Burmistrza Kątów Wrocławskich zgodnie z kompetencjami wymienionych organów.

12.3 INSTRUMENTY FINANSOWE

Do instrumentów finansowych należą:

- ✓ opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska – za emisje zanieczyszczeń do powietrza, za składowanie odpadów, za odprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, za pobór wody powierzchniowej lub podziemnej itp.,
- ✓ administracyjne kary pieniężne w zakresie przekroczeń określonych limitów w pozwoleniach, naruszenie decyzji zatwierdzających eksploatację składowiska odpadów lub decyzji określających miejsce i sposób magazynowania odpadów,
- ✓ odpowiedzialność cywilna w zakresie szkód spowodowanych oddziaływaniem na środowisko
- ✓ kredyty, pożyczki i dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz innych funduszy oraz fundusze strukturalne i Fundusz Spójności,
- ✓ pomoc publiczna w postaci preferencyjnych pożyczek, kredytów, dotacji, odroczeń rozłożenia na raty itp.,
- ✓ opłaty produktowe i depozytowe,
- ✓ budżety samorządów i Państwa,
- ✓ środki własne przedsiębiorców i mieszkańców.

Opłaty i kary zasilają fundusze celowe. Istotne znaczenie mają środki przyznawane w formie dotacji, kredytów i pożyczek z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej: NFOŚiGW w Warszawie i WFOŚiGW we Wrocławiu.

12.4 INSTRUMENTY SPOŁECZNE

Instrumenty społeczne wspomagają realizację Programu. Zagadnienie to wiąże się z realizacją zasady współdziałania, której służą uzgodnienia i usprawnienia instytucjonalne.

Akceptacja społeczna dla zaproponowanych działań jest podstawowym warunkiem wdrożenia Programu. Instrumenty społeczne obejmują działania edukacyjne i informacyjne prowadzone przez samorząd, a także proces budowania powiązań pomiędzy władzą samorządową a społeczeństwem. Celem obydwu elementów jest podniesienie świadomości społecznej.

Do instrumentów społecznych należą również:

- ✓ edukacja ekologiczna,
- ✓ współpraca i budowanie partnerstwa (włączenie do realizacji programu jak największej liczby osób, system szkoleń i kształcenia, współpraca zadaniowa z poszczególnymi sektorami gospodarki, współpraca z instytucjami finansowymi),
- ✓ monitorowanie odczuć społecznych i badania dotyczące udziału społeczności lokalnej w działaniach w zakresie zarządzania i poprawy stanu środowiska,
- ✓ upowszechnianie informacji o środowisku.

12.5 UPOWSZECHNIANIE INFORMACJI O ŚRODOWISKU

Zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, organy administracji są obowiązane udostępniać każdemu informacje o środowisku i jego ochronie, znajdujące się w ich posiadaniu.

Gmina Kąty Wrocławskie będzie maksymalnie wykorzystywała nowoczesne środki komunikowania się. w pierwszej kolejności rozszerzony zostanie zakres informacji dostępny na stronach internetowych. Istotną rolę będą pełniły pozarządowe organizacje ekologiczne prowadzące działalność informacyjną lub konsultacyjną dla społeczeństwa. Intensyfikowane będą działania wynikające z „Narodowej strategii edukacji ekologicznej” oraz jej programu wykonawczego.

13 ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU

Realizacja zamierzeń z zakresu ochrony środowiska wymaga zapewnienia źródeł finansowania inwestycji i eksploatacji systemu.

Warunkiem wdrożenia zapisów *Programu* jest pozyskanie środków finansowych na realizację poszczególnych zadań. z analizy nakładów przeznaczonych w gminie na inwestycje związane z ochroną środowiska w latach ubiegłych wynika, że głównym źródłem finansowania były środki własne gminy oraz fundusze ekologiczne oraz środki Unii Europejskiej.

W odniesieniu do obecnego *Programu* zakłada się, że część środków pochodzić będzie z otrzymanych z UE dotacji, a także z budżetu gmin, wojewódzkiego, powiatowego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Środki finansowe na realizację programu będą pochodziły także z pozostałych funduszy ekologicznych i innych funduszy celowych. Niektóre inwestycje będą pokrywane ze środków własnych różnych podmiotów gospodarczych i inwestorów prywatnych.

Część działań finansowana będzie przez gminy poprzez zaciągnięcie kredytów komercyjnych i w międzynarodowych instytucjach finansujących. Dobrym rozwiązaniem jest też zawiązywanie spółek partnerskich publiczno – prywatnych z zainteresowanymi inwestorami, co nie pozbawia władz samorządowych wpływu na decyzje związane z daną inwestycją.

Zestawienie najważniejszych źródeł finansowania działań i inwestycji związanych z ochroną środowiska i gospodarką odpadami podano poniżej

Zadania wyznaczone w *Programie* mają swoje odzwierciedlenie w priorytetach funduszy ekologicznych. Istnieje realna szansa uzyskania wsparcia z tych źródeł. z najważniejszych należy wymienić zadania z zakresu gospodarki wodno – ściekowej, likwidacji niskiej emisji, ochrony wód, ochrony powietrza, ochrony przyrody i krajobrazu.

W zakresie uzyskania kredytów bankowych duże szanse mają inwestycje z zakresu ochrony atmosfery, a także wspierające rozwój odnawialnych źródeł energii (np. energia geotermalna, kotłownie na biopaliwo, itp.).

Tabela 13-1 Potencjale źródła finansowania Programu

źródło finansowania	formy dofinansowania, warunki dofinansowania, przedmiot udzielania dotacji	beneficjenci	wysokość dofinansowania
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej 02-673 Warszawa www.nfosigw.gov.pl	Dofinansowanie w formie: dotacji, pożyczki, pożyczki płatniczej, kredyty udzielane ze środków Narodowego Funduszu przez banki, dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek, możliwe umorzenia. Dotacje mogą być udzielane na: • opracowanie dokumentacji niezbędnej do wystąpienia o dofinansowanie przedsięwzięć wskazanych przez właściwe instytucje do wsparcia z funduszu Spójności oraz dokumentacji niezbędnej do przygotowania inwestycji do realizacji budowy, rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków i kanalizacji spełniających warunki określone w Krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych, • przedsięwzięcia realizowane w ramach priorytetowego programu Kształtowanie ekologicznych postaw i zachowań społeczeństwa oraz profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z obszarów, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska. przedsięwzięcia realizowane w ramach priorytetowego programu Wspieranie działalności pozarządowych organizacji ekologicznych. • przedsięwzięcia realizowane w ramach priorytetowego programu Ochrona przyrody i krajobrazu, przedsięwzięcia realizowane w ramach priorytetowego programu Zwiększenie lesistości kraju oraz ochrona zasobów leśnych, • przedsięwzięcia realizowane w ramach priorytetowego programu Zapobieganie klęskom żywiołowym i poważnym awariom oraz usuwanie ich skutków, • przedsięwzięcia realizowane w ramach priorytetowego programu Program Państwowego Monitoringu Środowiska, • przedsięwzięcia realizowane w ramach priorytetowego programu Gospodarka wodna: -przedsięwzięcia realizowane w ramach	O dofinansowanie mogą ubiegać się: - podmioty podejmujące realizację przedsięwzięć służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej - wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej na finansowanie przedsięwzięć określonych w ustawie	Dotacje: Minimalna wysokość dotacji jest określona w kryteriach wyboru przedsięwzięć. Wysokość pożyczki nie może przekroczyć 80% kosztów przedsięwzięcia. W przypadku finansowania przedsięwzięcia jednocześnie ze środków Narodowego Funduszu i z niepodlegających zwrotowi środków zagranicznych, wysokość dofinansowania nie może przekroczyć 80% różnicy pomiędzy planowanymi kosztami inwestycyjnymi przedsięwzięcia a dofinansowaniem ze środków zagranicznych. Wysokość dofinansowania w formie pożyczki nie może być niższa niż 300 000 złotych, z wyłączeniem przedsięwzięć dofinansowanych w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw.

	priorytetowego programu Ochrona powierzchni ziemi i wód poprzez zapobieganie powstawaniu odpadów, ich zagospodarowywanie oraz rekultywację terenów zdegradowanych: rekultywacja terenów zdegradowanych przez wojsko i przemysł, w tym bioremediacja terenów zanieczyszczonych substancjami ropopochodnymi; likwidacja nieczynnych składowisk odpadów niebezpiecznych, - przedsięwzięcia realizowane w ramach priorytetowego programu Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniem poprzez zapobieganie i ograniczenie emisji zanieczyszczeń oraz oszczędzanie surowców i energii - opracowanie programów ochrony powietrza, - zapobieganie, ograniczanie, unikanie emisji zanieczyszczeń do powietrza poprzez realizację przedsięwzięć termomodernizacyjnych w obiektach użyteczności publicznej, w rozumieniu art. 2 ustawy o wspieraniu przedsięwzięć termomodernizacyjnych.		
WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA i GOSPODARKI WODNEJ ul. Jastrzębia 24 53-148 Wrocław email: poczta@fos.wroc.pl	Dofinansowanie w formie: dotacji, preferencyjnej pożyczki, częściowe umorzenie udzielonej pożyczki, pożyczki krótkoterminowe, dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych, kredyt w bankowych liniach kredytowych. Fundusz rozdysponowuje środkami Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko dla działań poniżej 25 mln złotych Dla samorządów możliwe są dofinansowania z osi: - Gospodarka wodno-ściekowa, - Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi, - zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska Fundusz przyznaje środki w oparciu o „Kryteria wyboru przedsięwzięć finansowanych ze Środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu” oraz "Zasady udzielania i umarzania pożyczek, udzielania dotacji oraz dopłat do oprocentowania preferencyjnych	dotacje: - osoby fizyczne, - osoby prawne, - jednostki organizacyjne administracji publicznej, nieposiadające osobowości prawnej, na podstawie pełnomocnictw udzielonych przez właściwe organy administracji - związki celowe. pożyczki: - osoby fizyczne. - osoby prawne, - jednostki organizacyjne administracji publicznej, nieposiadające osobowości prawnej, na podstawie pełnomocnictw udzielonych przez właściwe organy administracji. - związki celowe.	dofinansowanie: gdy udział środków własnych plus dotacja z środków Państwa wynosi do 50% to możliwe : - dofinansowanie 80% różnicy pomiędzy kosztami zadania a dofinansowaniem ze środków zagranicznych - dla samorządów, dofinansowanie 80% różnicy pomiędzy kosztami zadania a dofinansowaniem ze środków zagranicznych gdy udział środków własnych plus dotacja z środków Państwa wynosi ponad 50% to możliwe: - tylko pożyczka 80% różnicy pomiędzy kosztami zadania a dofinansowaniem ze środków zagranicznych (nie dotyczy ISPA i ZPORR 2004-2006) - dla samorządów, tylko pożyczka 80% różnicy pomiędzy kosztami zadania a

	kredytów i pożyczek ze Środków WFOŚiGW we Wrocławiu", które obowiązują w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu od dnia 01 stycznia 2006 roku		dofinansowaniem ze środków zagranicznych (nie dotyczy ISPA i ZPORR 2004-2006)
Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Warszawie Al. Jana Pawła II 70 00-175 Warszawa www.arimr.gov.pl	dopłaty, kredyty. Dopłaty do upraw roślin energetycznych Kredyt na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa	Dopłaty dla producentów rolnych, którzy prowadzą plantacje wierzby (<i>Salix sp.</i>) lub róży bezkolcowej (<i>Rosa multiflora var.</i>) wykorzystywanych na cele energetyczne. o dopłaty do upraw roślin energetycznych może ubiegać się producent rolny, który posiada działki rolne, na których prowadzona jest plantacja wierzby lub róży bezkolcowej wykorzystywanych na cele energetyczne, o łącznej powierzchni nie mniejszej niż 1 ha.	Wysokość dopłat w danym roku kalendarzowym ustala się jako iloczyn deklarowanej przez producenta rolnego powierzchni plantacji wierzby lub róży bezkolcowej wykorzystywanych na cele energetyczne i stawek dopłat do 1ha powierzchni takiej plantacji. Stawki dopłat do 1 ha ustala corocznie Rada Ministrów w drodze rozporządzenia, uwzględniając ogólną powierzchnię upraw tych roślin oraz założenia do ustawy budżetowej na dany rok. Kwota kredytu nie może przekroczyć 80% wartości nakładów inwestycyjnych składających się na działalność w zakresie agroturystyki, nie więcej jednak niż 4 mln złotych. Różnica między wartością przedsięwzięcia inwestycyjnego a kwotą udzielonego kredytu stanowi udział własny kredytobiorcy.
European Commission Directorate-General XI (Environment, Nuclear Safety And C" iv i 1 Protection) TRMF01/77:RuedelaLoi200 B-1049 Reprezentacja Komisji Europejskiej w Polsce Warszawskie Centrum Finansowe ul. Emilii Plater 53 00-113 Warszawa e-mail: press-rep-poiand@cec.eu.int	Dotacje: • zachowanie różnorodności przyrody i krajobrazu. • wspomaganie państw trzecich innowacyjne i demonstracyjne programy działania w przemyśle, promocja i wspomaganie technicznych działań lokalnych instytucji. • w zakresie przyrody - działania zaplanowane w celu ochrony przyrody, szeroko rozumianej fauny i flory.	Osoby fizyczne i prawne	W zależności od wagi projektu od 20 tys. do 60 tys. euro. Maksymalny udział w finansowaniu: • 30% uznanych wydatków dla projektów dochodowych. • 70% uznanych wydatków dla działań priorytetowych. • 100% uznanych wydatków wsparcia technicznego, którego celem jest założenie struktur administracyjnych, koniecznych w kraju dla sektora ochrony środowiska
Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej	Obecnie Fundusz realizuje trzynaście regularnych programów operacyjnych, obejmujących jedenaście preferencyjnych linii kredytowych m.in.:	gminy wiejskie i wiejsko-miejskie oraz porozumienia/związki	Kredyty mogą być udzielane do wysokości 70% wartości kosztorysowej

(European Fund For The Development Of Polish Villages Counterpart Fund) Al. Reymonta 12A 01-842 Warszawa www.efrwp.com.pl	- kredyty na inwestycje w zakresie budowy, modernizacji i remontu dróg publicznych, gminnych i powiatowych, leżących na terenach zamiejskich. - kredyty na inwestycje z zakresu zbiorowego zaopatrzenia wsi w wodę, zlokalizowane na wsi i w miastach do 10 tys. mieszkańców, związane z: • budową lub modernizacją sieci wodociągowych, • budową lub modernizacją stacji wodociągowych, • inwestycje wymienione powyżej, realizowane łącznie, tzn. obejmujące łącznie ujęcie wody i sieć wodociągową • inwestycje w zakresie zbiorowego odprowadzania i oczyszczania ścieków, zlokalizowane na wsi i w miastach do 10 tys. mieszkańców, związane z budową, modernizacją i wyposażeniem inwestycyjnym: oczyszczalni ścieków komunalnych, kanalizacji ściekowej do odprowadzania i transportu, ścieków komunalnych, • zadań inwestycyjnych wymienionych powyżej, realizowanych łącznie, tzn. obejmujących zarówno oczyszczalnie ścieków komunalnych, jak i kanalizację ściekową, • ograniczone programy subwencyjne w zakresie ochrony środowiska: - ochrona środowiska na terenach wiejskich. subwencje: w zakresie ochrony środowiska na terenach wiejskich Fundusz udziela dotacji obejmujących: • budowę i wyposażenie (kompaktory, wagi, urządzenia do sortowania i inne specjalistyczne urządzenia) gruntowych składowisk odpadów wiejskich, • zakup kontenerów (pojemników) do gromadzenia odpadów (z wyłączeniem koszy na śmieci, worków foliowych) na terenach wiejskich z zastrzeżeniem, że kontenery (pojemniki) zakupione ze środków Funduszu będą stanowiły własność inwestora w okresie równym okresowi amortyzacji środka	komunalne tych gmin, • spółki handlowe • inne osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, lecz posiadające zdolność prawną. O przyznanie dotacji na inwestycje związane z ochroną środowiska mogą ubiegać się gminy wiejskie i miejsko-wiejskie oraz właściwe organy związków i porozumień międzygminnych tych gmin będące samodzielnymi inwestorami obiektów ochrony zdrowia i ochrony środowiska na terenach wiejskich, tj. na terenie wsi i miast do 10 tys. mieszkańców.	zadania inwestycyjnego, jednakże maksymalna jednostkowa kwota kredytu nie może przekroczyć 400 tys. złotych. Kredyt może być przyznany tylko w przypadku, gdy inwestor posiada - z uwzględnieniem ewentualnego kredytu Fundacji - pełne, udokumentowane pokrycie finansowe zadania inwestycyjnego. Kredyty mogą być udzielane do wysokości 70% wartości kosztorysowej zadania inwestycyjnego, jednakże maksymalna jednostkowa kwota kredytu nie może przekroczyć 700 tys. złotych. Kredyt może być przyznany tylko w przypadku, gdy inwestor posiada - z uwzględnieniem ewentualnego kredytu Fundacji - pełne, udokumentowane pokrycie finansowe zadania inwestycyjnego. subwencje: do wartości kosztorysowej netto inwestycji, a dla przedsięwzięć o wartości do 20 000 złotych maksymalna wysokość dotacji nie może przekraczać 50% kosztów netto inwestycji. w kwocie bezwzględnej jednostkowa kwota dotacji na jedno zadanie inwestycyjne, bez względu na jego wielkość, etapy realizacji oraz ilość podmiotów uczestniczących w realizacji wspólnego przedsięwzięcia, nie może przekraczać: 100 tys. złotych w przypadku, gdy inwestycję realizuje jedna gmina, i 120 tys. złotych w przypadku, gdy inwestycję realizuje związek/ porozumienie międzygminne.
Fundacja Na Rzecz Rozwoju Wsi Polskiej „Polska Wieś 2000” im. Macieja Rataja Al. W. Reymonta 12 A 01-842 Warszawa	kredyty: budowa i modernizacja urządzeń grzewczych zasilanych gazem lub olejem opałowym.	kredyty: zarządy gmin	Kredyty: na projekty do 40 tys. złotych

Fundacja Wspomagania Wsi (Rural Development Foundation) ul. Bellottiego 1 01-022 Warszawa e-mail: fww@fww.org.pl	kredyty i pożyczki, Fundacja wspiera inicjatywy gospodarcze i społeczne mieszkańców wsi i małych miast związanych z poprawą stanu infrastruktury obszarów wiejskich. Zadania w zakresie ochrony środowiska mogą być finansowane w ramach programu Małe elektrownie wodne w Polsce. Program Małe Elektrownie Wodne w Polsce stawia sobie za cel odtworzenie zdewastowanych jazów, zapór, młynów i innych obiektów rzecznych, promocja ekologicznie czystej energii	pożyczki: osoby fizyczne, spółki osób fizycznych, instytucje kościelne, gminy.	Wysokość pożyczki nie może przekroczyć 50% wartości nakładów inwestycyjnych lub 200.000 złotych
Fundusz Na Rzecz Globalnego Środowiska (Global Environmental Facility -GEF) Biuro programu w Polsce Program Małych Dotacji GEF United Nations Development Programme (UNDP) Al. Niepodległości 186 00-608 Warszawa UNDP 02-514 Warszawa 12 P.O. Box 1 www.undp.org.pl	dotacje Głównym celem GEF jest ochrona globalnego środowiska naturalnego w drodze finansowania programów i przedsięwzięć w czterech dziedzinach: • ochronie różnorodności biologicznej, • przeciwdziałaniu zmianom klimatu - długoterminowe przedsięwzięcia, mające na celu redukcję lub ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, których nadmierne uwalnianie do atmosfery powoduje zmiany klimatu; do głównych działań w tym zakresie należy m. in. usuwanie przeszkód we wdrażaniu efektywnych technologii wytwarzania i wykorzystywania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych oraz obniżanie kosztów, korzystnych dla środowiska i klimatu na naszej planecie technologii, które ze względów ekonomicznych nie mogą pomyślnie konkurować z technologiami tradycyjnymi, • ochronie wód międzynarodowych - działania wspierające rozwiązywanie najważniejszych problemów transgranicznych oraz mające na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem, • ochronie warstwy ozonowej - działania prowadzące do eliminacji substancji zubożających tę warstwę. • w sferze przeciwdziałania degradacji powierzchni ziemi, pustyńnieniu ziemi i niszczeniu lasów, ponieważ ma to ścisły związek z powyższymi dziedzinami działalności Funduszu.	Program skierowany jest do organizacji społecznych i pozarządowych (nie tylko ekologicznych), formalnie zarejestrowanych i posiadających własne konto bankowe.	SGP przyznaje dotacje do 50 tys. USD program może finansować najwyżej do 50% wielkości zadań projektu.
Fundusz Spójności Instytucja Zarządzająca: Ministerstwo Gospodarki i	Z Funduszu Spójności udzielane jest wsparcie finansowe krajom członkowskim Unii Europejskiej, których Produkt Narodowy Brutto (PNB) na	podmioty publiczne, czyli samorządy terytorialne (gminy, związki gmin), przedsiębiorstwa komunalne.	Pomoc z Funduszu Spójności na określony projekt może wynieść maksymalnie od 80% do 85%.

Pracy, Departament Koordynacji Funduszu Spójności ul. Plac Trzech Krzyży3/5 00-507 Warszawa www.funduszwspolpracy.org.pl	mieszkańca nie przekracza 90% średniej PNB dla wszystkich państw członkowskich. w ramach Funduszu Spójności w ochronie środowiska wspierane będą następujące rodzaje projektów: • poprawa jakości wód powierzchniowych, czyli budowa, rozbudowa i/lub modernizacja systemów kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków, • polepszenie jakości i dystrybucji wody przeznaczonej do spożycia, czyli budowa nowych i modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków komunalnych oraz unowocześnienie urządzeń uzdatniania wody pitnej, • poprawa jakości powietrza, czyli instalacje ochronne w miejskich przedsiębiorstwach ciepłowniczych i energetycznych, służące ograniczeniu emisji dwutlenku siarki i tlenków azotu, • racjonalizacja gospodarki odpadami, czyli budowa, modernizacja i rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych (niebezpiecznych) oraz rekultywacja składowisk wyłączonych z eksploatacji, wybudowanie instalacji do biologicznego i termicznego przetwarzania odpadów, wybudowanie instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych, wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych, komunalne systemy zbiórki, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów, • ochrona powierzchni ziemi, • zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego		Pozostałe co najmniej 15% musi zostać zapewnione przez beneficjenta. Środki te mogą pochodzić np. z: budżetu gminy; środków własnych przedsiębiorstw komunalnych: środków NFOŚiGW (dotacji, kredytów); budżetu państwa: innego niezależnego źródła (np. z Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju).
Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) Krajowy Punkt Kontaktowy: Ministerstwo Gospodarki i Pracy Departament Programów Pomocowych i Pomocy Technicznej ul. Wspólna 2-4 00-526 Warszawa	Ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego, poprzez m.in. redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii. • Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami. • Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym transport publiczny i odnowa miast, • Rozwój zasobów ludzkich poprzez m.in. promowanie wykształcenia i szkoleń, wzmacnianie w samorządzie i jego instytucjach potencjału z zakresu administracji lub służby publicznej, a także	Wszystkie instytucje sektora publicznego i prywatnego, organizacje pozarządowe utworzone w prawny sposób w Polsce i działające w interesie publicznym. w szczególności wnioskodawcami mogą być: • organy administracji rządowej i samorządowej wszystkich szczebli, • instytucje naukowe i badawcze, • instytucje branżowe i środowiskowe, • organizacje społeczne,	Wysokość udzielanego dofinansowania: • 60% całkowitych kosztów kwalifikowalnych zadania. Wyjątki stanowią: • 85% dofinansowania; w przypadku, gdy 15% lub więcej całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu będzie współfinansowane z budżetu państwa lub budżetu jednostek samorządu terytorialnego. Mechanizm Finansowy może zapewnić finansowe wsparcie dla reszty kosztów kwalifikowalnych

www.mgip.gov.pl Ministerstwo Gospodarki i Pracy Departament Programów Pomocowych i Pomocy Technicznej Plac Trzech Krzyży 3/5 00-507 Warszawa www.eoe.gov.pl	wspierających go procesów demokratycznych	• podmioty partnerstwa publiczno-prywatnego.	projektu: • wielkości dofinansowania 85% i więcej; w celu dofinansowania działań w ramach projektów organizacji pozarządowych (w tym partnerów społecznych) lub projektów w ramach Funduszu Kapitału Początkowego oraz funduszu stypendialnego i szkoleniowego. Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy mogą zostać łączone w celu otrzymania dofinansowania wyższego niż opisane powyżej, ale generalnie nie większego niż 90%.
Bank Gospodarstwa Krajowego Al. Jerozolimskie 7 00-955 Warszawa www.bgk.com.pl e-mail: frik(3)bgk.com.pl www.bgk.com.pl	Kredyty, premia termomodernizacyjna. Kredyt przeznaczony jest na częściowe sfinansowanie przygotowanych przez gminy i ich związki projektów inwestycji komunalnych przewidzianych do współfinansowania z Unii Europejskiej. Do projektów tych zalicza się studium wykonalności inwestycji, analizę kosztów i korzyści oraz pozostałą dokumentację projektową, analizy, ekspertyzy i studia funduszy niezbędne do przygotowania realizacji inwestycji. Premia termomodernizacyjna: ulepszenie, w wyniku którego następuje zmniejszenie: - rocznego zapotrzebowania na energię dostarczaną do budynków mieszkalnych, budynków zbiorowego zamieszkania i budynków służących do wykonywania przez jednostki samorządu terytorialnego zadań publicznych na potrzeby ogrzewania oraz podgrzewania wody użytkowej: - w budynkach, w których modernizuje się jedynie system grzewczy - co najmniej o 10%. - w budynkach, w których w latach 1985-2001 przeprowadzono modernizację systemu grzewczego - co najmniej o 15%. - w pozostałych budynkach – co najmniej o 25%. - co najmniej 25% rocznych strat energii pierwotnej	Kredyty: Gminy i ich związki przygotowujące projekty inwestycji komunalnych przewidzianych do współfinansowania z funduszy Unii Europejskiej. O premię termomodernizacyjną mogą ubiegać się właściciele lub zarządcy, z wyjątkiem jednostek budżetowych i zakładów budżetowych: • budynków mieszkalnych. • budynków użyteczności publicznej wykorzystywanych przez jednostki samorządu terytorialnego. • lokalnej sieci ciepłowniczej. • lokalnego źródła ciepła. • budynków zbiorowego zamieszkania, przez które rozumie się: dom opieki społecznej, hotel robotniczy, internat i bursę szkolną, dom studencki, dom dziecka, dom emeryta i rencisty, dom dla bezdomnych oraz budynki o podobnym przeznaczeniu. Realizujący przedsięwzięcie termomodernizacyjne - na podstawie zweryfikowanego audytu energetycznego. z premii będą mogli korzystać wszyscy inwestorzy bez względu na status	Kwota kredytu nie może przekroczyć: • 500 000 złotych na jeden projekt, 80% zaplanowanych kosztów netto. Kredyt może być wypłacany jednorazowo lub w ratach. Udział własny kredytobiorcy stanowi nie mniej niż 20% wartości przedsięwzięcia. Premia: Premia termomodernizacyjna jest formą pomocy państwa dla inwestora realizującego przedsięwzięcie termomodernizacyjne. Jest ona przyznawana przez Bank Gospodarstwa Krajowego w wysokości 25% kwoty kredytu wykorzystanego na realizację przedsięwzięcia. Premia termomodernizacyjna stanowi spłatę części kredytu zaciągniętego przez inwestora. Oznacza to, że realizując przedsięwzięcie termomodernizacyjne, inwestor spłaca 75% kwoty wykorzystanego kredytu.

	w lokalnym źródle ciepła, tj.: - kotłowni lub węzła cieplnym, z których nośnik ciepła jest dostarczany bezpośrednio do instalacji ogrzewania i ciepłej wody w budynku. - ciepłowni osiedlowej lub grupowym wymienniku ciepła wraz z siecią ciepłowniczą o mocy nominalnej do 11.6 MW, dostarczającej ciepło do budynków; • wykonanie przyłączy technicznych do scentralizowanego źródła ciepła, w związku z likwidacją lokalnego źródła ciepła w celu zmniejszenia kosztów zakupu ciepła dostarczanego do budynków - co najmniej o 20% w stosunku rocznym: zamiana konwencjonalnych źródeł energii na źródła niekonwencjonalne.	prawny, a więc np.: • osoby prawne (np. spółdzielnie mieszkaniowe i spółki prawa handlowego, gminy). • osoby fizyczne, w tym właściciele domów jednorodzinnych. • wspólnoty mieszkaniowe.	
Bank Ochrony Środowiska S.A. Al. Jana Pawia 11 12 00-950 Warszawa www.bosbank.pl	Kredyt na zakup lub montaż urządzeń i wyrobów służących ochronie środowiska. Kredyty na przedsięwzięcia z zakresu termomodernizacji. Kredyty dla firm realizujących inwestycje w formule „Trzeciej strony” Kredyty na zbiorowe zaopatrzenie w wodę wsi i miast do 10 tys. mieszkańców Kredyty na instalacje gazowe w wiejskich obiektach użyteczności publicznej Kredyty BOŚ S.A. udzielane we współpracy z wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej.	właściciele lub zarządcy budynku, lokalnej sieci ciepłowniczej lub lokalnego źródła ciepła, niezależnie od statusu prawnego, z wyłączeniem jednostek budżetowych i zakładów budżetowych, jednostki samorządu terytorialnego realizujące przedsięwzięcie termomodernizacyjne w budynku stanowiącym ich własność i wykorzystywanym do wykonywania zadań publicznych. Przedsiębiorcy, wprowadzający nową technologię w obiektach zamawiającego w celu uzyskania zysków z oszczędności lub opłat. Zarządy gmin wiejskich i wiejsko-miejskich będące inwestorami w zakresie zaopatrzenia wsi w wodę. Gminy.	Maksymalna kwota kredytu - do 100% kosztów zakupu i kosztów montażu, przy czym koszty montażu mogą być kredytowane w jednym z poniższych przypadków: gdy sprzedawca, z którym Bank podpisał porozumienie jest jednocześnie wykonawcą, gdy wykonawca jest jednostką autoryzowaną przez sprzedawcę, z którym Bank podpisał porozumienia, gdy Bank podpisał z wykonawcą porozumienie dotyczące montażu urządzeń i wyrobów zakupionych wyłącznie na zasadach obowiązujących dla niniejszego produktu. Termomodernizacja: Maksymalne kwota kredytu - do 80% kosztów zadania. Maksymalna kwota kredytu - do 80% kosztów zadania. Maksymalna kwota kredytu - 400 000 złotych lecz nie więcej niż 70% wartości.

ŹRÓDŁA INFORMACJI

- [1] Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016” – Warszawa 2008 r.
- [2] Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-10 z perspektywą do 2014 r.
- [3] Projekt Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wrocławskiego na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016
- [4] Program Ochrony Środowiska Gminy Kąty Wrocławskie, 2004 r.
- [5] Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Kąty Wrocławskie do roku 2020, 2008 r.
- [6] Plan urządzeniowo-rolny Gminy Kąty Wrocławskie, 2008 r.
- [7] Biuletyn Statystyczny Województwa Dolnośląskiego,
- [8] Raport o stanie środowiska w województwie dolnośląskim 2007, 2008 roku – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu
- [9] Ocena jakości wybranych elementów środowiska na terenie powiatu wrocławskiego w 2008r, WIOŚ Wrocław, marzec 2009
- [10] Dane przekazane przez pracowników Urzędu Gminy w Kątach Wrocławskich
- [11] Dane przekazane przez ZGK Sp. z o.o.
- [12] Opracowanie ekofizjograficzne województwa dolnośląskiego, WBU Wrocław 2007r,
- [13] <http://natura2000.mos.gov.pl/natura2000/index.php>
- [14] <http://baza.pgi.gov.pl>
- [15] <http://energetyka.w.polsce.org>
- [16] <http://www.oze.rankking.pl>
- [17] <http://www.wroclaw.pios.gov.pl>
- [18] Urząd Regulacji Energetyki, baza koncesji 2009.
- [19] www.umwd.dolnyslask.pl
- [20] www.powiat.wroclaw.pl
- [21] Opis systemu dystrybucyjnego DSG Sp. z o.o. wg stanu na dzień 01.08.2006
- [22] WROSiP Wrocław 200
- [23] www.gminy.pl